

**Darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība"
papildinājuma 1.3.1.1.1. apakšaktivitātes
"ATBALSTS NODARBINĀTO APMĀCĪBĀM
KOMERSANTU KONKURĒTSPĒJAS VEICINĀŠANAI –
ATBALSTS PARTNERĪBĀS ORGANIZĒTĀM
APMĀCĪBĀM"
izvērtējuma ziņojums**

**Latvijas Republikas Finanšu ministrija
ES fondu stratēģijas departamenta Izvērtēšanas nodaļa¹**

Rīga, 2015

¹ ietekmes novērtējumu apakšaktivitātes 1. kārtas projektiem pēc Finanšu ministrijas lūguma veikuši Eiropas Komisijas Ietekmes izvērtēšanas centra CRIE eksperti

Saturs

KOPSAVILKUMS.....	2
SAĪSINĀJUMI	3
IEVADS	4
1. LITERATŪRAS APSKATS PAR DARBINIEKU APMĀCĪBĀM UN TO IETEKMI UZ UZŅĒMUMA DARBĪBU	7
2. APAKŠAKTIVITĀTES NORMATĪVAIS IETVARŠ.....	10
2.1. ATBALSTS NODARBINĀTO APMĀCĪBĀM 2004.-2006.GADĀ.....	10
2.2. NORMATĪVAIS KONTEKSTS ES FONDU 2007. – 2013.GADA PLĀNOŠANAS PERIODĀ ATTIECĪBĀ UZ NODARBINĀTO APMĀCĪBĀM.....	10
2.3. APAKŠAKTIVITĀTĒ PAREDZĒTĀ ATBALSTA DARBINIEKU APMĀCĪBĀM NORMATĪVAIS IETVARŠ UN IEVIEŠANAS GAITA.....	11
2.4. APAKŠAKTIVITĀTES IEVIEŠANAS MODELIS.....	17
3. APAKŠAKTIVITĀTES REZULTĀTU APRAKSTS	19
3.1. PIRMĀS KĀRTAS PROJEKTU APRAKSTS	19
3.2. OTRĀS KĀRTAS PROJEKTU APRAKSTS.....	21
3.3. ATBALSTA DARBINIEKU APMĀCĪBĀM IETEKMES UZ UZŅĒMUMU DARBĪBU NOVĒRTĒJUMS.....	28
4. FINANSĒJUMA SAŅĒMĒJU VIEDOKLIS PAR APAKŠAKTIVITĀTES IEVIEŠANU UN ATBILSTĪBU KOMERSANTU VAJADZĪBĀM	35
4.1. PROJEKTU IEVIEŠANAS MODELIS/VEIDS	35
4.2. PROJEKTA ADMINISTRĒŠANA.....	37
4.2. APMĀCĪBU IETEKME UN KVALITĀTE	39
SECINĀJUMI	42
IETEIKUMI	45
PIELIKUMS NR. 1. APAKŠAKTIVITĀTES 1. UN 2. KĀRTAS PROJEKTI.....	47
PIELIKUMS NR. 2. APAKŠAKTIVITĀTES PROJEKTU IESNIEGUMU ATLASES PIRMĀS UN OTRĀS KĀRTAS NOSACĪJUMU SALĪDZINĀJUMS.....	49
PIELIKUMS NR. 3. INTERVIJAS STRUKTŪRA.....	59
PIELIKUMS NR. 4. APTAUJAS ANKETA.....	61
PIELIKUMS NR. 5. DID NOVĒRTĒJUMĀ IEKĻAUTO UZŅĒMUMU SKAITA SADALĪJUMS PA NOZARĒM.	62
PIELIKUMS NR. 6. EVALUATION OF AN ESF FUNDED TRAINING PROGRAM TO FIRMS: THE LATVIA CASE	63

Kopsavilkums

Ziņojuma mērķis ir izvērtēt 1.3.1.1.1.apakšaktivitātes “Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” ieviešanu un sasniegtos rezultātus. Pētījuma secinājumi un ieteikumi ir izmantojami, lai pilnveidotu ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas perioda investīciju ieviešanas mehānismu līdzīga veida atbalstam. Šajā ziņojumā uzmanība tika pievērsta apakšaktivitātes īstenošanas normatīvajam ietvaram, apakšaktivitātē sasniegtajiem rezultātiem, kā arī identificēti galvenie ieguvumi un problēmas apakšaktivitātes ieviešanas gaitā.

Ziņojumā aplūkots apakšaktivitātes ietvaros sniegtais atbalsts darbinieku apmācībām pirmajās divās projektu iesniegumu atlasēs kārtās (pavisam ir trīs). Pirmajā projektu iesniegumu atlasēs kārtā piedalījās 120 komersanti (kopā apmācībās piedalījās 2530 personas), otrajā kārtā – 1245 komersanti (37 721 apmācītas personas). Pirmajā kārtā atbalstītas speciālās (nozaru ietvaros) un vispārējās apmācības, otrajā kārtā tikai vispārējās.

Analizējot ieviešanas normatīvo ietvaru starp projektu iesniegumu atlasēs kārtām, tiek atzīts, ka 2.kārtas paredzētais ieviešanas veids ir bijis piemērotāks komersantiem (īpaši mikro un mazajiem) salīdzinājumā ar 1.kārtā paredzēto ieviešanas veidu. Normatīvajos aktos definētais apakšaktivitātes ietvaros sasniedzamais uzraudzības rādītājs “apmācībās iesaistīto nodarbināto personu skaits” nav viennozīmīgi saistāms ar apakšaktivitātes mērķi. Balstoties uz datiem, kas pieejami par nodarbināto personu skaitu, nav iespējams identificēt apakšaktivitātes ietekmi uz mērķa sasniegšanu, tomēr augstākā (aktivitātes) līmenī nospraustais mērķis – apmācīto darbinieku skaits un atbalstu saņēmušo uzņēmumu īpatsvars – faktiski ir sasniegts. Vienlaikus secināts, ka, nosakot paredzamā atbalsta darbinieku apmācībām mērķi, jāņem vērā uzņēmumu viedoklis par apmācībām un to saturu, kā arī attiecīgo nozaru plānošanas dokumentu konteksts un mērķi.

Izvērtējot rezultātus un sasniegto apakšaktivitātē, secināts, ka šobrīd esošā projektu atskaišu sistēma ir nepilnīga un tajā ir veicami uzlabojumi, detalizējot informāciju par personām, kas piedalījušās apmācībās. Nepilnīgā projektu uzskaites sistēma ir viens no iemesliem tam, ka šobrīd nav iespējams izvērtēt apmācību ietekmi uz konkrēta uzņēmuma darbību un darbinieka produktivitātes izmaiņām. Vienlaikus, lai novērstu papildus administratīvo sloga rašanos saistībā ar projekta atskaišu iesniegšanu, jānodrošina, ka vēsturiskā informācija par dalībniekiem nav jāiesniedz atkārtoti.

Ziņojumā konstatēts, ka visaktīvāk atbalstu apmācībām izmantoja pakalpojumu sniedzēji, otra biežāk pārstāvētā nozare ir būvniecības sektors. Lielākā daļa komersantu (virs 70%) ir no Rīgas un Pierīgas statistiskā reģiona. Jāpiezīmē, ka ļoti aktīvi atbalstu apmācībām izmantoja lieli uzņēmumi (virs 250 darbinieki). Par vienu no lielākajiem ieguvumiem komersanti uzskata faktu, ka apmācības ceļ darbinieka profesionālo kvalifikācijas līmeni ne tikai uzņēmuma, bet arī nozares ietvaros, vienlaikus stiprinot darbinieka lojalitāti pret uzņēmumu. Aptaujātie projektu vadītāji norāda, ka apakšaktivitātes ietvaros notikušās vispārējās apmācības ir īstenotas pietiekamā apjomā un attiecīgi būtu izvērtējama iespēja lielākā apjomā īstenot tieši specifiskās apmācības. Jāuzsver, ka apmācību ietvaros uzņēmumi stiprina savu eksportspēju pateicoties tam, ka darbinieki iegūst ļoti svarīgus starptautiski atzītus sertifikātus, turklāt paplašinot un iepazīstot savu nozari pārstāvošus uzņēmumus darbinieku līmenī Latvijā un ārpus tās.

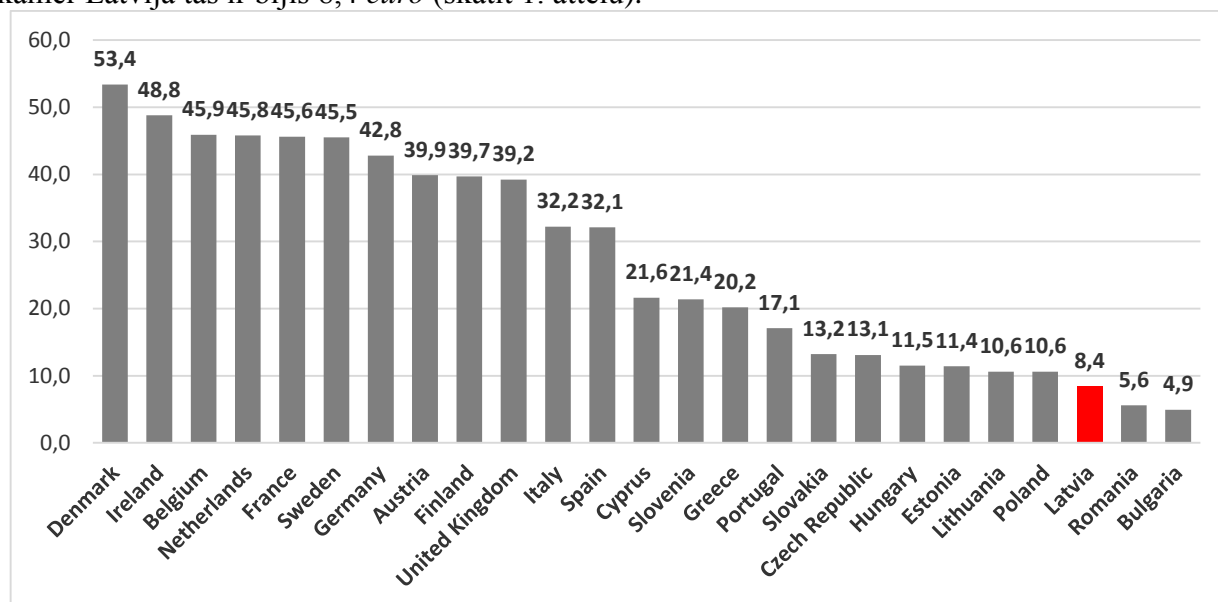
Izvērtējot apakšaktivitātē sniegto apmācību ietekmi uz atbalstīto uzņēmumu darbības rādītājiem, secināts, ka, lai arī veiktie aprēķini uzrāda atsevišķu atbalstīto uzņēmumu darbības rādītāju pieaugumu salīdzinājumā ar atbalstu nesaņēmušajiem uzņēmumiem, tomēr ietekmes novērtējumā izmantotā metodoloģija neuzrāda statistiski nozīmīgu ES fondu ieguldījumu ietekmi. Šādi rezultāti uztverami kā signāls nepieciešamībai ES fondu atbalstu koncentrēt daudz specifiskāku un mērķtiecīgāku apmācību organizēšanai izsvērtāk izvēlētu ekonomikas nozaru un profila uzņēmumiem.

Saīsinājumi

AA	Auto Asociācija
AI	Atbildīgā iestāde
AS	Akciju sabiedrība
DP	Darbības programma "Cilvēkresursi un nodarbinātība"
DPP	Darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājums
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
FM	Finanšu ministrija
FS	Finansējuma saņēmēji
IT	Informāciju tehnoloģijas
IU	Individuālais uzņēmums
LAK	Latvijas Amatniecības kamera
LDDK	Latvijas Darba devēju konfederācija
LDTA	Latvijas Dator tehnoloģiju asociācija
LEEA	Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija
LETERA	Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija
LIA	Latvijas Interneta asociācija
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LIKEFA	Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija
LIKTA	Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija
LISK	Latvijas informāciju sistēmu klasteris (LIKTA sekcija)
LKF	Latvijas Kokrūpniecības federācija
LLA	Latvijas Loģistikas asociācija
LLDRA	Latvijas Logu un durvju ražotāju asociācija
LPUA	Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija
LPUF	Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija
LVRA	Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija
MASOC	Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācija
MK	Ministru kabinets
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
PI	Projektu iesniedzējs
SI	Sadarbības iestāde
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SP	Sadarbības partneris
TIA	Transportbūvju inženieru asociācija
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VIS	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēma
VRUA	Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija

Ievads

Viens no Latvijas konkurētspējas un ekonomiskās attīstības izaicinājumiem ir zems tautsaimniecības ražīguma līmenis un nepietiekami kvalitatīvs un darba tirgus prasībām neatbilstošs izglītības piedāvājums². Saskaņā ar EUROSTAT pieejamo informāciju darbaspēka produktivitāte uz vienu nostrādāto stundu periodā no 2004. līdz 2013.gadam Latvijā ir pieaugusi par 65,8 %. Vienlaikus 2013. gadā Latvija vēl joprojām ieņēma vienu no pēdējām vietām ES darbaspēka produktivitātē. ES dalībvalstu vidējais rādītājs ir 32 *euro* uz vienu nostrādāto stundu, kamēr Latvijā tas ir bijis 8,4 *euro* (skatīt 1. attēlu).

1. attēls. **Darba spēka produktivitāte uz vienu nostrādāto stundu ES dalībvalstīs 2013. gadā³, *euro*.** (avots: Eurostat)

Lai veicinātu konkurētspējīgas un zināšanām balstītas ekonomikas attīstību, darbaspēka nepārtraukta izglītošana un apmācīšana ir ļoti būtiska. Tādēļ jau kopš ES fondu 2004. – 2006.gada plānošanas perioda investīciju prioritātēs ir iekļauti pasākumi, kuru mērķis ir veicināt nodarbināto un uzņēmumu konkurētspēju.

Ņemot vērā, ka ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas perioda darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” ietvaros tiek plānoti ES fondu ieguldījumi nodarbināto apmācībās⁴, ir nepieciešams analizēt iepriekšējā ES fondu plānošanas periodā īstenoto aktivitāšu rezultātus, apzināt iespējamās ieviešanas uzlabojumus, kā arī noskaidrot atbalsta ietekmi aktivitātes mērķu sasniegšanā kopumā. Līdz šim Latvijā pētījumi par apmācību efektivitāti un to ietekmi veikti tikai kontekstā ar nodarbinātības veicināšanu, piemēram, NVA organizētajām apmācībām⁵.

² Ekonomikas prognožu centrs. 2012. Darbaspēka ražīgumu ietekmējošie faktori un ražīguma celšanas iespējas. Pieejams http://www.lbas.lv/upload/stuff/201210/ekspertize_darba.speka.razigumu.ietekmejosie.faktori_r.karnite_9.2012.pdf.

³ EUROSTAT, skatīts 2014.g. janv. <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tec00117>

⁴ Darbības programma "Nodarbinātība un izaugsme. Rīga, LR Finanšu ministrija. Piekļūts 2014. gada 18. septembris, www.esfondi.lv/upload/Planosana/FMProg_050914.pdf.

⁵ Pasaules Banka. 2013. *Scientific research: Latvia: "Who is Unemployed, Inactive or Needy? Assessing.* The World Bank. Piekļūts 2014.gada 8.maijā. www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/latvia_compwbs.pdf.

ES fondu 2007. – 2013.gada plānošanas periodā nodarbināto apmācības veiktas DP 1.3.prioritātē, 1.3.1.pasākumā “Nodarbinātība”. Šajā pasākumā ietverta 1.3.1.1.aktivitāte, kuras mērķis noteikts kā “*Darbaspējas vecuma iedzīvotāju konkurētspējas paaugstināšana darba tirgū, t.sk., nodarbināto pārkvalifikācija un aktīvie nodarbinātības pasākumi*”⁶ un tajā iekļautas piecas apakšaktivitātes, no kurām tikai divas tiešā veidā saistītas ar jau nodarbināto personu apmācībām. Tās ir 1.3.1.1.1.apakšaktivitāte “Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” un 1.3.1.1.4.apakšaktivitāte “Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts komersantu individuāli organizētām apmācībām”. Pēdējā no minētajām aktivitātēm tika pabeigta 2010.gadā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, par pētījuma objektu izvēlēta 1.3.1.1.1.apakšaktivitāte “Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” (turpmāk – apakšaktivitāte). Ziņojuma mērķis ir izvērtēt apakšaktivitātes ieviešanas efektivitāti un sasniegtos rezultātus. Pētījuma secinājumi un ieteikumi ir izmantojami, lai pilnveidotu ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas perioda investīciju ieviešanas mehānismu līdzīga veida atbalstam.

Analizējot sākotnējos datus par apakšaktivitātē veiktajām apmācībām, projektu izsludināšanas kārtām un sadarbības partneriem, ir pieņemti vairāki ierobežojumi:

1. Nav vērtēts tas, kādā veidā apmācības ir ietekmējušas katra apmācītā darbinieka izaugsmi individuālā līmenī (darba karjera utt.) pēc apmācībām, jo pētījuma veikšanas laikā pieejamā projektu atskaišu sistēma neļauj identificēt precīzu apmācību apmeklēšanas ilgumu katram no apmācītajiem darbiniekiem.
2. Ir analizētas tikai pirmās divas projektu atlases kārtas, jo tās aptver dažāda satura darbinieku apmācības, savukārt trešā kārtā paredzēja darbinieku apmācības tikai IT jomā.

Ziņojumā tika risināti trīs uzdevumi:

1. Izvērtēt apakšaktivitātes īstenošanas normatīvo ietvaru.
2. Izvērtēt apakšaktivitātē sasniegtos rezultātus un rādītājus.
3. Identificēt galvenos ieguvumus un problēmas apakšaktivitātes ieviešanas gaitā.

Izvērtējuma ziņojums sastāv no četrām nodaļām. Izvērtējuma otrajā nodaļā ir aprakstīts un analizēts apakšaktivitātes īstenošanas normatīvais ietvars – tiek sniegts apraksts par mehānismu, kādu politikas plānotāji un īstenotāji ir paredzējuši, lai sasniegtu rezultātus. Analīze veikta, balstoties uz dokumentu analīzi, kuri reglamentē minētās apakšaktivitātes ieviešanu, kā arī citu plānošanas un uzraudzības procesā sagatavotu informāciju (VIS dati par periodu no 2009. līdz 2013.gadam), tai skaitā EM pusgada ziņojumi. Trešajā nodaļā atspoguļoti apakšaktivitātes pirmo divu kārtu sasniegtie rezultāti un abās projektu iesniegumu atlases kārtās (turpmāk – kārtas) iesaistīto komersantu raksturojums, balstoties uz finansējuma saņēmēju progresu un gala ziņojumiem līdz 2013.gada beigām. Otrās kārtas projektu finansējuma saņēmējiem (nozaru asociācijām vai federācijām) 2014.gada novembrī tika lūgta papildu informācija par veiktajām apmācībām un darbiniekiem, kuri tajās bija piedalījušies līdz 2013.gada beigām, kā arī papildus iegūta informācija no LIAA, tādā veidā iegūstot pašu aktuālo informāciju izvērtējuma veikšanas brīdī. Ietekmes novērtējumu 1. kārtas projektiem pēc Finanšu ministrijas lūguma veica Eiropas Komisijas Ietekmes izvērtēšanas centra CRIE eksperti, izmantojot kontrfaktuālās metodes (DID un PSM).

Ceturtajā nodaļā sniegts apakšaktivitātes finansējuma saņēmēju (turpmāk - FS) viedoklis par apakšaktivitātes ieviešanu un tās satura atbilstību komersantu vajadzībām. Analīze balstās uz 2014.gada novembrī veiktajām daļēji strukturētām intervijām ar visiem abu kārtu projektu finansējuma saņēmējiem (kopā 24 intervijas). Interviju metodes izmantošana ļauj raksturot tos ieguvumus un problēmas projektu īstenošanas gaitā, kuras nav identificētas progresu un pārskata ziņojumos, kā arī noskaidrot būtiskākos aspektus komersantu vajadzībās pēc darbinieku

⁶ *Darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājums*. Rīga: LR Finanšu ministrija. http://www.esfondi.lv/upload/04-kohezijas_politikas_nakotne/dpp/FMProg_1DPP_19062014.pdf.

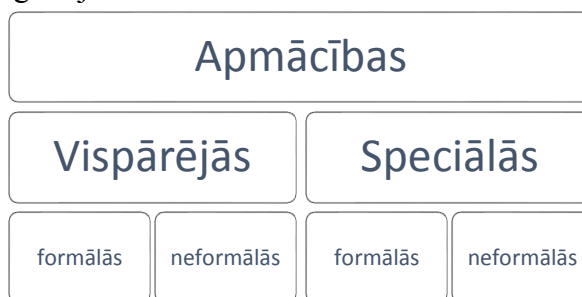
apmācībām, raugoties no projekta īstenotāju viedokļa. Ziņojuma noslēgumā ir secinājumi un ieteikumi līdzīga atbalsta ieviešanā ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas periodā.

1. Literatūras apskats par darbinieku apmācībām un to ietekmi uz uzņēmuma darbību

Apmācības

Apakšaktivitātē īstenotās investīcijas ir definējamas kā investīcijas cilvēkkapitālā. Savukārt cilvēkkapitāls ietver jebkāda veida zināšanas un prasmes, kuras sekmē uzņēmuma produktivitāti. Darba ekonomikas teorijā⁷ tiek pieņemts, ka atšķirības ienākumos un līdz ar to produktivitātē un no tās izrietošā darbinieka labklājībā, izskaidrojamas ar atšķirībām cilvēkkapitālā. Cilvēkkapitāls tiek atzīts par vērtīgu tādēļ, ka tam ir potenciāls palielināt uzņēmuma peļņu. Tomēr atšķirības ienākumos izskaidrojamas arī ar darba tirgus nepilnībām (darbinieki ar līdzīgām prasmēm strādā dažādus darbus⁸) vai ar diskriminācijas esamību (dzimuma, ādas krāsas vai citu iemeslu dēļ).

Darbaspēka izglītošana notiek vairākos posmos un līmeņos. Latvijā ir noteikts obligātais formālās izglītības apjoms pamatskolas kursa līmenī un to nodrošina valsts⁹. Pēc tā apguves iespējams turpināt formālo izglītību vai arī uzsākt gaitas darba tirgū. Tomēr pētnieciskajā literatūrā tiek norādīts arī uz nepilnībām izglītības sistēmā un problēmām, proti, izglītošanās iespējas visiem nav vienādas, un tas vienlaikus nozīmē arī ierobežotu pieeju darba tirgum nākotnē cilvēkiem ar neatbilstošu kvalifikāciju un prasmēm¹⁰. Tas pamato sabiedrības iejaukšanos dažādu sociālu apmācības programmu veidā, kuru saturs lielākoties ir vispārēja rakstura apmācības. Tas daļēji ir pretrunā ar uzņēmuma ekonomiskajām interesēm, proti, uzņēmuma vadība ir ieinteresēta galvenokārt tādās apmācībās, kas dod ja ne tūlītēju, tad vismaz pēc iespējas tuvākā nākotnē lielāko peļņu. Iepriekš minētie autori arī norāda, ka neraugoties uz šādiem papildus izdevumiem no valsts puses, sabiedrība iegūst kopumā, jo no vienas puses, tiek nodrošinātas apmācības tiem, kuri nespēj finansiāli to atļauties, bet no otras puses uzņēmumiem un organizācijām tiek subsidētas apmācības un kursi, kuras ir nepieciešamas darbinieku kvalifikācijas un profesionalitātes celšanai, kuras tie neveiktu, jo prasa papildus ieguldījumus¹¹.

2. attēls. Apmācību iedalījums¹² (izstrādājuši ziņojuma autori)

Saskaņā ar EK definīciju “speciālās mācības” ir tādas mācības, kuru mācību priekšmets ir tieši un galvenokārt izmantojams darbinieka pašreizējā vai nākamajā amatā uzņēmumā un kas sniedz kvalifikāciju, kas citos uzņēmumos vai citās darba jomās nav plaši izmantojama vai ir

⁷ Acemoglu D., Autor D. 2011. Lectures in Labor Economics. MIT.

⁸ Perfektā darba tirgū tiek pieņemts, ka abiem darbiniekiem ir iespēja un faktiski viņi strādā darbu ar identisku produktivitāti.

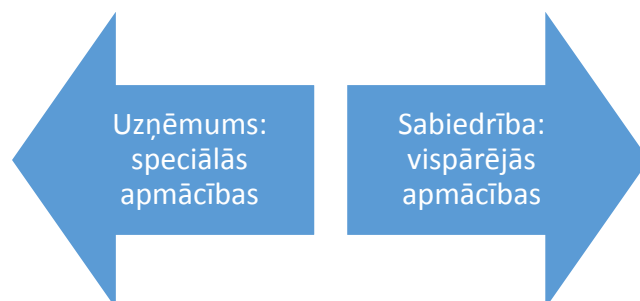
⁹ Izglītības likums, 1998. Pieejams tiešsaistē <https://www.vestnesis.lv/?menu=doc&id=50759>.

¹⁰ Bassanini, A.; Booth, A.; Brunello, G.; De Paola, M.; Leuven, E. Workplace Training in Europe. *Discussion Paper series*. 2005.

¹¹ Bassanini, A.; Booth, A.; Brunello, G.; De Paola, M.; Leuven, E. Workplace Training in Europe. *Discussion Paper series*. 2005.

¹² Apmācību iedalījums veidots, balstoties uz literatūras apskatu par apmācībām.

izmantojama tikai ierobežoti¹³. Savukārt “vispārējās mācības” ir mācības, kuru mācību priekšmets nav tieši vai galvenokārt izmantojams darbinieka pašreizējā vai nākamajā amatā uzņēmumā, bet sniedz kvalifikāciju, kas ir plaši izmantojama citos uzņēmumos vai citās darba jomās. Mācības uzskata par “vispārējām”, ja, piemēram, tās organizē dažādi neatkarīgi uzņēmumi kopā vai ja dažādu uzņēmumu darbinieki var gūt labumu no mācībām; tās ir atzinušas, atestējušas vai juridiski apstiprinājušas valsts iestādes vai struktūras vai citas struktūras vai iestādes, kurām dalībvalsts vai Kopiena ir piešķirusi vajadzīgās pilnvaras¹⁴. Tomēr praksē vairums apmācības programmu ir jaukta tipa.

3. attēls. **Pretruna starp uzņēmuma un sabiedrības apmācību vajadzībām** (izstrādājuši ziņojuma autori)

Nodarbināto izglītošanas programmas un aktivitātes iespējams iedalīt šādi:

- 1) apmācības pamata prasmju ieguvei, kas paredzētas cilvēkiem ar sākotnēji ļoti zemām prasmēm un zināšanām;
- 2) subsīdijas uzņēmumiem, lai nodrošinātu specifiskās apmācības;
- 3) subsīdijas uzņēmumiem, lai nodrošinātu vispārējās apmācības;
- 4) vispārējās apmācības piemērota darba atrašanai; piemēram, subsīdijas darba atrašanai, sniedzot pieeju informācijai par vakancēm darba tirgū¹⁵.

Uzņēmumu darbība un konkurētspēja

Konkurētspēju veido uzņēmuma un tā vadības lietpratība laba preču un pakalpojumu noieta tirgus radīšanā, risinot tehnoloģijas, ražošanas, pakalpojumu, personāla, praktisko iemaņu un zināšanu, stratēģiskās un kalendārās plānošanas jautājumus, kā arī nodrošinot pareizu noieta politiku, labu ražojumu un pakalpojumu kvalitāti, augstu līdzpakalpojumu līmeni¹⁶. Konkurētspēju grūti izmērīt dažādu ļoti atšķirīgu ietekmējošo faktoru dēļ¹⁷. Neraugoties uz to, ir atzīts ka uzņēmuma konkurētspēja ir tieši saistīta ar uzņēmumam pieejamo darbinieku produktivitāti, motivāciju un lojalitāti¹⁸. Līdz ar to viens no, iespējams, efektīvākajiem veidiem kā

¹³ KOMISIJAS REGULA (EK) Nr. 800/2008 kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula), 48. pants.

¹⁴ KOMISIJAS REGULA (EK) Nr. 800/2008 kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula), 48. pants.

¹⁵ Teixeira, A. 2002. ON THE LINK BETWEEN HUMAN CAPITAL AND FIRM PERFORMANCE: A Theoretical and Empirical Survey. *FEP Working Paper* (UNIVERSIDADE DO PORTO) No. 121: 39 p.

¹⁶ Akadēmiskā terminu datubāze AkadTerm. Skatīts 2014. g. sept. <http://termini.lza.lv/term.php?term=konkurētspēja&list=&lang=LV&h=yes>

¹⁷ Sauka, Arnis. 2011. *Nordea vitametr – biznesa vitalitātes mērījums Latvijas uzņēmumu konkurētspēja*. Rīga: Nordea, SSR Rīga, 47. Piekļūts 2014. gada septembris. 5. lpp. http://www.sseriga.edu/files/content/nordea_vitalitates_petijums.pdf.

¹⁸ Sauka, Arnis. 2011. *Nordea vitametr – biznesa vitalitātes mērījums Latvijas uzņēmumu konkurētspēja*. Rīga: Nordea, SSR Rīga, 47. Piekļūts 2014. gada septembris. 7. lpp. http://www.sseriga.edu/files/content/nordea_vitalitates_petijums.pdf.

uzlabot un saglabāt pietiekoši augstu darbinieku kvalitāti, ir investīcijas darbinieku apmācībā. Vienlaikus pētījumos tiek atzīts, ka ļoti daudz ir arī atkarīgs no valstiskā mērogā veiktiem izglītību veicinošiem pasākumiem, kas vienam nelielam uzņēmumam nav pa spēkam¹⁹. Darbaspēka kvalitāte būtiski ietekmē uzņēmumu produktivitāti tehniskās nozarēs, spēju prasmīgāk izmantot ienākumus un izvērst savu darbību²⁰. Arī citi autori norāda, ka cilvēkkapitāls ir būtisks nosacījums ražīguma pieaugumā²¹. Pētnieki uzsver faktu, ka izglītībai un prasmēm ir īpaši spēcīga nozīme tieši uzņēmuma vadības līmenī²². Tas nosaka uzņēmuma spēju darboties ilgtermiņā un attīstīties.

Apkopojot pētnieciskajā literatūrā iepriekš minēto, ir secināts, ka kvalitatīvi uzlabojot darbaspēka formālās izglītības un prasmju līmeni, neapšaubāmi uzlabosies arī šo darbinieku ražīgums un līdz ar to palielināsies uzņēmuma konkurētspēja. Šis pieņēmums ir bijis spēkā arī apakšaktivitātes mērķa definēšanā. Vienlaikus jāpiezīmē, ka apmācības tomēr salīdzinoši biežāk notiek lielos uzņēmumos un tādās nozarēs, kurās dominē daži lieli uzņēmumi, piemēram, finanses, apdrošināšana²³. Uzsvārs uz darbaspēka augstāku izglītību un kvalitatīvu apmācību balstās pieņēmumā, ka kvalitatīvāks darbaspēks spēj strādāt ražīgāk un ar augstāku pievienoto vērtību, tādā veidā pozitīvi ietekmējot firmas konkurētspēju. Gala secinājums ir tāds, ka veicot papildus ieguldījumus darbinieku gan vispārējās, gan arī specifiskās apmācībās, tiešā veidā firmas konkurētspējai būtu jāuzlabojas. Vienlaikus jānorāda, ka darbinieku apmācības rada papildus netiešu ietekmi ilgtermiņā²⁴.

¹⁹ Paula Daina un Deniss Titarenko. 2009. *Latvijas ekonomikas konkurētspēja un investīciju nozīme tās veicināšanā*. Rīga, LU Akadēmiskais apgāds.

²⁰ Marimuthu M., Lawrence Akiasamy un Maimunah Ismail. 2009. HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT AND ITS IMPACT ON FIRM PERFORMANCE: EVIDENCE FROM DEVELOPMENTAL ECONOMICS. *The Journal of International Social Research* (Uluslararası Sosyal Arastırmalar Dergisi) 2 (8): 8.

²¹ Lynch, Lisa M., un Sandra E. Black. 1995. "Beyond the incidence of training: evidence from a national employers survey." *NBER Working Paper Series* (NBER) 5231: 53.

https://www.ces.census.gov/docs/cache/paper_contents_101658.pdf.

²² Teixeira, A. 2002. ON THE LINK BETWEEN HUMAN CAPITAL AND FIRM PERFORMANCE: A Theoretical and Empirical Survey. *FEP Working Paper* (UNIVERSIDADE DO PORTO) No. 121., 39 p.

²³ Goux, Dominique, un Eric Maurin. 2000. «Returns to firm-provided training: evidence from French worker-firm matched data.» *Labour Economics* 7 (1): 1-19.

http://econpapers.repec.org/article/eeelabeco/v_3a7_3ay_3a2000_3ai_3a1_3ap_3a1-19.htm.

²⁴ Richard Blundell, Lorraine Dearden, Costas Meghir, Barbara Sianesi. 1999. Human Capital Investment: The Returns from Education and Training to the Individual, the Firm and the Economy. *Fiscal Studies*, March, 1999. vol. 20, no. 1, pp. 1-23.

2. Apakšaktivitātes normatīvais ietvars

2.1. Atbalsts nodarbināto apmācībām 2004.-2006.gadā

ES fondu 2004. – 2006.gada plānošanas periodā nodarbināto apmācību jomā tika īstenotas divas atbalsta programmas²⁵:

1. Nacionālā programma „Nodarbināto kvalifikācijas celšana un pārkvalifikācija, nodrošinot nozarei specifiskas apmācības”.
2. Grantu shēma „Atbalsts nodarbināto kvalifikācijas celšanai, pārkvalifikācijai un tālākizglītībai”.

Nacionālās programmas ietvaros ir īstenotas apmācības sadarbībā ar šādām nozaru asociācijām: LIKTA, LETERA, MASOC, LKF un LEERA. Programmas ietvaros asociācijas ir nodrošinājušas, ka to biedriem – komersantiem – ir iespējams iesaistīt savus darbiniekus dažādās, nozarei specifiskās apmācībās. Programmas īstenošanai paredzētais finansējums tika sadalīts šādi:

- Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecībai – 24,3%;
- Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozarei – 24,3%;
- Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecībai – 18,7%;
- Kokrūpniecībai – 17,0%;
- Elektroenerģētiķu un energobūvnieku nozarei – 15,7%.

Nacionālās programmas ietvaros nodarbinātie ir apmācīti nozarei specifiskās jomās, kā arī komerczinībās – mārketingā, vadībā, grāmatvedībā un citās. Kopumā apmācīti apmēram 3000 nodarbinātie.

Savukārt grantu shēmas ietvaros ir īstenoti 178 projekti, apmācot apmēram 3500 nodarbinātos no dažādiem tautsaimniecības sektoriem. Apmācības ir īstenotas dažādās jomās, piemēram, darbam ar IT, grāmatvedībā, vadības un tirgvedības zinībās, svešvalodās, tiesību zinībās, kvalitātes vadībā un citās. Kopā šajās programmās pieejamais ESF un valsts budžeta finansējums bija 4,67 miljoni latu un apmācībās iesaistīto nodarbināto skaits – apmēram 6500 personas.

2.2. Normatīvais konteksts ES fondu 2007. – 2013.gada plānošanas periodā attiecībā uz nodarbināto apmācībām

ES fondu 2007. – 2013.gada plānošanas perioda DPP²⁶ 1.3.prioritātes vajadzību ir noteikusi Latvijas dalība Eiropas Nodarbinātības stratēģijas²⁷ īstenošanā un tās mērķi, kuri ir saskaņoti ar ES Padomes ieteikumiem dalībvalstīm to nodarbinātības politikas īstenošanai un ir paredzējusi aktivitātes nodarbināto pielāgošanās spēju palielināšanai, kā arī iekļaujoša darba tirgus veicināšanai. Pasākuma mērķis noteikts saskaņā ar DPP un paredzēts atbalstam Latvijas galveno nodarbinātības politikas mērķu sasniegšanā – nodarbinātības līmeņa paaugstināšana, perspektīvā sasniedzot ES noteiktos stratēģiskos rādītājus, uzņēmumu darbinieku kvalifikācijas celšana, kā arī bezdarba problēmu risināšana.

2007.gadā ir pieņemta Komercedarbības konkurētspējas un inovācijas veicināšanas programma 2007. – 2013.gadam²⁸, kuras viens no galvenajiem uzdevumiem ir veicināt kvalitatīvu

²⁵ <http://www.liaa.gov.lv/lv/es-fondi/arhivs/sf-arhivs-2004-2006/programmas> un <http://www.liaa.gov.lv/lv/es-fondi/arhivs/sf-arhivs-2004-2006/esf-nacionalas-programmas-projekts-nozaru-apmacibas>

²⁶ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2008.gada 9.aprīļa rīkojumu Nr.197 “Par darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma apstiprināšanu”

²⁷ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&intPageId=1471&langId=en>.

²⁸ Apstiprināta ar Ministru kabineta 2007.gada 28.jūnija rīkojumu Nr.406 “Par Komercedarbības konkurētspējas un inovācijas veicināšanas programmu 2007. – 2013.gadam”.

cilvēkresursu attīstību un piesaistīšanu komersantiem. Programmā plānotais atbalsts komersantu investīcijām cilvēkresursos, kuros veicina komersantu ieguldījumus darbinieku apmācībā, pārkvalifikācijā un kvalifikācijas celšanā ir 38 milj. latu (ESF un valsts budžeta līdzfinansējums).

Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēs 2014. – 2020.gadam²⁹ ir noteikts, ka, lai nodrošinātu uzņēmumu produktivitātes līmeņa celšanu un eksporta izaugsmi, arī uzņēmumiem mērķtiecīgi jāiegulda līdzekļi darbinieku, tostarp augsti kvalificētu darbinieku, tālākāpmācībās un uzņēmumu vadītāju profesionalitātes līmeņa celšanā. Šie darbinieki ir tie, kuri uzņēmumos ievieš modernas un efektīvas uzņēmumu pārvaldības sistēmas un uz produktivitātes paaugstināšanu vērstas tehnoloģijas un iekārtas. Pamatnostādņēs ir konstatēts, ka prioritāri nepieciešams īstenot tās aktivitātes, kuras saistītas ar valsts atbalsta instrumentu, kas vērsts uz uzņēmumā nodarbināto speciālistu kvalifikācijas un prasmju paaugstināšanu, pārkvalificēšanās iespējām uz tirgū pieprasītām specialitātēm, vienlaikus papildinot šo programmu ar jaunu mērķa grupu – uzņēmuma vadības jeb menedžmenta prasmju un zināšanu paaugstināšanas.

2.3. Apakšaktivitātē paredzētā atbalsta darbinieku apmācībām normatīvais ietvars un ieviešanas gaita

Apakšaktivitātes īstenošanas nosacījumi ir definēti šādos tiesību aktos:

1. Ministru kabineta 2008.gada 25.marta noteikumi Nr.203 “Noteikumi par darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.1.1.apakšaktivitātes “Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” un 1.3.1.1.4.apakšaktivitātes “Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts komersantu individuāli organizētām apmācībām” projektu iesniegumu atlases pirmo kārtu”³⁰
2. Ministru kabineta 2010.gada 30.marta noteikumi Nr.328 “Noteikumi par darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.1.1.apakšaktivitātes “Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” projektu iesniegumu atlases otro kārtu”³¹.

Visu nosacījumu salīdzinājums starp apakšaktivitātes abām kārtām, kuri noteikti iepriekš minētajos MK noteikumos, ir apkopoti Pielikumā Nr. 2.

²⁹ Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013.gada 28.jūnija rīkojumu Nr.282 “Par Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam”

³⁰ MK [30.03.2010.](#) noteikumu Nr.323 redakcijā

³¹ Ministru kabineta 13.08.2013. noteikumi Nr. 585/[LV, 162 \(4968\), 21.08.2013.](#) redakcijā

Salīdzinājums starp 1. un 2.kārtas nosacījumiem

Kritērijs	1.kārta	2.kārta
Aktivitātes mērķis	Darbaspēka kvalifikācijas celšana, tādējādi sekmējot darba ražīgumu, veicinot darba tirgus un komercdarbības attīstību un ceļot ekonomikas konkurētspēju.	
Mērķa grupa	Pie komersanta nodarbinātās personas un darba devēji – komersanti.	<i>Nav definēta.</i>
Projekta iesniedzējs	Biedrības vai komersantu apvienības, kas apvieno vismaz piecus komersantus.	Darba devēju organizāciju apvienība, kuras Latvijā reģistrēto biedru kopējais apgrozījums pēdējā noslēgtā pārskata gadā ir pārsniedzis 100 miljonus <i>latu</i> (tiek ņemts vērā arī to saimnieciskās darbības veicēju apgrozījums, kas nav projekta iesniedzēja biedri, bet ir biedri kādā no organizācijām, kas ir projekta iesniedzēja biedri). Apvienība darbojas vismaz 3 gadus.
Atbalstāmās un neatbalstāmās nozares	Neatbalstāmās nozares ir azartspēles un derības, tabakas izstrādājumu ražošana, alkoholisko dzērienu ražošana un darījumi ar nekustamo īpašumu.	Neatbalstāmās nozares ir Ieroču, tabakas ražošana un tirdzniecība, Azartspēles un derības, Operācijas ar nekustamo īpašumu, Tirdzniecība, Apdrošināšana, finanšu starpniecība un banku pakalpojumi, Transportlīdzekļu, mašīnu un iekārtu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparātūras un iekārtu iznomāšana.
Finansējuma piešķiršanas nosacījumi	Vispārējām apmācībām un speciālām apmācībām.	Vispārējām apmācībām un apmācībām pie darba devēja (apmācību ilgums nepārsniedz trīs mēnešus).
Atbalstāmās un neatbalstāmās darbības	Finansējums netiek piešķirts darbībām, kuras projekta iesniedzējs ir uzsācis pirms projekta īstenošanas līguma noslēgšanas ar SI, apmācībām augstākās izglītības programmās, transportlīdzekļu vadītāja kursiem A1, A, B1, B, M kategorijas iegūšanai.	Valodu apmācības ir atbalstāmas līdz 20% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Jānodrošina vismaz 100 nodarbināto apmācība. Komersants vai biedrība aktivitātes ietvaros var būt partneris vairākos projektos, bet nedrīkst apgūt vienus un tos pašus apmācību kursus vai vienu apmācību kursu dažādiem sagatavotības līmeņiem. Finansējumu nepiešķir apmācībām augstākās izglītības programmās un transportlīdzekļu vadītāja kursiem A1, A, B1, B un M kategorijas iegūšanai.
Attiecināmās izmaksas	Administrēšanas ne vairāk kā 5% no projekta attiecināmo tiešo izmaksu kopsummas; apmācībām izmantojamo iekārtu nomas izmaksas nepārsniedz 40% no apmācību kopējām attiecināmajām izmaksām, ja apmācības tiek īstenotas dabaszinātnēs, matemātikā un informācijas tehnoloģijās, inženierzinātnēs, ražošanā un būvniecībā; nepārsniedz 10% no apmācību kopējām attiecināmajām izmaksām, ja apmācības tiek īstenotas citās izglītības tematiskajās grupās; izmaksas, kas saistītas ar nodarbināto pārbaudi pirms apmācībām nepārsniedz 300 latu vienam darbiniekam; eksaminācijas un sertifikācijas izmaksas nepārsniedz 1000 latu vienam darbiniekam. Nodarbināto darba samaksa (tai skaitā darba devēja Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) par darba stundām mācību	Administratīvās izmaksas nepārsniedz 5% no projekta attiecināmajām tiešajām izmaksām; Projekta attiecināmo izmaksu pievienotās vērtības nodoklis, ja projekta iesniedzējs to nevar atgūt atbilstoši normatīvajiem aktiem nodokļu politikas jomā; Nodarbināto darba samaksa (tai skaitā darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) par darba stundām mācību apgūšanai pasniedzēja vadībā.

	apgūšanai, nepārsniedzot visu pārējo atbalstāmo izmaksu kopējo summu.	
Pielaujamā atbalsta intensitāte	Maksimāli pieļaujamā atbalsta intensitāte vispārējām apmācībām 80% – maziem un vidējiem komersantiem; 60% – lieliem komersantiem. Speciālajām apmācībām 45% – maziem un vidējiem komersantiem, 35% – lieliem komersantiem. Valodu apmācībām – 50%.	Maksimāli pieļaujamā finansējuma intensitāte pašnodarbinātām personām, sīkajiem un mazajiem komersantiem – 80%, vidējiem komersantiem – 70%, lielajiem komersantiem – 60%, biedrībām – 60%. Finansējuma intensitāte izmaksām par apmācībām pie darba devēja – 100%. Papildus 10%, ja apmācīti tiek nelabvēlīgākā situācijā esoši darbinieki..
Finansējuma apmērs	Maksimālais finansējuma vienam projektam 250 000 latu, un uz vienu darbinieku nepārsniedz 6000 latu gadā.	Vienam projekta iesniegumam maksimāli pieļaujamais finansējuma apmērs 2 000 000 latu ³² .
Projekta īstenošana un finansējuma saņemšana virssaistībām		SI apmācību kursu izmaksu ekonomisko pamatotību un atbilstību tirgus cenām vērtē, pirms projekta iesnieguma ir uzsācis iepirkuma procedūru. Sadarbības iestāde 15 darbdienu laikā pēc minēto dokumentu saņemšanas izvērtē tehnisko specifikāciju un informē projekta iesniegēju par plānoto izmaksu atbilstību vai neatbilstību tirgus cenām. Ja palielināts finansējums, tad vismaz 20% no finansējuma izmanto, lai apmācītu darbiniekus vecumā līdz 30 gadiem (ieskaitot), tai skaitā jauniešus vecumā līdz 24 gadiem (ieskaitot); vismaz 15% no finansējuma izmanto, lai apmācītu partnerus, kuru juridiskā adrese vai to struktūrvienību atrašanās vieta ir Kurzemes, Vidzemes vai Zemgales plānošanas reģionā, un vismaz 5% no finansējuma izmanto, lai apmācītu partnerus, kuru juridiskā adrese vai to struktūrvienību atrašanās vieta ir Latgales plānošanas reģionā.

Avots: autoru veikts salīdzinājums³³

Apakšaktivitātes ieviešanas gaita laika periodā no 2008. līdz 2013. gadam ieskaitot ir aprakstīta, balstoties Ekonomikas ministrijas (turpmāk – EM) pusgada ziņojumiem par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu, kuri ir publiski pieejami EM mājaslapā³⁴.

Projektu pieteikšanās pirmajās kārtā īstenota no 2008.gada 2.jūnija līdz 2008.gada 25.jūlijam. Kopumā izskatīti 44 projektu iesniegumi un noslēgti līgumi ar 14 finansējuma saņēmējiem par kopējo summu 1 902 844 latu. 2009.gada pirmajā pusgadā līdz ar ekonomiskās situācijas pasliktināšanos valstī, finansējuma saņēmēji dažādu iemeslu dēļ nespēja ieviest projektu iesniegumos plānotās aktivitātes, tāpēc 80% – 90% gadījumu ir ierosināti noslēgto līgumu grozījumi³⁵. Līguma grozījumu galvenie iemesli:

1. Sadarbības partneru (turpmāk - SP) nespēja līdzfinansēt apmācības plānotā apjomā.
2. Partneru darbības restrukturizācija, bieži samazinot darbinieku (apmācāmo) skaitu.
3. Samazinās plānoto apmācību aktualitāte.

³² Ministru kabineta 13.08.2013. noteikumi Nr. 585/[LV, 162 \(4968\), 21.08.2013.](#) redakcijā.

³³ Balstoties uz MK 2008.gada 25.marta noteikumi Nr.203 un MK 2010.gada 30.marta noteikumi Nr.328.

³⁴ https://www.em.gov.lv/lv/es_fondi/istenosanas_progress/

³⁵ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no 01.01.2009. līdz 31.03.2009.

4. Vairāku sadarbības partneru uzsāktie maksātnespējas procesi, kas kavēja apmācību uzsākšanu.

2009. gada pirmajā pusgadā lauzts viens līgums, bet pārējos līgumos sadarbības partneri ir veikuši grozījumus saistībā ar apakšaktivitātes pievienošanu horizontālajai prioritātei "Vienlīdzīgas iespējas"³⁶. Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (turpmāk - LIAA) MK 2010.gada 30.marta noteikumos Nr.328 ir ierosinājusi vairākus priekšlikumus apakšaktivitātes finanšu apguves uzlabošanai 2.kārtā, paredzot vienotāku līdzekļu ieplūšanu tautsaimniecībai nepieciešamajās nozarēs, ierosinot optimizēt finanšu pārdali, lielāku atbalstu piešķirot partnerībā organizētām apmācībām, kur finansējuma saņēmējs ir noteiktiem kritērijiem atbilstoša biedrība. Ņemot vērā lielo līguma grozījumu skaitu, identificēts risks, ka apmācīto darbinieku skaits pēc projektu īstenošanas būs mazāks par sākotnēji plānoto.

2010.gada 1.pusgadā apakšaktivitātes ieviešanas ietvaros tika uzsākta projektu iesniegumu pieņemšanas 2.kārta³⁷. Veicot pārbaudes 1.kārtas projektu īstenošanas vietās ir atklātas nepilnības, tomēr konstatēts, ka tās neattiecas uz neatbilstībām, kuras noteiktas Ministru kabineta 2007.gada 17.jūlija noteikumu Nr.500 „Kārtība, kādā ziņo par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanā konstatētajām neatbilstībām”, pieņem pārvaldes lēmumu par piešķirtā finansējuma izlietojumu un atgūst neatbilstošos izdevumus” izpratnē, jo pārkāpumi ir laicīgi konstatēti un tiem nav tāda finansiāla ietekme, lai LIAA lauztu līgumus vai samazinātu finansējumu finansējuma saņēmējiem³⁸.

2010.gada 2.pusgadā LIAA ir sagatavojusi 1.kārtas pabeigto projektu noslēguma pārskatu un veikusi noslēguma maksājumu pārbaudes un 2.kārtas projektu iesniegumu vērtēšanu³⁹. Kopumā tika iesniegti 17 projektu iesniegumi, no tiem apstiprināti 16. Līgumi noslēgti ar 8 projektu iesniedzējiem. Šajā periodā ir izstrādāti MK grozījumi, kuri paredz palielināt finansējumu 2.kārtai, šo papildus finansējumu pārdalot no 1.3.1.1.4.apakšaktivitātes "Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts komersantu individuāli organizētām apmācībām". 2.kārtas projektu iesniegumos tika atcelta prasība norādīt detalizētus apmācību kursus un to pasniedzējus. Jāatzīmē, ka šajā periodā apakšaktivitātes ietvaros vislielākā projektu iesniegumu intensitāte bija Rīgā.

2011.gada 1.pusgadā LIAA noslēdz vēl 8 līgumus⁴⁰. Ņemot vērā to, ka 2.kārtā piedalījās ļoti dažādi uzņēmumi – kā partneri ir gan komersanti, gan valsts uzņēmumi, gan arī sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji, tad iepirkuma procedūra tika veikta saskaņā ar prasībām, kas noteiktas trijos dažādos normatīvajos aktos – MK 2008.gada 5.februāra noteikumos Nr.65 "Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem", Publiskā iepirkuma likumā un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma likumā. Nozares asociācija veic iepirkumu, lai nodrošinātu komersantu vajadzības, savukārt Publiskā iepirkuma likuma un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma likuma subjekti veic iepirkumu individuāli, kā sliksni piemērojot projektā kopējo plānoto summu konkrētajām apmācībām. 1.kārtā lielākā daļa partneru bija komersanti un tikai neliela daļa bija valsts uzņēmumi, līdz ar to šī nebija tik būtiska problēma, savukārt 2.kārtā valsts uzņēmumu skaits būtiski palielinājās.

Trīs dažādu iepirkuma procedūru piemērošana rada problēmu, jo LIAA ir nepieciešams arvien vairāk laika (vai arī cilvēkresursu), lai izvērtētu iepirkuma dokumentāciju – saskaņā ar

³⁶ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no 01.04.2009. līdz 30.06.2009.

³⁷ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.01.2010. līdz 30.06.2010.

³⁸ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.01.2010. līdz 30.06.2010.

³⁹ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.07.2010. līdz 31.12.2010.

⁴⁰ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.01.2011. līdz 30.06.2011.

apakšaktivitātes noteikumiem finansējuma saņēmējs vispirms iesniedz tehnisko specifikāciju, kuru SI izvērtē 15 darba dienu laikā, tad veic iepirkuma procedūru un iesniedz iepirkuma dokumentāciju, kuru SI atkal vērtē 15 darba dienu laikā. Bieži vien izvērtēšanas laikā vēl notiek sarakste, saņemot paskaidrojumus par izmaksām vai iespējamo interešu konfliktu. Šis process vidēji aizņem divus mēnešus, līdz ar to būtiski tiek kavēta apakšaktivitātes finansējuma apguve, kuru turklāt palēnina arī starpposma maksājumu izvērtēšana, ņemot vērā lielo iesaistīto partneru skaitu. Vadošā iestāde savā ziņojumā konstatē, ka apakšaktivitātē pastāv arī dubultā finansējuma risks, jo apmācības darba devējiem tajā pašā laikā piedāvā arī NVA administrētās programmas (NVA ir sadarbība ar darba devējiem projekta "Pasākums noteiktām personu grupām" ESF finansētā 1.4.1.1.3. apakšaktivitātē). Lai novērstu šo dubultā finansējuma risku, notiek elektroniska informācijas apmaiņa ar Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) atbildīgajiem darbiniekiem.⁴¹

Vislielākā aktivitāte ir Rīgas reģionā, kur ir apmācītas līdz 2011. gada beigām 4000 personas (no kopā 5205 apmācībās iesaistīto skaita), pārējos reģionos aktivitāte joprojām zema, visvairāk no plānotā rādītāja atpaliiek Kurzemes un Latgales reģionos.

Kopumā izvērtējot EM ziņojumus par apakšaktivitātes ieviešanu, konstatēts, ka projektu īstenošanā ir vairākas būtiskas problēmas, kuras pastāv faktiski visā apakšaktivitātes ieviešanas laikā līdz 2014. gadam, un kuras sākotnēji būtiski kavēja ne tikai apmācību uzsākšanu, bet arī ES finansējuma apguvi. Tās ir:

1. Starpposma pārskati iesniegti nekvalitatīvi, t.i., iztrūkst dokumenti, ir pievienoti dokumenti, kas neattiecas uz iesniegto starpposma pārskatu, iekļautie dokumenti ir sagatavoti nekvalitatīvi, t.i., uz dokumentiem iztrūkst paraksti, datumi, norādīti neprecīzi kursu nosaukumi, veikti neatrunāti labojumi utt..
2. Finansējuma saņēmēji nekvalitatīvi veic projektu administrēšanu, iesniegtie dokumenti netiek savlaicīgi iesniegti, tajos vairākkārtīgi tiek veiktas izmaiņas, netiek norādīta pilnā apjomā pieprasītā informācija. Apmācības neatbilst iepirkumos norādītajām tēmām. Iesniegtajos mācību plānos norādītā informācija atšķiras no iepirkumu dokumentācijā norādītās informācijas.
3. LIAA reizēm grūti izvērtēt apmācību ekonomisko pamatojumu un kursu atbilstību tirgus cenām. Specifiskās apmācības bieži publiski netiek piedāvātas, publiski nav pieejama informācija par līdzīgiem kursiem.
4. Ja starpposma pārskatā un maksājuma pieprasījumā tiek konstatētas problēmas vienam partnerim, tad finansējums tiek aizturēts visiem partneriem.

2012.gadā 15.maijā MK piešķir papildus 2 500 000 latus 2.kārtas projektu tālākai īstenošanai. Papildus piešķirtais virsstaistību finansējums tika izmantots, lai apmācībām piesaistītu arī jauniešus, un veicinātu reģionu komersantu aktivitāti darbinieku apmācībās. Šajā periodā ir izstrādāts MK 2010.gada 30.marta noteikumu Nr.328 grozījumu projekts, kurā ir paredzēts noteikt minimālo jauniešu proporciju, kas apmācāma projektu ietvaros, kā arī iekļautas prasības par reģionu komersantu lielāku iesaisti apmācībās. EM savā pusgada ziņojumā konstatē, ka arvien aktuālākas kļūst problēmas ar atskaišu izskatīšanu saistīto termiņu ievērošana, kuru apgrūtina finansējuma saņēmēju nesaskaņotās izmaiņas apmācībuursos, par kurām tiek ziņots jau pēc šo kursu pabeigšanas⁴². Vairāki apakšaktivitātes nosacījumi (piemēram, par trīs apmācāmajiem pie viena apmācību sniedzēja) apgrūtina apmācību kursu iepirkumu veikšanu specifisku apmācību gadījumos.

Augstu dubultā finansējuma risku rada fakts, ka viens un tas pats komersants var piedalīties apmācībās vairāku nozaru asociāciju vai biedrību īstenotos projektos, vairākos iepirkumos tiek

⁴¹ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.01.2011. līdz 30.06.2011., 66. lpp.

⁴² Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.01.2012. līdz 30.06.2012.

iepirkti kursi ar vienādu nosaukumu, vieni un tie paši pasniedzēji nodarbināti pie vairākiem apmācību sniedzējiem, apgrūtinot iespēju izsekot dubultā finansējuma iespējamībai. 2012.gadā kļuva skaidrs, ka precīzi skaitļi par apmācītajiem darbiniekiem tiks iesniegti tikai apmācību projektu noslēguma pārskatos, jo daudzi darbinieki mācās vairākosursos, kā arī viena un tā paša uzņēmuma darbinieki var mācīties dažādus kursus dažādos projektos, līdz ar to pārskata periodos ir ļoti sarežģīti noteikt precīzu apmācīto darbinieku skaitu.

Apakšaktivitāti regulējošie MK noteikumi nosaka, ka, ja pirmajā gadā netiek iesniegti maksājumu pieprasījumi vismaz par 25% no projekta attiecināmajām izmaksām, tad LIAA samazina līgumā paredzēto finansējumu par neizpildes apjomu. Pēc pirmā gada LIAA ierosina samazināt finansējumu sešos projektos par kopējo summu aptuveni 1 milj. latu, pirms tam ļaujot projekta īstenotājiem skaidrot neizpildes iemeslus. Pārskata periodā četros projektos ir parakstīti līguma grozījumi, divos notiek tāmes precizēšana.

Arvien aktuālāka kļuva problēma, kas saistīta ar apakšaktivitātes kritēriju, kurš nosaka, ka pie viena apmācību sniedzēja jāmacās vismaz trijiem saimnieciskās darbības veicējiem. Tā rezultātā daži projektu īstenotāji saskārās ar situāciju, ka apmācības nepieciešamas vienam vai diviem partneriem un šīs apmācības nevar īstenot, jo nav trīs partneru, piemēram, apmācības SIA „Rīgas satiksme” tramvaju vadītājiem, AS „Latvijas Gaisa satiksme”, atsevišķiem mašīnbūves un ķīmijas nozares uzņēmumiem⁴³. Apakšaktivitātes īstenošanas procesā ir notikusi sešu maksājumu pieprasījumu apstrādes aizkavēšanās 0,93 milj. latu apmērā. 2012.gada oktobrī palielināts apakšaktivitātei pieejamais finansējums un uz papildfinansējumu (virrīstības un citos aktivitātes projektos izveidojies finansējuma ietaupījums, kopā 3,5 milj. latu) pretendēja astoņas asociācijas. Pārskata perioda beigās līguma grozījumus par papildfinansējuma piešķiršanu ir parakstījis viens projekta īstenotājs. Vairākiem projekta īstenotājiem, kuri neizpildīja nosacījumu par 60% apguvi otrajā projekta gadā, 2013.gada sākumā tika atkārtoti skatīts jautājums par finansējuma samazināšanu. EM apakšaktivitātes ieviešanas progresu vērtē kā viduvēju, jo pabeigti ir tikai 1.kārtas projekti (13 projekti par kopējo ES fondu finansējumu 1 577 027 latiem), savukārt 2.kārtas projekti vēl tiek īstenoti.

Pārskata periodā ir grozīti līgumi par projektu īstenošanu, lai piešķirtu virrīstību finansējumu, kas paredzēts jauniešu apmācībām, kā arī paaugstinātu apmācības saņēmumu personas reģionos⁴⁴. Ir identificēti 6 projekti, kuri nav sasnieguši šādu apguvi, tomēr visi projekta īstenotāji ir iesnieguši lūgumu pagarināt projekta termiņu līdz 2015.gadam, lai nozares uzņēmumi nepaliktu bez apmācībām.

2013.gada 2.pusgadā grozīti MK noteikumi, saskaņā ar kuriem ir iespēja pagarināt projekta īstenošanu arī tiem, kuriem netika sasniegta 60% apguve, jo ir izveidojies finansējuma ietaupījums, ar nosacījumu, ja tiek sasniegti plānotie rezultātīvie rādītāji vismaz 70% apmērā⁴⁵. Šo iespēju izmantoja divas asociācijas (FS ir LETERA un Poligrāfijas asociācija), pagarinot projekta īstenošanas termiņu līdz 2015.gada 1.jūnijam un atstājot īstenotāju rīcībā divkāršu projekta attiecināmo izmaksu summu, par kādu tika iesniegti maksājumi divos gados. Četriem projektiem (FS ir LIA, AA, LLA un LDDK) finansējums ir samazināts par pirmajos divos gados neizmantojamo finansējuma neizpildes apjomu. Tā kā šajos projektos pēc finansējuma samazināšanas ir sasniegta finansējuma apguve vismaz 70%, tad projektiem tika piešķirts papildu finansējums, kas jāizmanto arī jauniešu un reģionos nodarbināto apmācībai.

⁴³ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.07.2012. līdz 31.12.2012.

⁴⁴ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.01.2013. līdz 30.06.2013.

⁴⁵ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.07.2013. līdz 31.12.2013.

2014.gada 1.pusgadā visiem 16 projektiem ir pagarināts īstenošanas termiņš līdz 2015.gada 1.jūnijam⁴⁶. Vairāki FS, izpildot apakšaktivitātes MK noteikumu nosacījumus (vismaz 70% apguve) ir pieprasījuši un saņēmuši papildfinansējumu – LLA, LLDRA, MASOC, LDTA un VRUA.

2.4. Apakšaktivitātes ieviešanas modelis

Ikvienas sociālas programmas īstenošanā iesaistītas vismaz trīs puses: programmas plānotāji, tās īstenotāji un mērķa grupa. Programmas īstenošanā kopš tās uzsākšanas var mainīties gan sākotnējās vajadzības, gan arī nepieciešamie resursi, radot pavisam citu, atšķirīgu no programmas sākotnējā mērķa, rezultātu⁴⁷. Loģiskais modelis aprakstošā vai grafiskā veidā atspoguļo reālās dzīves procesus, kuri savukārt uzrāda programmas darbības pamatā liktos pieņēmumus par to, kā tiks sasniegts vēlamais rezultāts. Vispārējā veidā tie raksturo secību starp cēloņiem un sekām, proti, atspoguļo to kā tika (vai tiks) sasniegts faktiskais (vai vēlamais) rezultāts⁴⁸. Šādā modelī tiek iekļauta loģiskā saistība starp programmas resursiem, aktivitātēm, tiešajiem rezultātiem un ilgtermiņa ietekmi. Izmantojot šādu pieeju jau īstenotu projektu un aktivitāšu izvērtēšanā, izvērtētājiem ir iespējams identificēt mērķa sasniegšanas faktu, kā arī problēmas, kuras kavēja sasniegt rezultātu, un iespējams izvērtēt veikto aktivitāšu atbilstību gaidīto mērķa sasniegšanā. Šādas analīzes rezultātā var netieši konstatēt arī to, ka sasniedzamie rezultāti iespējams netika uzstādīti atbilstoši sākotnējām vajadzībām. Lai arī intervences loģikas metode ir programmā ietvertu procesu vienkāršošana, tā ļauj identificēt galvenos posmus programmu īstenošanā.

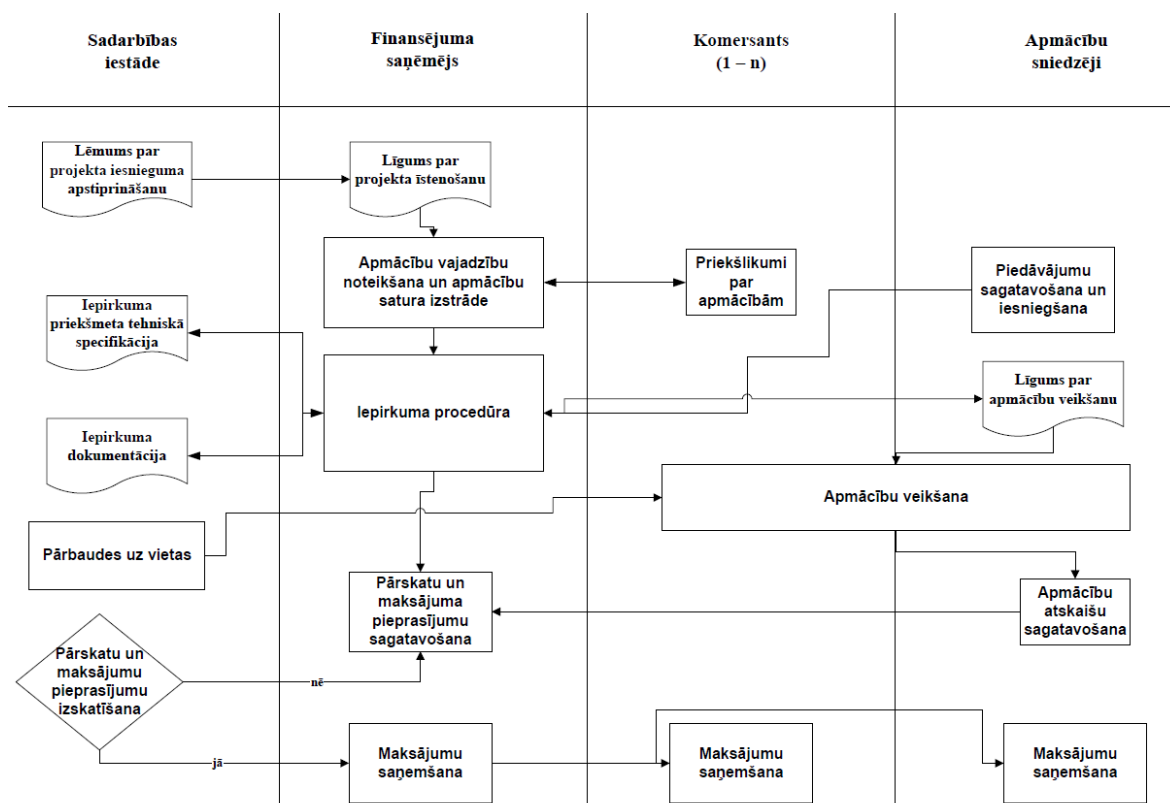
Atkarībā no institūcijas vai pētnieciskā uzstādījuma tiek izmantoti dažādi jēdzieni – intervences loģika, programmas loģika, loģiskais ietvars, cēloņu karte utt. EK definē intervences loģiku kā “konceptuālu saikni starp intervences ieguldījumu un rezultātu, faktiski nosakot tās ietekmi uz sabiedrību ar rezultātu un iznākumu radītājiem”⁴⁹. Šajā izvērtējumā termins “intervences loģika” lietots balstoties uz minēto definīciju.

⁴⁶ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.01.2014. līdz 30.06.2014.

⁴⁷ Lynda Rey, Astrid Brousselle, Nicole Dedobbeleer (2012) Logic Analysis: Testing Program Theory to Better Evaluate Complex Interventions. The Canadian Journal of Program Evaluation Vol. 26 No. 3, p. 61–89.

⁴⁸ Developing logics of intervention and related common indicators for the next ESF Operational Programs FINAL REPORT EPEC 2011, Commissioned by DG EMPL.

⁴⁹ European Commission, DG Budget “Evaluating EU activities: a practical guide for the Commission services”, July 2004, p. 106.

4. attēls. Apakšaktivitātes ieviešanas modelis (autoru sagatavota shēma)

Pastāv tikai nelielas atšķirības apakšaktivitātes ieviešanā 1. un 2.kārtā. Šīs atšķirības lielākoties ir starp kritērijiem attiecībā uz projektu iesniedzējiem un atbalstāmo apmācību tēmām. 1.kārtas ietvaros projekta iesniedzējs varēja būt: 1) biedrības, kuras reģistrētas biedrību un nodibinājumu reģistrā un kurās apvienojušies vismaz pieci vienas nozares komersanti vai pašnodarbināti speciālisti; 2) darba devēju apvienības, kas apvieno vismaz piecus komersantus. Projekta plānā tika ietverts detalizēts apmācības kursu plāns un detalizēts budžets. Projekta vadītāji šajā kārtā varēja būt arī tie komersanti, kuru darbinieki piedalījās apmācībās. Faktisko 1. un 2.kārta ieviešanas gaitu skat. 4. att.

2.kārtā projekta iesniedzēja prasības bija: 1) Latvijas darba devēju organizāciju apvienība, kurai deleģētas tiesības darboties nacionālā līmenī, biedrība, kas ir Eiropas Tirdzniecības kameru apvienības biedrs, vai biedrība, kura pārstāv apstrādes rūpniecības, informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju, zinātniskās pētniecības, radošās industrijas, transporta un sakaru, izmitināšanas vai automobiļu tirdzniecības un remonta nozares saimnieciskās darbības veicējus; 2) tās Latvijā reģistrēto biedru (saimnieciskās darbības veicēju) kopējais apgrozījums pēdējā noslēgtā pārskata gadā ir pārsniedzis 100 milj. latu (tiek ņemts vērā arī to saimnieciskās darbības veicēju apgrozījums, kas nav projekta iesniedzēja biedri, bet ir biedri kādā no organizācijām, kas ir projekta iesniedzēja biedri); 3) tā ir reģistrēta Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā ne vēlāk kā trīs gadus pirms projekta iesnieguma iesniegšanas sadarbības iestādē.

3. Apakšaktivitātes rezultātu apraksts

ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēma (turpmāk – VIS) ir galvenais ES fondu uzraudzības instruments ES fondu uzraudzības nodrošināšanai. Tā ir veidota kā centrāla tīkla sistēma, kas pieejama visām ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām ES fondu finansētu aktivitāšu uzraudzībai. VIS sistēmā tiek uzkrāta informācija par 2007. – 2013.gada ES fondu plānošanas perioda finansētiem projektiem un migrēta informācija par 2004. – 2006.gada ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētiem projektiem, nodrošinot vienotu datu avotu ES fondu līdzfinansētu projektu uzskaitē un uzraudzībā.

Šim ziņojumam primārie nepieciešamie dati par apakšaktivitātes rezultātiem no VIS ir iegūti 2014.gada oktobrī. Dati no VIS liecina, ka apakšaktivitātes ietvaros divās kārtās apstiprināti 30 projekti. No šiem projektiem 1.kārtā īstenoti faktiski 13 projekti (apstiprināti bija 14) laika posmā no 2008.gada decembra līdz 2010.gada decembrim. 2.kārtas 13 projekti uzsākti 2010.gada jūlijā, 3 projekti 2011. gada janvārī un visus ir plānots pabeigt līdz 2015.gada 1. jūnijam, Finansējuma saņēmēji ir 25 biedrības (1. un 2.kārtā) un pieci komersanti (1.kārtā). Minētie komersanti vienlaikus ir arī apmācību partneri. Dati par apmācībās piedalījušos darbinieku skaitu ir saņemti no finansējuma saņēmējiem (2. kārtā) un LIAA projektu arhīva (1. kārtā). Papildus informācija par projektu sadarbības partneriem tika iegūta no komersantu gada pārskatiem, kuri apkopotā veidā saņemti no Valsts ieņēmuma dienesta 2014.gada oktobrī un 2015.gada janvārī.

Izvērtējot VIS datus par projektiem, sadarbības partneriem un apmācīto personu skaitu un salīdzinot tos ar LIAA projektu arhīva datiem, konstatēts, ka 1. kārtā faktiskais apmācīto personu skaits ir lielāks nekā norādīts VIS. Arī 2. kārtā finansējuma saņēmēju iesniegtie dati attiecībā uz sadarbības partneriem un apmācīto personu skaitu nesakrīt ar VIS sistēmā esošajiem datiem. To var skaidrot ar to, ka dažādu citu iemeslu dēļ pārtraukuši apmācības, un ka šos apmācītos darbiniekus neuzskaita VIS (apmācības tika uzsāktas ekonomiskās krīzes laikā). Ņemot vērā to, ka šobrīd VIS sistēmā nav iespējams iegūt detalizētus datus sadarbības partneru līmenī (apmācītās personas tiek skaitītas kopā projekta ietvaros), tika nolemts turpmākā analizē izmantot LIAA un finansējuma saņēmēju datus. Jāpiezīmē, ka praktiski visi 2.kārtas projekti vēl atrodas īstenošanas stadijā un dati par sadarbības partneriem vēl tiek ievadīti un precizēti (atsevišķos projektos dati par apmācītām personām nebija atjaunoti kopš projekta apstiprināšanas un ievades VIS). 2014.gada oktobra beigās pieejamā VIS informācija liecina, ka apmācībās piedalījās ne tikai komersanti, bet arī pašnodarbinātie, biedrības un viena zemnieku saimniecība.

3.1. Pirmās kārtas projektu apraksts

1.kārtā projektu iesniedzēji bija piesaistījuši pavisam 120 komersantus, no kuriem atkārtoti citos projektos šīs kārtas ietvaros piedalījās 8. Vislielākais apmācīto personu skaits pirmajā kārtā bija Latvijas Amatniecības kameras rīkotajās apmācībās (lielākā daļa bija individuālie komersanti un uzņēmēji). Visvairāk apmācīto ir moderno informācijas sistēmu un tehnoloģiju pielietojumu kursus, kuri ir iekļauti praktiski visos šīs kārtas projektu apmācībuursos. Saskaņā ar saņemto informāciju no Valsts ieņēmuma dienesta 2014.gada oktobrī, lielākajai daļai no 1.kārtas apmācībās piedalījušos komersantu skaita, reģistrētās darbības ilgums pārsniedz 15 gadus (64 komersantiem), no 10 līdz 14 gadi (25 komersantiem), bet 22 komersantiem darbības ilgums ir no 5 līdz 9 gadiem, bet viena komersanta darbības ilgums - pieci gadi⁵⁰. Tātad atbalstu apmācībām visintensīvāk izmanto uzņēmumi ar uzkrātu pieredzi uzņēmējdarbībā. Nākamajā tabulā attēlots apmācībās piedalījušos komersantu sadalījums pa nozarēm. Tās nozares, kuras ir pārstāvētas tikai vienu reizi, nav iekļautas. Tādas ir 64 nozares.

⁵⁰ Latvijas Republikas Valsts ieņēmuma dienesta npublicēti dati. 2014. g. okt.

1. kārtas apmācību projekti un sadarbības partneri

Projekta nosaukums	Sadarbības partneru skaits	Apmācīto darbinieku skaits
Transportbūvju inženieru kvalifikācijas celšana	14	221
Latvijas IT klastera uzņēmumu speciālistu apmācība moderno informācijas sistēmu un tehnoloģiju pielietošanā konkurētspējas un produktivitātes uzlabošanai	12	485
Cietvielu tehnoloģiju apmācības <i>Baltic Solar 2008</i>	5	43
Biedrības "Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija" biedru kvalifikācijas celšana, palielinot nozares konkurētspēju un eksportu	1	11
IKT nozares uzņēmumu darbinieku apmācība jaunākajās tehnoloģijās	13	290
IKT nozares uzņēmumu darbinieku apmācība efektīvai inovāciju pārvaldībai un konkurētspējas celšanai	8	238
SIA "A.A. Mežmalas" un tās partneru darbinieku kvalifikācijas celšana un jaunu zināšanu apguve	9	72
Partnerībā organizētās apmācības elektronikas, elektrotehnikas un telekomunikācijas nozares uzņēmumos nodarbinātiem	11	510
Mūsdienīgu kvalitatīvu, precīzu un augstāzīģu metālapstrādes tehnoloģija ar datorvadības (CNC) darbmašīnām	8	44
Latvijas Amatniecības kameras biedru kvalifikācijas celšana un jaunu zināšanu apguve	16	158
Latvijas Ķīmijas un farmācijas nozarē nodarbināto apmācības kvalifikācijas celšanai, konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū un uzņēmēju konkurētspējas veicināšanai	12	308
Televīzijas darbinieku kvalifikācijas celšana un jaunu zināšanu apguve	4	55
WT Terminal partnerības apmācību projekts	7	95
Kopā	120	2530

Avots: autoru aprēķins, balstoties uz LIAA projektu arhīva datiem par 1.kārtu, 2014. gada oktobris.

Partneru sadalījums par nozarēm 1.kārtā liecina, ka komersanti visaktīvāk pārstāvēti nozarēs, kuras saistītas ar inženierzinībām un ar to saistītām tehniskajām konsultācijām (faktiski inženiertehnisko projektu sagatavošana klientiem) un datorprogrammēšanu. Balstoties uz informāciju par komersantu juridiskajām adresēm, jāsecina, ka absolūti lielākā daļa komersantu 1.kārtā ir no Rīgas un Pierīgas statistikas reģiona – 77,7%⁵¹.

Datu analīzes laikā tika konstatēts, ka gan VIS dati, gan arī projektu gala ziņojumu un starpposma atskaitēs pieejamā informācija gan par 1.kārtas, gan arī 2.kārtas projektiem ne vienmēr ļauj detalizēti raksturot gan uzņēmumu, gan arī darbinieku līmenī veiktās apmācības, tādēļ 2014. g. novembrī finansējuma saņēmējiem tika lūgta papildus informācija par veiktajām darbinieku apmācībām un komersantiem, kuru darbinieki piedalījās šajās apmācībās kopš projektu uzsākšanas līdz 2013. gada beigām.

Sākotnējie dati par 1.kārtā veiktajām apmācībām un tajos piedalījušos skaitu iegūti no LIAA projektu arhīviem, savukārt par 2.kārtas projektu apmācībām FS iesūtīja papildus informāciju.

⁵¹ Latvijas Republikas Valsts ieņēmumu dienesta npublicēti dati. 2014. g. okt.

1. kārtas komersantu sadalījums pa biežāk pārstāvētām nozarēm (NACE 2.0)

NACE 2.0, kuras pārstāv vismaz 2 komersanti	skaits	Nozares nosaukums
7219	2	Pārējo pētījumu un eksperimentālo izstrāžu veikšana dabaszinātnēs un inženierzinātnēs
7120	2	Tehniskā pārbaude un analīze
6202	2	Konsultēšana datoru pielietojumu jautājumos
4399	2	Citur neklasificētie specializētie būvdarbi
4333	2	Grīdas un sienu apdare
4221	2	Ūdensapgādes sistēmu būvniecība
2790	2	Citu elektroiekārtu ražošana
7111	3	Arhitektūras pakalpojumi
7022	3	Konsultēšana komercdarbībā un vadībizinībās
6020	4	Televīzijas programmu izstrāde un apraide
4120	4	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība
2120	4	Farmaceutisko preparātu ražošana
7112	9	Inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas
6201	13	Datorprogrammēšana

Avots: autoru aprēķins balstoties uz komersantu galveno darbības veidu.⁵²

LIAA projektu ziņojumu dokumenti liecina, ka kopumā 1.kārtā (kārtā ir noslēgusies 2010.gadā) ir 2530 unikālo apmācīto personu, savukārt VIS dati liecina par 2 226 apmācītājām personām. Šeit gan jāatzīmē jau 1.3.apakšnodaļā konstatētais, proti, ka ņemot vērā to, ka darbinieki varēja piedalīties arī citos šīs kārtas apmācībuursos, tad unikālo personu skaitu noteikt precīzi ir ļoti grūti.

Vidējais apmācību ilgums 1.kārtā ir 13,5 mēneši jeb vairāk nekā viens gads. Šīs kārtas apmācību kursus iespējams nodalīt vispārējos un specializētajos. Vispārējās apmācībās darbinieks iegūst zināšanas, kuras var izmantot jebkurā citā uzņēmumā, savukārt specializētajās apmācībās iegūtās zināšanas var izmantot tikai konkrētā uzņēmumā vai nelielā mērā citos tās pašas nozares uzņēmumos. Balstoties uz projektu atskaitēs esošo informāciju par apmācību saturu un iedalot apmācību kursus specializētajās apmācībās un vispārējās apmācībās projektu griezumā, jāsecina, ka to faktiskais sadalījums ir 65 pret 70 (kopā 135 kursi).

3.2. Otrās kārtas projektu apraksts

Informācija par otrās kārtas projektiem ir finansējuma saņēmēju iesniegtie dati par 2.kārtā īstenojamiem projektiem līdz 2013.gada beigām. Papildus tika saņemta informācija no LIAA par finansējuma saņēmēju sadarbības partneriem līdz 2014.gada vidum. Tādā veidā iegūta pati aktuālākā informācija izvērtējuma veikšanas brīdī (2014.gada oktobris-novembris). Finansējuma saņēmēju dati liecina, ka apmācībās 2.kārtā līdz 2013.gada beigām kopā bija iesaistīti vismaz 1245 komersanti (varēja piedalīties vairākos projektos) un kopā apmācībās piedalījās 37721 personas (darbinieki varēja piedalīties vairāk nekā vienā apmācību kursā, turklāt unikālo personu skaitu balstoties uz saņemto informāciju no finansējuma saņēmējiem nebija iespējams identificēt) par kopējām attiecināmām izmaksām 32,28 milj. latu⁵³. Par savām apmācībām datus neiesniedza LDDK. Detalizētāks sadalījums, ņemot vērā projektus un tajos apmācīto personu skaita

⁵² Latvijas Republikas Valsts ieņēmuma dienesta npublicēti dati. 2014. g. okt.

⁵³ 2014.g. novembra 2.kārtas projektu finansējuma saņēmēju dati. Jāpiezīmē, ka komersanti varēja piedalīties atkārtoti arī citos projektos.

sadalījumu, redzams 4. tabulā. Jāatzīmē, ka projektu īstenošana vairumā gadījumu izvērtējuma brīdī vēl tiek turpināta.

4. tabula

2. kārtas sadarbības partneru un apmācīto personu skaits līdz 2013. g. beigām

Projekta nosaukums	Projekta finansējuma saņēmējs	Uzņēmumu skaits	Apmācīto skaits
Kokrūpniecības un saistīto nozaru komersantu darbinieku apmācību projekts	LKF	66	3473
LDTA un itSMF nozares komersantu apmācību partnerības projekts	LDTA	123	3113
Vieglās rūpniecības un saistīto nozaru uzņēmumu partnerības apmācību projekts	VRUA	101	2995
Būvmateriālu - būvkonstrukciju ražošanas un saistīto nozaru asociāciju partnerības projekts	LLDRA	139	3406
IKT nozares uzņēmumu un partneru apmācības inovatīvajās tehnoloģijās un biznesa attīstībā	LIKTA	46	3140
Metālapstrādes nozares speciālistu apmācības	MASOC	79	730
Viesnīcu, restorānu un saistīto nozaru komersantu darbinieku apmācību projekts	LVRA	47	2279
Partnerībā organizētās apmācības elektronikas, elektrotehnikas un telekomunikācijas nozares uzņēmumos nodarbinātiem	LETERA	33	1613
Latvijas ķīmijas un ar to saistītajās nozarēs nodarbināto apmācības kvalifikācijas celšanai, konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū un uzņēmēju konkurētspējas veicināšanai	LAKIFA	41	2692
Pārtikas nozarē nodarbināto apmācības - konkurētspējas veicināšanai	LPUF	39	3233
Latvijas Interneta asociācijas un Latvijas Telekomunikāciju asociācijas biedru darbaspēka kvalifikācijas celšana	LIA	104	1237
Latvijas Pilnvaroto auto tirgotāju asociācijas biedru darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana	AA	17	2223
Produktivitātes evolūcija	LRTK	323	4479
Latvijas poligrāfijas un iepakojuma nozares darbaspēka kvalifikācijas celšana	LPUA	28	623
Latvijas Loģistikas asociācijas biedru darbaspēka kvalifikācijas celšana	LLA	59	2485
Partnerība biznesa konkurētspējai	LDDK	Nav datu	Nav datu
Kopā		1245	37721

Avots: autoru aprēķins balstoties uz saņemto informāciju no finansējuma saņēmējiem par periodu no 2010. gada līdz 2013. gadam ieskaitot.⁵⁴

Jānorāda, ka ņemot vērā projekta īstenošanas nosacījumus, kuri jau aprakstīti iepriekšējās sadaļās, liela daļa sadarbības partneru piedalījās arī citos projektos tajā pašā kārtā, līdz arī personu skaits, kurš tiek norādīts asociāciju datos, atspoguļo kopējo apmācīto personu skaits un nevis unikālo personu skaitu. Projekta atskaišu dati liecina, ka apmācībās piedalījās arī pašnodarbinātas personas, tomēr to īpatsvars bija ļoti neliels (mazāk par 100).

Saskaņā ar finansējuma saņēmēju iesniegto informāciju, vislielākais apmācīto vietu skaits uz 2013.gada beigām bija LTRK "Produktivitātes evolūcija" rīkotajās apmācībās – 4479 (12,61% no kopējā apmācīto skaita), vismazāk – LLA biedru darbinieku kvalifikācijas celšanas apmācībās – 623 (1,75%). Vidēji katrā projektā 2536 apmācību vietas.

Sadarbības partneru sadalījums, ņemot vērā darbības ilgumu, liecina, ka 85% komersantiem darbības ilgums pārsniedza piecus gadus, tomēr desmit partneru darbības ilgums nepārsniedz vienu gadu vai ir tikai nedaudz ilgāks par vienu gadu. Lielākai daļai komersantu (505 komersanti jeb 42%) darbības vecums 2014. gadā pārsniedza 16 gadus. Līdz ar to varam secināt, ka arī 2.kārtā piedalījās komersanti ar vairāk vai mazāk stabilu uzņēmējdarbību pagātnē. Sadarbības partneru sadalījums pa nozarēm ir redzams 5. tabulā.

⁵⁴ 2014.g. novembra 2.kārtas projektu finansējuma saņēmēju dati.

2. kārtas sadarbības partneru sadalījums pa nozarēm uz 2014.gada vidu

Nozare	Nosaukums	Projektos iesaistītie komersanti***	Komersantu skaits Latvijā**	% no Latvijas komersantiem
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	47	2744	1,7
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	3	198	1,5
C	Apstrādes rūpniecība	296	7191	4,1
D	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	4	439	0,9
E	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	23	337	6,8
F	Būvniecība	62	6978	0,9
G*	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	144	22051	0,7
H	Transports un uzglabāšana	73	5125	1,4
I	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	57	2978	1,9
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	138	4027	3,4
K*	Finanšu un apdrošināšanas darbības	3	985	0,3
L*	Operācijas ar nekustamo īpašumu	10	5334	0,2
M	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	228	11318	2,0
N*	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	38	3920	1,0
P	Izglītība	17	957	1,8
Q	Veselība un sociālā aprūpe	8	1358	0,6
R*	Māksla, izklaide un atpūta	7	1204	0,6
S	Citi pakalpojumi	16	2619	0,6
Kopā		1174	79763	1,5

* Neatbalstāma nozare pilnībā vai daļēji

** CSP dati par 2012. gadu⁵⁵

*** Sadarbības partneri ir sašķīroti pa NACE 2.0, atlasot tikai komersantus.

Avots: autoru aprēķins, balstoties uz LIAA iesniegto informāciju 2014.gada oktobrī par 2. kārtas projektu sadarbības partneriem.

MK noteikumu Nr.328 1.pielikumā ir noteikti ierobežojumi attiecībā uz finansējuma saņēmējiem⁵⁶, savukārt 7.pielikumā attiecībā uz sadarbības partneriem. Salīdzinot sadarbības partneru datus pa nozarēm, kurās tie darbojas (uzņēmuma galvenais darbības profils), diemžēl jāsecina, ka projektos ir piedalījušies arī tādi uzņēmumi, kuru nozares saskaņā ar MK noteikumu Nr.328 pielikumos noteiktajiem ierobežojumiem nav atbalstāmas⁵⁷.

Tās ir (NACE 2.0 redakcijā):

1. R sadaļas "Māksla, izklaide un atpūta" 92. nodaļa "Azartspēles un derības" (1 komersants).
2. L sadaļas "Operācijas ar nekustamo īpašumu" 68. nodaļa (10 komersanti).
3. G sadaļas "Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts" izņemot 45.2 grupu "Automobiļu apkope un remonts" (13 komersanti).
4. K sadaļa "Finanšu un apdrošināšanas darbības" (3 komersanti).
5. N sadaļas "Administratīvi un apkalpojošo dienestu darbība" 77. nodaļa "Ekspluatācija un iznomāšanas līzings" (4 komersanti).

⁵⁵ SRG043. Tirdzniecības ekonomiski aktīvās statistikas vienības statistiskajos reģionos, pilsētās un novados sadalījumā pa lieluma grupām, uzņēmējdarbības formām un galvenajiem darbības veidiem (NACE 2.red.)

⁵⁶ MK noteikumi Nr.328, Ministru kabineta 10.12.2013. noteikumu Nr. 1407 redakcijā.

⁵⁷ MK noteikumi Nr.328, Ministru kabineta 10.12.2013. noteikumu Nr. 1407 redakcijā.

Visintensīvāk apmācības izmantoja apstrādes rūpnīcas komersanti (296 apmācību vietas), kā arī dažādu pakalpojumu sniedzēji (229 apmācību vietas). Desmitā daļa no tiem komersantiem, kuri piedalījās apmācībās, strādāja vairumtirdzniecībā. IT nozares uzņēmumi ir plaši pārstāvēti 2.kārtas projektos, turklāt daudzi no tiem atkārtoti piedalījās arī citos tās pašas kārtas projektos.

Saskaņā ar CSP datiem, uz 2012.gada beigām Latvijā kopējais ekonomiski aktīvo komersantu skaits bija ~ 80 tūkst., no tiem lielie uzņēmumi - 0,49%, vidējie – 2,5%, mazie – 12,6% un mikro – 84,2% (skat. 6. tab.). Apakšaktivitātes 2.kārtā kopējais komersantu sadalījums ir apgriezti pretējs: lai arī mikro, mazo un vidējo komersantu īpatsvars apakšaktivitātē ir praktiski vienāds, tomēr lielie komersanti veido 10,5% no kopējā komersantu skaita. Tas liecina par to, ka lielie uzņēmumi daudz aktīvāk spēj izmantot iespējas apmācīt darbiniekus salīdzinājumā ar mazākiem komersantiem.

6. tabula

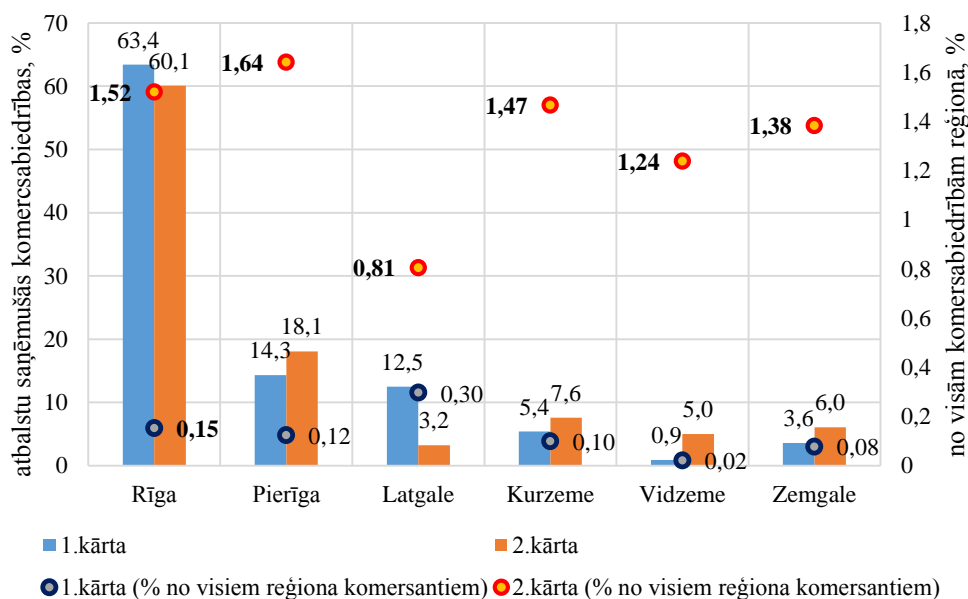
2. kārtas sadarbības partneru sadalījums ņemot vērā komersanta lielumu 2014.gada vidū*

Pavisam, skaits	Latvija	Projektu dati	Partneru % no Latvijas kopējā	Partneru % no projekta skaita
	80 005	1089*	1,4	100
Mikro	67 391	323	0,5	29,6
Mazās	10 148	327	3,2	30,0
Vidējās	2 066	325	15,7	29,8
Lielās	400	114	28,5	10,5

* VID gada pārskata datus nav norādīts darbinieku skaits 85 komersantiem

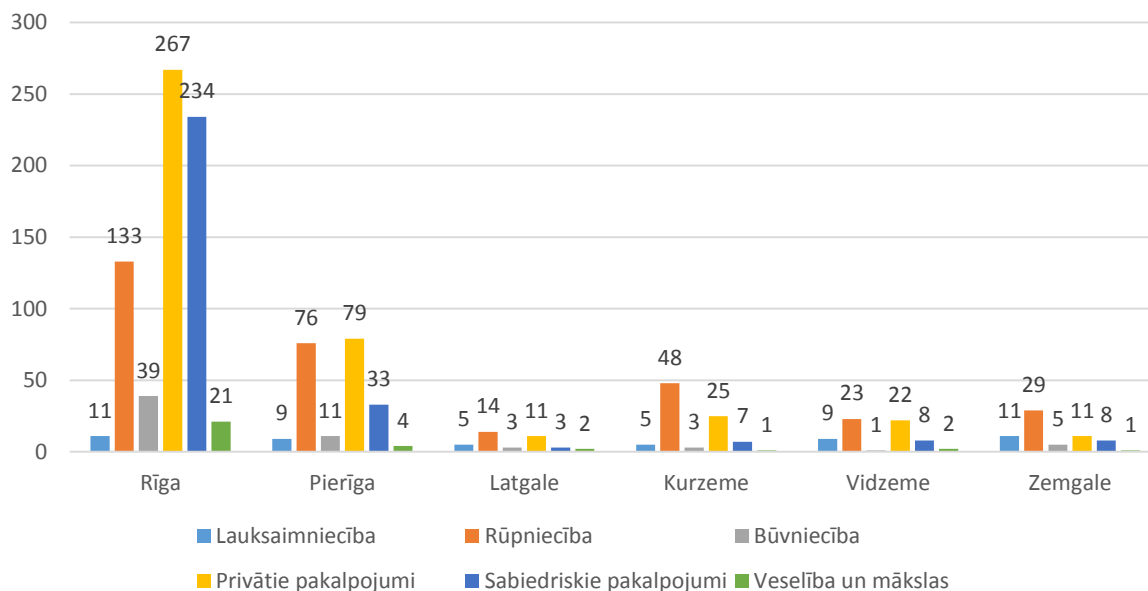
Avots: autoru aprēķins, balstoties uz LIAA iesniegto informāciju par 2. kārtas projektu sadarbības partneriem. un VID un CSP datiem

2. kārtas projektu dati liecina, ka Rīgā un Pierīgā esošie komersanti visbiežāk piedalījušies apmācībās – kopā 76,5% no kopējā piedalījušos komersantu skaita. Viszemākā aktivitāte ir Latgales reģionā un tās lielākajās pilsētās. Neraugoties uz piešķirto papildfinansējumu 2.kārtā jauniešu nodarbinātības veicināšanai un reģionu attīstībai, atbalstu saņēmušo komersantu skaits reģionos nav būtiski palielinājies salīdzinot ar 1.kārtu (skat. 5.att.), izņemot Pierīgas un Vidzemes statistikas reģionus. Dati par komersantu reģionālo sadalījumu izvērtējuma veikšanas brīdī bija pieejami tikai līdz 2012. gadam.

5. attēls. Atbalstu saņēmušo komersantu īpatsvara sadalījums pa statistikas reģioniem 1. un 2.kārtā līdz 2014.gada pirmajam pusgadam (autoru aprēķins, izmantojot LIAA sniegto informāciju par sadarbības partneriem un CSP dati par 2012.gadu)

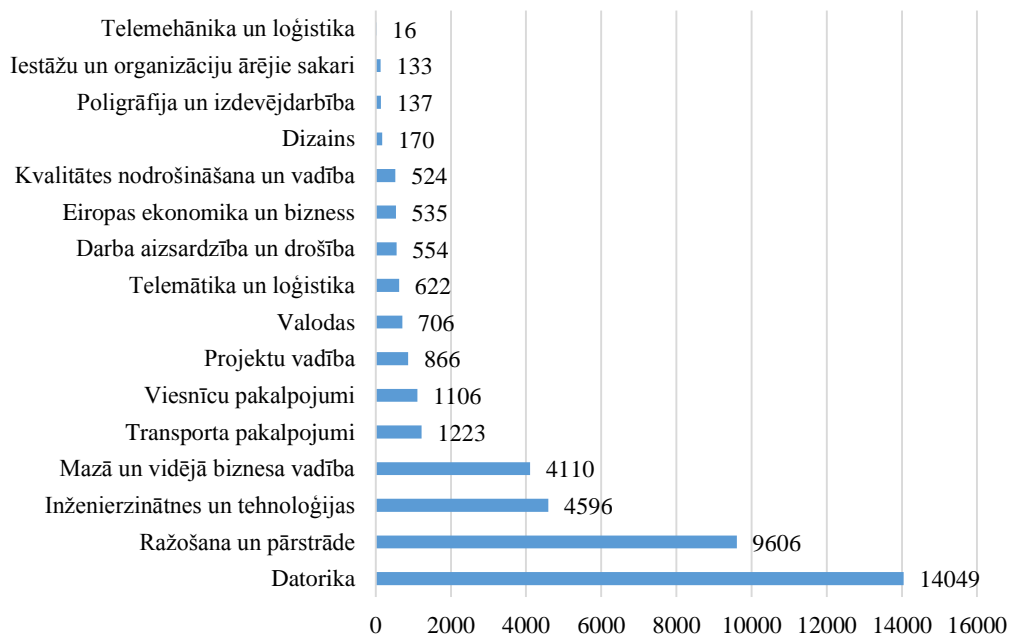
2.kārtā apmācībās piedalījās komersanti no sekojošām nozarēm: lauksaimniecības un mežsaimniecības 4%, rūpniecības 27%, būvniecības 5%, privātie pakalpojumi 35%, publiskie pakalpojumi 25% un veselības un mākslas nozares (apvienotas) 2% (skat. 6. att.). Vislielāko daļu veido komersanti no pakalpojumu nozarēm: 60%, otrajā vietā rūpniecības nozaru komersanti: 27%. Komersantu darbības joma atspoguļojas arī apmācību kursu tēmās.

6. attēls. **2. kārtas sadarbības partneru sadalījums (skaits) pa reģioniem un nozari līdz 2014.gada 1. pusgadam**⁵⁸ (autoru aprēķins, izmantojot LIAA, VID un CSP datus)

Atbilstoši saņemtajai informācijai no finansējuma saņēmējiem 2.kārtā (līdz 2013.gada beigām), autori apkopoja šajā kārtā īstenoto apmācību kursu tēmas. Visprasītākie kursi 2.kārtā galvenokārt saistīti ar datorapmācībām (“Datorika” – 36,0% visu kursu tēmas bija saistītas ar datoriku, turklāt ļoti dažādās sarežģītības pakāpēs – sākot ar Windows uzstādīšanu un beidzot ar sarežģītu programmēšanas rīku apguvi. Otrs populārākais kursu temats ir “Ražošana un pārstrāde” – 24,6%, visbiežāk to izmantoja metālapstrādē strādājošie komersanti. Trešajā un ceturtajā vietā ir dažādas biznesa vadības un ar specifiskām tehnoloģijām saistītas apmācības.

⁵⁸ Lauksaimniecība, un rūpn. ieguve (A-B), rūpniecība (C-E), privātie pakalpojumi (G-K), būvniecība (F), publiskie pakalpojumi (L-P).

7. attēls. 2. kārtā visu veikto apmācību kursu sadalījums pēc apmācību vietu skaita 2013.gada beigās⁵⁹ (autoru aprēķins, izmantojot finansējuma saņēmēju iesniegto informāciju no 2010. līdz 2013. gada beigām)

Saņemtie dati no finansējuma saņēmējiem liecina, ka kopējās attiecināmās izmaksas vidēji uz vienu apmācīto vietu 1.kārtā svārstās no 340 (LIKTA) līdz aptuveni 7200 latiem (projekts “Cietvielu tehnoloģiju apmācības *Baltic Solar 2008*”). 1.kārtā apmācību izmaksas bija vidēji 900 latu uz vienu apmācīto personu, bet 2.kārtā izmaksas uz vienu apmācīto vietu svārstās no aptuveni 120 (projekts “Latvijas Pilnvaroto auto tirgotāju asociācijas biedru darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana”) līdz 5122 latiem (projekts “Latvijas poligrāfijas un iepakojuma nozares darbaspēka kvalifikācijas celšana”)⁶⁰. Saskaņā ar iesniegto informāciju uz 2013.gada decembri 2.kārtā kopējās attiecināmās izmaksas ir vidēji 856 lati uz vienu apmācīto vietu.

Analizējot saņemto informāciju par kursiem un to finansējumu, tika konstatēts, ka asociācijas kursu tēmas ir apkopojušas balstoties uz MKN nr.328⁶¹ projekta kvalitātes 4. kritērijā piedāvāto tēmu sadalījumu. To, kādēļ tieši šādas tēmas tiek izvirzītas kā atbalstāmākas salīdzinājumā ar citiem kursiem, nepamato neviens normatīvais dokuments. Vidējās izmaksas uz vienu apmācāmo svārstās no 265 (LIKTA projekts) līdz 4140 latiem (MASOC projekts).

Izvērtējot projektu rezultātus, skaidri atklājas tas, ka 2.kārtā visbiežāk pieprasītās apmācības ir “Datorika” (36% jeb 14 049 apmācīto) un “Ražošana un pārstrāde” (24% jeb 9606 apmācīto personu). “Datorika” kursu izmaksas uz vienu apmācāmo vidēji uz vienu apmācāmo svārstās no 299 līdz 2013 latiem uz vienu personu, “Ražošana un pārstrāde” – 201 līdz 655 latiem. Jāpiezīmē, ka tēmas “Valodu kursi” izmaksas ir no 138 līdz 416 latiem uz vienu apmācāmo. Atsevišķos projektos atbalstam pieprasīto kursu izmaksas ir ļoti augstas, piemēram, Viesnīcu, restorānu un saistīto nozaru komersantu darbinieku apmācību projekts (LVRA) tēmā “Transporta pakalpojumi izmaksas” uz vienu apmācāmo sasniedz 3555 lati, Latvijas poligrāfijas un iepakojuma nozares darbaspēka kvalifikācijas celšana (LPUA) tēmā “Finanšu vadība” 4214 latu (apmācīts viens

⁵⁹ Projekta finansējuma saņēmēju sniegtie nepublicētie dati 2014.gada decembrī.

⁶⁰ Saskaņā ar finansējuma saņēmēju iesniegtajiem datiem 2014.gada novembrī par projektā veiktajām apmācībām un to izmaksām periodā no 2010. gada līdz 2013. gadam ieskaitot.

⁶¹ MK noteikumi Nr. 328. “Noteikumi par darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.1.apakšaktivitātes “Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” projektu iesniegumu atlases otro un turpmākajām kārtām” (2010).

cilvēks), Metālapstrādes nozares speciālistu apmācības (MASOC) tēmā “Ražošanas tehnoloģijas” izmaksas uz vienu personu ir 19 354 lati, Latvijas Pilnvaroto auto tirgotāju asociācijas biedru darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana 1230 lati uz vienu apmācāmo tēmā “Dizains”, kā arī “Latvijas ķīmijas un ar to saistītajās nozarēs nodarbināto apmācības kvalifikācijas celšanai, konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū un uzņēmēju konkurētspējas veicināšanai” (LAKIFA) “Datorika” kursa izmaksas sasniedz 1426 latus uz vienu apmācāmo.

DPP ir noteikts, ka 1.3.1.1.aktivitātes iznākuma rādītājs ir apmācībās iesaistīto nodarbināto personu skaits un tam ir jābūt 28 400⁶². Jānorāda, ka minētā aktivitāte ietver sevī divas apakšaktivitātes, kuras tieši ir saistītas ar nodarbināto personu apmācību (1.3.1.1.1. un 1.3.1.1.4.), tātad iznākuma rādītājs attiecināms tikai uz kopējo abu aktivitāšu iznākumu. 1.3.1.1.aktivitātē bija paredzēts rezultāta rādītājs - apmācībās jāpiedalās 0,4% no visiem komersantiem), savukārt pašai apakšaktivitātei atsevišķi 3.kārtā bija noteikts uzraudzības rādītājs 5000 apmācītas personas. 3.kārtas rezultāti šajā izvērtējumā netika analizēti.

No izvērtējuma viedokļa vislielākās problēmas, izvērtējot sasniegto 1.3.1.1.1.apakšaktivitātes ietvaros, rada metodoloģiski diskutablais bāzes vērtību aprēķins. Tā, piemēram, tika uzskatīts, ka (atskaites vērtība 2007. – 2014. gada periodam - 0,3%) bāzes vērtību veido 2004. – 2006.gada plānošanas periodā noslēgto (~180 līgumu) par nodarbināto apmācību īpatsvars no kopējā ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita Latvijā (~53 tūkst.)⁶³. EM plānoja, ka 2007.–2013.gada plānošanas periodā ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits pieaugs (līdz ~65 tūkst.) un atbalstu saņems vismaz 260 uzņēmumu (0,4% ekonomiski aktīvo uzņēmumu, kuri apmācījuši darbiniekus ar ESF atbalstu). Tā kā šis rezultāta rādītājs ir kopējs divām apakšaktivitātēm (1.3.1.1.1. un 1.3.1.1.4.), tad nav iespējams noteikt, vai 1.3.1.1.1.apakšaktivitātes mērķis vispār ir sasniegts, jo iznākuma rādītāji šai apakšaktivitātei atsevišķi (izņemot 3.kārtu, kura šajā ziņojumā nav pētīta, jo uzsākta 2013.gadā) netika noteikti. Jāņem vērā arī tas, ka minētajos aprēķinos references gads nav norādīts. Finanšu līdzekļu apguve un apmācīto personu dinamika apguves periodā bija ļoti nevienmērīga. Tās cēloņi pamatā ir aprakstīti 2.3.apakšnodaļā.

Neraugoties uz minētajām problēmām, analizējot apakšaktivitātes informāciju, varam secināt, ka kopumā visas apakšaktivitātes ieviešanu ir jāvērtē kā ļoti laba⁶⁴. Uz 2014.gada 8.decembri apakšaktivitātē noslēgti 30 līgumi par kopējo summu 22 177071 lats⁶⁵. Finansējuma saņēmējiem izmaksāti 15 951 283 lati (73,5% no ESF finansējuma). Tiek paredzēts, ka apakšaktivitātē pieejamais finansējums tiks apgūts pilnībā, un plānots, ka sagaidāmās rādītāja vērtības tiks sasniegta par 123,76%⁶⁶. Gan esošie rezultāti, gan sagaidāmie rezultāti tiek pamatoti ar piešķirtajām valsts budžeta virssaištībām, kuras projekta iesniedzēji piesaista papildus, jo ir veiksmīgi izpildījuši līdzšinējo plānu.

⁶² Apstiprināts ar Ministru kabineta 2008.gada 9.aprīļa rīkojumu Nr.197 “Par darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma apstiprināšanu”

⁶³ *Darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājums*. Rīga: LR Finanšu ministrija. http://www.esfondi.lv/upload/04-kohezijas_politikas_nakotne/dpp/FMProg_1DPP_19062014.pdf.

⁶⁴ http://www.esfondi.lv/upload/Uzraudziba/1DP_RADITAJI_31.12.2013.xlsx

⁶⁵ http://www.esfondi.lv/upload/Uzraudziba/Finansu_progress_7-13_2014-11-30_LV_EN.xlsx

⁶⁶ Ekonomikas ministrijas ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu par pārskata periodu no par pārskata periodu no par pārskata periodu no 01.01.2014. līdz 30.06.2014.

3.3. Atbalsta darbinieku apmācībām ietekmes uz uzņēmumu darbību novērtējums

1. kārtas projektiem⁶⁷

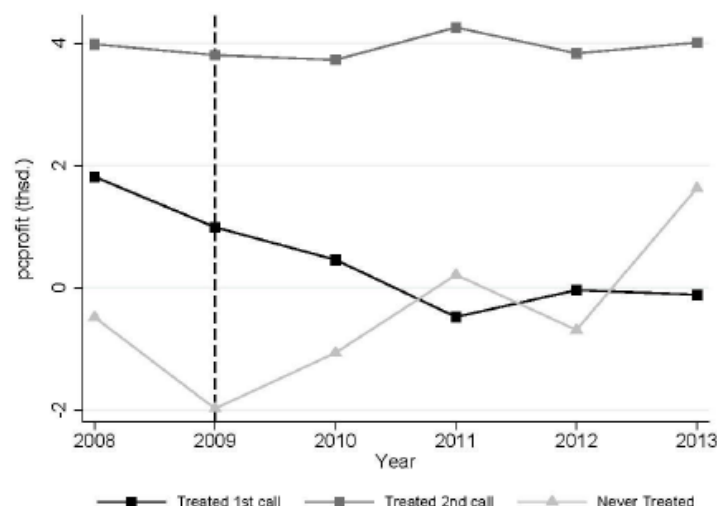
Lai izvērtētu atbalsta ietekmi uz uzņēmumu darbību, izmantota atšķirības atšķirības (*difference-in-difference*, turpmāk – DID) un atbilstošu vērtību sapārošanas (*propensity score matching*, turpmāk – PSM) metožu kombinācija: PSM izmantota, lai savstarpējai salīdzināšanai izvēlētos atbilstoši noteiktiem raksturlielumiem (NACE kods, uzņēmuma vecums, darbinieku skaits, neto apgrozījums, apmācīto darbinieku skaits, uzņēmuma atrašanās vieta u.c.) līdzīgus uzņēmumus⁶⁸, kas pēc tam analizēti ar DID metodes palīdzību, salīdzinot divas uzņēmumu grupas – ES fondu atbalstu saņēmušos uzņēmumus apakšaktivitātes 1. kārtā (atbalstīto uzņēmumu grupa) un ES fondu atbalstu nesaņēmušos (kontroles grupa) uzņēmumus.

Atbalstīto uzņēmumu grupā ietverti apakšaktivitātes 1. kārtā realizētajos projektos (kopskaitā 14⁶⁹ projekti) ES fondu atbalstu saņēmušie 111 uzņēmumi⁷⁰ laika posmā no 2009. gada marta līdz 2010. gada aprīlim. Salīdzināšanai atlasītas divas kontroles grupas – 1) apakšaktivitātes 2. kārtā atbalstītie uzņēmumi (kopskaitā 1 118 uzņēmumu⁷¹), kas šādu atbalstu nav saņēmuši 1. kārtā, tādējādi pieņemot, ka uzņēmumi, kas pieteikušies ES fondu atbalsta saņemšanai, ir bijuši motivēti šādai rīcībai; 2) uzņēmumi, kas ES fondu atbalstu nav saņēmuši (kopskaitā 30 557).

Konkurētspējas raksturošanai izmantoti divi rādītāji:

- 1) tīrā peļņa uz vienu darbinieku;
- 2) neto apgrozījums uz vienu darbinieku.

Aprēķiniem izmantoti uzņēmumu darbības rādītāji, kas pēc pieprasījuma iegūti no VID.

8. attēls. Tīrās peļņas uz vienu darbinieku izmaiņas 2008. – 2013. gadā atbalstīto uzņēmumu grupā un kontroles grupā (CRIE aprēķini, izmantojot VID informāciju)

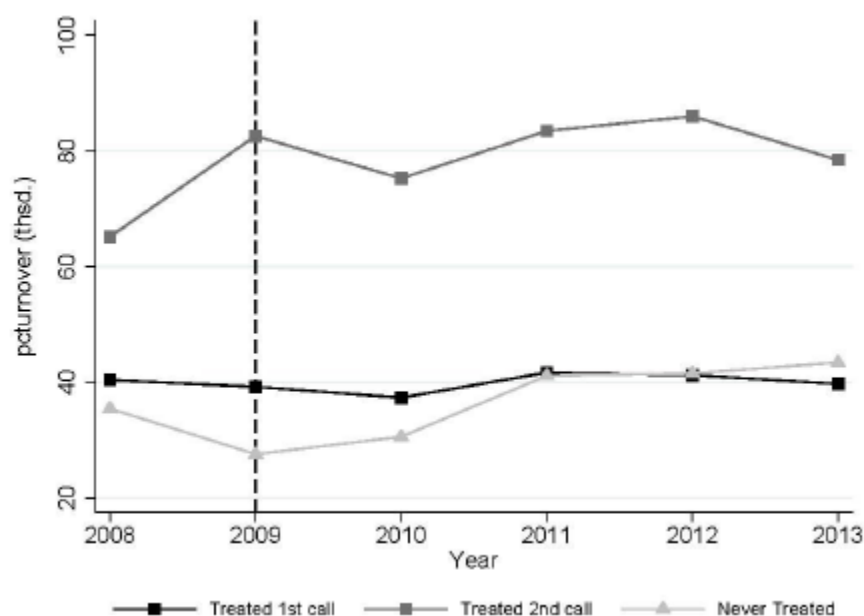
⁶⁷ ietekmes novērtējumu 1. kārtas projektiem pēc Finanšu ministrijas lūguma veikuši Eiropas Komisijas Ietekmes izvērtēšanas centra CRIE eksperti. Šajā izvērtējuma ziņojumā iekļauti galvenie rezultāti no CRIE veiktā ietekmes novērtējuma. Pilns CRIE veiktā ietekmes novērtējuma ziņojums (angļu valodā) pieejams pielikumā Nr. 6.

⁶⁸ līdzīgi uzņēmumi, izmantojot PSM metodi, analizēti četros dažādos griezumos: 1) “tuvākais kaimiņš ar aizvietošanu”, 2) “tuvākais kaimiņš bez aizvietošanas”, 3) “trīs tuvākie kaimiņi” un 4) sapārošana, izmantojot Kernela regresiju. Metodes detalizēts apraksts pieejams EK izvērtēšanas metodoloģiskajā rokasgrāmatā (skatīt: [Evalsed Sourcebook: Methods and Techniques; European Commission, Regional and Urban Policy DG](#))

⁶⁹ viena no šo projektu realizēšanām tikusi pārtraukta, tādējādi apakšaktivitātes 1. kārtā pabeigti 13 projekti.

⁷⁰ atsevišķi uzņēmumi, par kuriem nebija pieejama pilna informācija par to darbības rādītājiem, kā arī tādi, kam novērots straujš darbības rādītāju samazinājums, no turpmākajiem aprēķiniem izslēgti. Tādējādi kopskaitā analizēti 66 atbalstu saņēmušie uzņēmumi.

⁷¹ 38 uzņēmumi, kas saņēmuši ES fondu atbalstu gan 1., gan 2. kārtā no turpmākajiem aprēķiniem izslēgti, tāpat no aprēķiniem izslēgti uzņēmumi, kas 2. kārtā ES fondu atbalstu saņēmuši pirms 2010. gada decembra. Tādējādi kopskaitā kontroles grupā iekļauts 391 uzņēmums.

9. attēls. Neto apgrozījuma uz vienu darbinieku izmaiņas 2008. – 2013. gadā atbalstīto uzņēmumu grupā un kontroles grupā (CRIE aprēķini, izmantojot VID informāciju)

Sākotnējā analīze, kuras rezultāti pieejami 8. un 9. attēlā, norāda, ka nav vērojama būtiski veiksmīgāka to uzņēmumu darbība (atbilstošo darbības rādītāju izmaiņas), kas saņēmuši ES fondu atbalstu apakšaktivitātes 1. kārtā. Patiesībā pat pretēji – gan tīrās peļņas apjoms uz vienu darbinieku, gan neto apgrozījums uz vienu darbinieku analizētajā laikā posmā ir pieaudzis tiem uzņēmumiem, kas ES fondu atbalstu nav saņēmuši pretstatā atbalstītajiem uzņēmumiem, kuru darbības rādītāji ir saglabājušies tādā pat apjomā (neto apgrozījums uz vienu darbinieku) vai pat bijuši sliktāki (tīrās peļņas apjoms uz vienu darbinieku).

9. tabula

DID-PSM ietekmes novērtējums atbalstu saņēmušajiem un nesaņēmušajiem uzņēmumiem par tīrās peļņas apjomu uz vienu uzņēmuma darbinieku

	(1) 1nn	(2) 1nn_nr	(3) 3nn	(4) kern	(5) 1nn	(6) 1nn_nr	(7) 3nn	(8) kern	(9) 1nn	(10) 1nn_nr	(11) 3nn	(12) kern
<i>ES fondu atbalsts</i>	-2.343 (3.003)	-2.343 (3.002)	-1.571 (1.930)	1.566 (1.080)	-2.574 (3.269)	-2.574 (3.269)	-1.254 (2.071)	2.180 (1.386)	1.295 (0.995)	1.428 (1.130)	1.412 (1.098)	-0.149 (1.101)
log	1.249***	1.256***	1.161***	0.363	1.691	1.691	1.107	0.002	1.654**	2.453**	2.103**	0.411
(ieguldījumi/darb.)	(0.450)	(0.446)	(0.412)	(1.258)	(1.539)	(1.539)	(1.443)	(3.757)	(0.660)	(1.013)	(0.945)	(0.578)
log (starpt.)	0.863	0.861	1.048	1.434	2.311	2.311	2.038	5.784	0.324	0.127	0.122	0.628
(ieguldījumi/darb.)	(0.996)	(0.995)	(0.868)	(1.613)	(2.557)	(2.557)	(1.951)	(4.767)	(0.921)	(0.722)	(0.600)	(0.932)
uzņēmuma	0.448	0.454	0.353	0.077	3.254	3.524	2.099	0.744	-0.439	-1.154	-1.096	0.093
vecums	(0.658)	(0.657)	(0.402)	(0.176)	(3.818)	(3.818)	(2.521)	(0.658)	(0.517)	(0.851)	(0.741)	(0.401)
log (darbinieki)	3.929***	3.925***	3.403***	7.915***	6.889	6.889	5.217	17.490**	3.976**	0.502	0.625	2.006*
	(1.596)	(1.592)	(1.388)	(3.011)	(4.787)	(4.787)	(3.668)	(7.719)	(1.713)	(3.314)	(2.892)	(1.063)
Novērojumi (gadījumu skaits)	444	449	669	40 476	232	232	342	24 136	278	322	369	753
Uzņēmumu skaits	95	98	156	9 228	84	84	124	9 228	96	111	127	254
Kontroles grupa	nav	nav	nav	nav	nav	nav	nav	nav	2. kārtā	2. kārtā	2. kārtā	2. kārtā
Laika posms	2008- 2013	2008- 2013	2008- 2013	2008- 2013	2008- 2010	2008- 2010	2008- 2010	2008- 2010	2008- 2010	2008- 2010	2008- 2010	2008- 2010
Laika posms; fiktīvais mainīgais	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā
R-kvadrāts	0.023	0.023	0.018	0.010	0.016	0.016	0.011	0.025	0.082	0.058	0.059	0.035
ietverot												
R-kvadrāts starp	0.004	0.004	0.001	0.000	0.004	0.004	0.000	0.000	0.002	0.070	0.038	0.004
R-kvadrāts	0.000	0.000	0.001	0.000	0.001	0.001	0.000	0.000	0.005	0.056	0.036	0.002
vispārīgi												

Iekavās norādīti standartkļūdas aprēķini, ***p<0,01; **p<0,05; *p<0,1

Avots: CRIE aprēķini, izmantojot VID informāciju

9. tabulā apkoptie ietekmes novērtējuma aprēķini par ES fondu ieguldījumu ietekmi uz tīrās peļņas apjomu uz vienu uzņēmuma darbinieku, uzrāda atšķirīgas iezīmes: no vienas puses, gadījumos, kad kā kontroles grupa aprēķinos tiek izmantoti tie uzņēmumi, kas ES fondu atbalstu nav saņēmuši, apmācību ietekme uz tīrās peļņas apjomu uz vienu nodarbināto ir negatīva, neatkarīgi no tā, kāds laika posms aptverts ietekmes noteikšanai, izņemot aprēķinus, izmantojot Kernela regresiju. Tai pašā laikā aprēķini uzrāda pozitīvu ietekmi (izņemot Kernela regresijas aprēķinus), kad kā kontroles grupa tiek izmantoti apakšaktivitātes 2.kārtā atbalstu saņēmušie uzņēmumi. Šāda pretruna visticamākais rodas atšķirīgajā svarā, ko katra no metodēm piešķir aprēķinus ietekmējošajiem faktoriem (uzņēmumu raksturlielumiem). Tomēr jāuzsver, ka neviens no rezultātiem neuzrāda statistiski nozīmīgu ietekmi, līdz ar to šai gadījumā nav iespējams izslēgt nulles hipotēzi, t.i., ka apakšaktivitātē sniegto apmācību ietekme uz tīrās peļņas apjomu uz vienu uzņēmuma darbinieku nav novērojama. Tas gan nav pārsteidzoši, ņemot vērā nelielo aprēķinos izmantoto atbalstīto uzņēmumu skaitu.⁷²

Līdzīgus rezultātus uzrāda arī ietekmes novērtējuma aprēķini par ES fondu ieguldījumu ietekmi uz neto apgrozījumu uz vienu uzņēmuma darbinieku, kas apkopotā 10. tabulā.

10. tabula

DID-PSM ietekmes novērtējums atbalstu saņēmušajiem un nesaņēmušajiem uzņēmumiem par neto apgrozījumu uz vienu uzņēmuma darbinieku (log)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
	1nn	1nn_nr	3nn	kern	1nn	1nn_nr	3nn	kern	1nn	1nn_nr	3nn	kern
<i>ES fondu atbalsts</i>	0.021 (0.087)	0.021 (0.087)	0.097 (0.098)	0.076 (0.079)	0.033 (0.093)	0.033 (0.093)	0.179 (0.111)	0.137 (0.087)	0.116 (0.095)	0.088 (0.093)	0.110 (0.094)	-0.088 (0.098)
log	0.075 (0.058)	0.076 (0.058)	0.152*** (0.058)	0.139*** (0.035)	0.089 (0.107)	0.089 (0.107)	0.136 (0.088)	0.196*** (0.045)	0.390*** (0.075)	0.393*** (0.074)	0.380*** (0.074)	0.303*** (0.081)
<i>(ieguldījumi/darb.)</i>												
log (starpt.	0.139* (0.078)	0.139* (0.078)	0.117 (0.078)	0.054 (0.046)	0.249 (0.235)	0.249 (0.235)	0.195 (0.210)	0.035 (0.113)	0.079 (0.154)	0.077 (0.122)	0.068 (0.097)	0.167 (0.213)
<i>ieguldījumi/darb.)</i>												
uzņēmuma	-0.014 (0.029)	-0.013 (0.029)	0.007 (0.025)	-0.025 (0.019)	-0.057 (0.060)	-0.057 (0.060)	- (0.143***)	- (0.104***)	-0.056 (0.047)	-0.047 (0.042)	-0.062 (0.038)	0.085 (0.062)
<i>vecums</i>												
log (darbinieki)	0.200 (0.171)	0.200 (0.171)	0.186 (0.143)	0.121 (0.084)	0.044 (0.231)	0.044 (0.231)	0.092 (0.219)	0.084 (0.130)	0.256 (0.214)	0.164 (0.197)	0.146 (0.174)	0.111 (0.264)
Novērojumi (gadījumu skaits)	444	449	669	40 476	232	232	342	24 136	278	322	369	753
Uzņēmumu skaits	95	98	156	9 228	84	84	124	9 228	96	111	127	254
Kontroles grupa	nav	nav	nav	nav	nav	nav	nav	nav	2. kārtā	2. kārtā	2. kārtā	2. kārtā
Laika posms	2008- 2013	2008- 2013	2008- 2013	2008- 2013	2008- 2010	2008- 2010	2008 - 2010	2008- 2010	2008- 2010	2008- 2010	2008- 2010	2008- 2010
Laika posms; fiktīvais mainīgais	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā	jā
R-kvadrāts	0.048	0.048	0.074	0.062	0.106	0.106	0.129	0.097	0.249	0.248	0.245	0.145
ietverot												
R-kvadrāts starp	0.232	0.237	0.215	0.076	0.006	0.006	0.009	0.013	0.170	0.154	0.150	0.081
R-kvadrāts	0.187	0.190	0.247	0.092	0.006	0.006	0.011	0.021	0.175	0.165	0.161	0.082
vispārīgi												

Iekavās norādīti standartkļūdas aprēķini

***p<0,01; **p<0,05; *p<0,1

Avots: CRIE aprēķini, izmantojot VID informāciju

Aprēķini rāda, ka vidējais apakšaktivitātes 1. kārtas projektos sniegtais apmācību apjoms ir pozitīvi ietekmējis atbalstu saņēmušo uzņēmumu neto apgrozījumu uz vienu nodarbināto (log), izņemot 10. tabulas 12. kolonnā uzrādīto; pozitīvā ietekme turklāt vērojama gan īstermiņā, gan ilgtermiņā, neatkarīgi no aprēķinos izmantotās kontroles grupas veida (2.kārtas atbalsta saņēmēji

⁷² rindkopa citēta no "Evaluation of an ESF funded training program to firms: The Latvian case", L. Elia, A. Morescalchi and G. Santangelo, Centre for Research on Impact Evaluation (CRIE), Econometrics and Applied Statistics Unit, Joint Research Centre, European Commission (2015. gada marts)

vai atbalstu nesaņēmušie uzņēmumi). Tomēr neviens no aprēķinos iegūtajiem rezultātiem neuzrāda statistiski nozīmīgu ietekmi, kādēļ nav iespējams secināt, ka apmācības jebkādā veidā ietekmējušas neto apgrozījumu uz vienu nodarbināto (log) atbalstītajos uzņēmumos.⁷³

Kopējie 1.kārtas ietekmes novērtējuma rezultāti neuzrāda, ka apakšaktivitātē sniegtās apmācības veicinājušas uzņēmumu tīrās peļņas vai neto apgrozījuma uz vienu darbinieku pieaugumu, atbilstoši ierobežojumiem, kas izmantoti aprēķinu veikšanai.⁷⁴

2. kārtas projektiem

Lai izvērtētu atbalsta ietekmi uz uzņēmumu darbību, izmantota atšķirības – atšķirībās (*difference-in-difference*, turpmāk – DID) metode. Tās mērķis ir atbildēt uz jautājumu – vai intervence rada efektu uzņēmumu produktivitātē un kopumā veicina to konkurētspēju. Tās pielietošanai pietiek ar vidējo rādītāju izmantošanu pirms un pēc atbalsta saņemšanas (intervences). Tiek salīdzinātas divas uzņēmumu grupas – pirmā ir ES fondu atbalstu saņēmušie uzņēmumi apakšaktivitātes 2.kārtā, otrā ir ES fondu atbalstu nesaņēmušie uzņēmumi (kontroles grupa). Uzņēmumi katrā grupā tika sagrupēti pa nozarēm. Jānorāda, ka DID novērtējums veikts, ņemot vērā ziņojuma sagatavošanas brīdī (2014.gada decembrī) pieejamos datus, un tādējādi iespējams veikt tikai vidusposma novērtējumu.

Pirmo grupa veido tie 1.3.1.1.1.apakšaktivitātes 2. kārtā atbalstu saņēmušie uzņēmumi, kuri atbilda visbiežāk pārstāvētajām nozarēm (pavisam kopā 22 nozares ar uzņēmumu skaitu vismaz 10 katrā nozarē). Šis papildus atlasē solis tika veikts tādēļ, ka nozaru skaits pēc NACE 2.0 nomenklatūras ir 1010. Atbilstoši šīm nozarēm tika atlasīta kontrolgrupa no visiem valstī esošajiem uzņēmumiem, kuri atbalstu apmācībām nesaņēma (kopā 30 557). Papildus jānorāda, ka izvērtējuma veikšanas brīdī bija iespējams atlasīt kontrolgrupas izveides vajadzībām tos uzņēmumus, kuri nav saņēmuši ES fondu atbalstu citos projektos kā finansējuma saņēmēji (taču pastāv iespēja, ka uzņēmums ir sadarbības partneris) citās ES fondu aktivitātēs.

Analizējot 2014.gada janvāra sākumā saņemtos uzņēmumu datus no VID, tika konstatēts, ka daudziem uzņēmumiem nav pilnībā pieejami aprēķiniem nepieciešami dati par 2009.gadu, savukārt, citiem par 2013.gadu. Šie uzņēmumi no abām grupām tika izņemti (Pielikumā Nr.5. nozaru saraksts un uzņēmumu skaits). Līdz ar to 1. grupā (atbalstītie uzņēmumi) kopā ir 370, bet 2. grupā (kontrolgrupa) - 5888 uzņēmumi.

Produktivitātes un konkurētspējas raksturošanai izveidoti četri rādītāji:

- 1) pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas uz vienu darbinieku;
- 2) neto algas lielums uz vienu darbinieku;
- 3) neto apgrozījums uz vienu darbinieku;
- 4) produktivitāte (neto apgrozījumu pret pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām). Neto apgrozījums un pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas (neietver darba algas) ir tiešās uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātā radies apgrozījums.

Jāpiezīmē, ka kontrfaktuālās ietekmes noteikšanā nosaka tikai to, vai vispār pastāv intervences efekts. Tā nav atšķirību interpretācija starp atbalstu saņēmušajiem uzņēmumiem un tiem, kas nesaņēma atbalstu. Proti, ar šīs metodes palīdzību nevar cēloniski pamatot atšķirības starp abām uzņēmumu grupām. Kontrfaktuālās ietekmes noteikšanā svarīgi ir precīzi noteikt intervences gan sākuma, gan arī beigu datumu. Šīs analīzes ietvaros par pirmo intervences gadu tika pieņemts 2009.gads, un par intervences vidus termiņu – 2013.gads. Tiek salīdzināti atbalstīto uzņēmumu iepriekš minētie četri rādītāji pret kontrolgrupas uzņēmumu rādītājiem.

⁷³ rindkopa citēta no “Evaluation of an ESF funded training program to firms: The Latvian case”, L. Elia, A. Morescalchi and G. Santangelo, Centre for Research on Impact Evaluation (CRIE), Econometrics and Applied Statistics Unit, Joint Research Centre, European Commission (2015. gada marts)

⁷⁴ turpat

Ja novērtējums ir negatīvs, tad projekta ietekmes nav un papildus jāvērtē iemesli, kādēļ šīs ietekmes nav. Ja novērtējums ir pozitīvs, tad ietekme ir bijusi, taču nav zināms ietekmes cēlonis, un to ir jāvērtē papildus.

11. tabula

DID novērtējums atbalstu saņēmušajiem un nesaņēmušajiem uzņēmumiem par vidējo neto darba algu uzņēmumā, tūkst. euro

	2009.	2013.	Atšķirības starp periodiem
Atbalstītie uzņēmumi	7,090	8,423	1,333
Kontroluzņēmumi	3,006	3,350	0,344
Atšķirība starp uzņēmumu grupām	4,085	5,074	0,989 DID novērtējums

Avots: autoru aprēķins, izmantojot nepublicētu VID informāciju

11. tabulā attēloto informāciju iespējams interpretēt divējādi. Pirmkārt, salīdzinot uzņēmumu grupas ir vērojamas lielas atšķirības uzņēmumu vidējās algās starp abām grupām. Kontrolgrupas uzņēmumiem vidējā neto darba alga ir gandrīz divas reizes zemāka nekā atbalstītajiem uzņēmumiem, vienlaikus atbalstīto uzņēmumu vidējās neto algas ir palielinājušās daudz straujāk (+1,33). Otrkārt, vērtējot no algas pieauguma puses (perioda efekts), atbalstītie uzņēmumi daudz straujāk ir kāpinājuši vidējo algu salīdzinot ar atbalstītajiem uzņēmumiem. DID novērtējums ir pozitīvs: 0,989.

Novērtējot produktivitātes rādītāju, kurš ir viens no svarīgākajiem šī izvērtējuma kontekstā, jāpiezīmē, ka tika savstarpēji salīdzināti vidējie indeksi starp atbalstītajiem uzņēmumiem un kontroluzņēmumiem. Jo augstāks ir indekss, jo lielākas ir pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas attiecībā pret neto apgrozījumu. Līdz ar to interpretējot atbalsta efektu uz produktivitāti, faktiski jāpievērš uzmanība tam, ka pozitīvs pieaugums šajā gadījumā ir vērtējams negatīvi (skatīt 12. tabulu).

12. tabula

DID novērtējums par uzņēmumu produktivitāti

	2009.	2013.	Atšķirība starp periodiem
Atbalstītie uzņēmumi	0,779	0,783	0,005
Kontroluzņēmumi	1,071	0,961	-0,110
Atšķirība starp uzņēmumu grupām	-0,293	-0,178	0,115 DID novērtējums

Avots: autoru aprēķins, izmantojot nepublicētu VID informāciju

DID novērtējums liecina, ka produktivitātes pieaugums periodu griezumā atbalstītajiem uzņēmumiem praktiski izpaliek, vienlaikus kontrolgrupas uzņēmumiem izdevies kāpināt produktivitāti, samazinot pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas (-0,110). Jāpiezīmē, ka kontrolgrupas uzņēmumiem 2009.gadā pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas pārsniedz neto apgrozījumu, ko jāskaidro ar to, ka aprēķinos tika ņemti vērā tikai tiešajā saimnieciskās darbības rezultātā gūtie ieņēmumi un izdevumi.

DID novērtējums par neto apgrozījumu uz 1 darbinieku, tūkst. euro

	2009.	2013.	Atšķirība starp periodiem
Atbalstītie uzņēmumi	71,694	90,431	18,737
Kontroluzņēmumi	23,590	37,480	13,891
Atšķirība starp uzņēmumu grupām	48,105	52,951	4,846 DID novērtējums

Avots: autoru aprēķins, izmantojot nepublicētu VID informāciju

Neto apgrozījums straujāk ir palielinājies tieši apbalstu saņēmušajiem uzņēmumiem (skatīt 13. tabulu), DID novērtējums ir pozitīvs. Viens no šo pieaugumu ietekmējošajiem faktoriem varētu būt arī publiskā finansējuma saņemšana par veiktajām apmācībām. Jāpievērš uzmanība arī tam, ka atbalstītajiem uzņēmumiem ir būtiski augstāks (gandrīz trīs reizes) neto apgrozījums uz vienu darbinieku nekā kontrolgrupai. Viens no izskaidrojumiem varētu būt salīdzinoši lielāks lielo uzņēmumu īpatsvars atbalsta grupā salīdzinājumā ar kontrolgrupu.

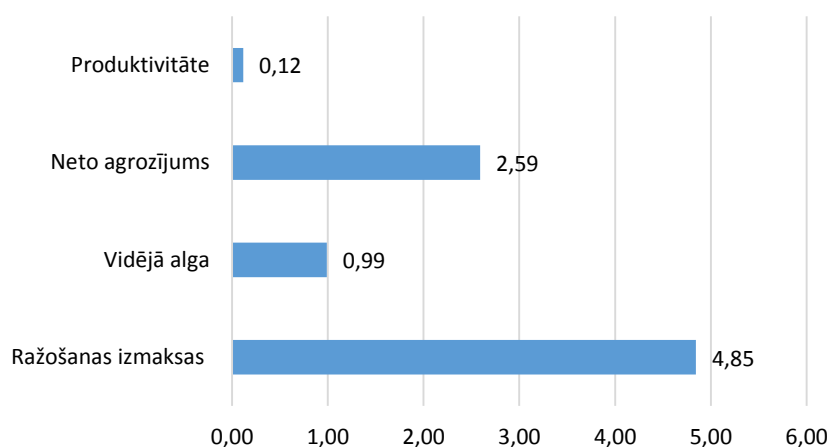
DID novērtējums par ražošanas izmaksām uz 1 darbinieku, tūkst. euro

	2009.	2013.	Atšķirība starp periodiem
Atbalstītie uzņēmumi	86,360	108,161	21,801
Kontroluzņēmumi	29,180	48,389	19,210
Atšķirība starp uzņēmumu grupām	57,180	59,772	2,591 DID novērtējums

Avots: autoru aprēķins, izmantojot nepublicētu VID informāciju

Līdzīgi iepriekšējam rādītājam, ražošanas izmaksas ir būtiski augstākas tieši atbalsta grupai un arī straujāks to pieaugums (skatīt 14. tabulu). Tas sakrīt ar neto apgrozījuma palielinājumu. Jāpiezīmē, ka šo rādītāju ietekmē darbinieku skaita izmaiņas uzņēmumos un tā straujš pozitīvs pieaugums ir vērtējams uzmanīgi. Lai varētu izskaidrot šādas atšķirības ir nepieciešama papildus analīze.

Apkopojot iegūtos DID novērtējumus rādītājiem (produktivitāte, saražotās preces ražošanas izmaksas uz vienu darbinieku; neto apgrozījums uz vienu darbinieku un vidējā alga), jāsecina, ka visos gadījumos ir vērojams pozitīvs efekts (skatīt 10. attēlu).

10. attēls. **DID novērtējums izvirzītajiem rādītājiem** (autoru aprēķins, izmantojot VID informāciju)

15. tabulā ir apkopoti vidējie DID novērtējumi katram rādītājam nozaru griezumā. Atbalstīto uzņēmumu ražošanas izmaksas visās nozarēs salīdzinājumā ar kontrolgrupu ir palielinājušās, izņemot "Reklāmas aģentūru darbība", "Datu apstrāde, uzturēšana un ar to saistītās darbības", "Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība" un "Inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas", kurās ir vērojams straujš kritums.

Kopumā atbalstītajos uzņēmumos vidējā darba alga visās nozarēs ir palielinājusies straujāk nekā kontrolgrupai, izņemot "Inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas" nozari (-1,20). Neto apgrozījums uz vienu darbinieku atbalstītajos uzņēmumos nozaru griezumā arī ir augstāks nekā kontrolgrupai, taču tas ir samazinājies "Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība" (-93,55), "Datu apstrāde, uzturēšana un ar to saistītās darbības" (-121,50), "Inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas" (-27,06) un "Reklāmas aģentūru darbības" (-117,04) nozarēs. Attiecībā uz atbalstīto uzņēmumu produktivitāti jāsecina, ka tikai divās nozarēs "Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana" un "Uzglabāšana un noliktavu saimniecība" ir vērojams kritums 2013. gadā, salīdzinot ar 2009. gadu. Šādām krasām starpībām nozaru salīdzinājumā ir nepieciešama atsevišķa padziļinātāka analīze.

15. tabula

DID novērtējumi nozaru griezumā katram rādītājam

	Ražošanas izmaksas uz 1 darbinieku	Vidējā alga	Neto apgr. uz 1 darbinieku	Produktivitāte
Mežizstrāde	49,29	2,19	33,38	0,24
Apakšveļas ražošana	3,41	0,20	5,04	0,09
Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	61,11	0,60	66,64	-0,35
Cita veida izdevumu iespiešana	11,43	0,56	12,85	-0,01
Metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana	20,12	0,62	21,61	0,81
Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	-85,71	0,94	-93,55	0,15
Ceļu un maģistrāļu būvniecība	66,87	1,20	68,61	0,17
Automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu pārdošana	-6,48	0,39	2,53	0,57
Kravu pārvadājumi pa autoceļiem	12,74	0,42	8,51	0,23
Uzglabāšana un noliktavu saimniecība	11,04	1,65	27,38	-0,61
Izmitināšana viesnīcās un līdzīgās apmešanās vietās	7,27	0,87	8,12	0,52
Restorānu un mobilo ēdināšanas vietu pakalpojumi	4,65	0,55	5,49	-0,34
Datorprogrammēšana	80,34	1,42	84,02	0,45
Konsultēšana datoru pielietojumu jautājumos	6,32	1,11	7,72	-0,05
Citi informācijas tehnoloģiju un datoru pakalpojumi	16,73	1,94	14,68	0,14
Datu apstrāde, uzturēšana un ar to saistītās darbības	-52,77	0,85	-121,50	0,09
Uzskaites, grāmatvedības, audita un revīzijas pakalpojumi; konsultēšana nodokļu jautājumos	6,31	0,33	5,11	0,14
Konsultēšana komercdarbībā un vadībinībās	15,73	1,74	25,37	0,02
Arhitektūras pakalpojumi	4,87	1,84	5,05	0,14
Inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas	-20,06	-1,20	-27,06	0,06
Tehniskā pārbaude un analīze	8,53	1,31	13,67	-0,05
Reklāmas aģentūru darbība	-108,86	1,94	-117,04	0,12
Citur neklasificēta izglītība	-1,45	1,30	2,99	0,10

Avots: autoru aprēķins, izmantojot nepublicētu VID informāciju

4. Finansējuma saņēmēju viedoklis par apakšaktivitātes ieviešanu un atbilstību komersantu vajadzībām

Lai izvērtētu gan finansējuma saņēmēju, gan netiešā veidā arī komersantu viedokli par projektu īstenošanu šajā apakšaktivitātē 2014.gada novembrī, sadarbībā ar EM, tika veiktas daļēji strukturētās intervijas ar visiem 1. un 2.kārtas finansējuma saņēmējiem, lai noskaidrotu iespējas uzlabot darbinieku apmācību projektu ieviešanu nākamajā ES fondu plānošanas periodā. Tika intervēti visi 24 finansējuma saņēmēji (asociācijas, konfederācijas un komersanti), četri no tiem piedalījās abās kārtās, tādējādi šiem saņēmējiem bija iespējams izvērtēt abu kārtu ieviešanas atšķirības un uzlabojumus.

Intervija bija sadalīta vairākos blokos: 1) projekta ieviešanas modelis; 2) apmācību saturs un kvalitāte un 3) jautājumi, kas saistīti ar projekta administrēšanu. Interviju vidējais ilgums bija 40 minūtes. Intervēti tika lielākoties asociāciju vadītāji, vai atsevišķos gadījumos īstenoto projektu vadītāji.

4.1. Projektu ieviešanas modelis/veids

Īstenošanas modelis kopumā

Kopumā aptaujātie projektu vadītāji (asociācijas, komersanti) atbalstīja un vērtēja pozitīvi 2.kārtas ieviešanas veidu. Attiecībā uz asociāciju vadītiem projektiem būtisku viedokļu atšķirību starp kārtām nebija.

Ieguvumi

- asociācijas ļoti labi pārzina nozari un savus biedrus, tas būtiski atvieglo nepieciešamo apmācību organizēšanu;
- asociācijas veic pirmreizējo, saņemto no komersantiem dokumentu par apmācībām pārbaudi;
- uzņēmumiem nav jātērē papildu laiks un resursi (īpaši svarīgi mazajiem uzņēmumiem);
- tiek veicināta nozares pārstāvju sadarbība darbinieku līmenī;
- uzņēmumam laba iespēja apmācīt darbiniekus tieši sev nepieciešamās tēmās.

Problēmas

- 1. kārtā komersantu vadītajos apmācības partnerībā projektos apmācību kursu tematika bija daudz šaurāka nekā asociāciju gadījumā, radot grūtības kvalificēties projekta izpildes nosacījumiem;
- apmācībās grūtības piedalīties ļoti šauras nišas komersantiem, kuri vēlas ļoti specifiskus kursus (vismaz 3 partneru kritērijs).

Ir rūpīgi jāizvērtē aptaujāto finansējuma saņēmēju apgalvojumu par to, ka projektos piedalās daudzi šauras nišas uzņēmumiem un šo uzņēmumu problēmām piedalīties šādos projektos. Iespējams, ka tas netieši uzrāda to, cik lielos laika posmos uzņēmums faktiski plāno savu darbību un cik ātri reaģē uz radušos tirgus situāciju, un tam atbilstoši izvērtē aktuālo apmācību vajadzības. Šī problēma cieši sasaucas ar jautājumu par apmācību saturu un uzņēmuma vadības spēju izvērtēt apmācību saistību ar uzņēmuma darbību ilgtermiņā. Projektu īstenošanas laikā atsevišķos gadījumos jau noslēgtu iepirkumu līgumu nebija iespējams pabeigt, jo uzņēmuma vajadzības piepeši mainījās.

Projektu vērtēšanas kritēriji

Kopumā iebildumu no projektu īstenotājiem pret vērtēšanas kritērijiem ir maz. Vairākas asociācijas apšaubā atsevišķu projektu prasību objektivitāti un pamatotību (piemēram, kritērijs, ka biedrības darbības ilgumam ir jābūt vismaz 3 gadi projekta pieteikšanās brīdī), savukārt citi finansējuma saņēmēju pārstāvji izteica izbrīnu par to, ka 2.kārtā lielu asociāciju projekti (piem., LAKIFA vadīts projekts) sākotnēji nespēja kvalificēties. Vienlaikus jānorāda, ka finansējumu saņēma arī tādi projekti, kuri sākotnēji tika iekļauti neatbalstāmo nozaru skaitā, piemēram, Autotirgotāju asociācijas projekts 2.kārtā. Tātad projektu atlasē nav ievērota konsekvence. Vienlaikus respondenti norāda, ka projektu atlasē priekšrocības no atbilstības izvirzītajiem kritērijiem aspekta bija tiem projektiem, kurus sagatavoja speciālisti no ārpusē, nevis pašas asociācijas vai federācijas.

Uzņēmumu atsaucība un horizontālās prioritātes

Pozitīvi

- uzņēmumiem pakāpeniski apgūstot projektu ieviešanas kārtību, atsaucības līmenis strauji pieaug;
- 2.kārtā atsaucības intensitāti pozitīvi ietekmēja finanšu krīzes ietekmes samazināšanās;
- atsaucības dinamiku būtiski ietekmēja darbības sezonālitate.

Negatīvi

- 1.kārtā atsaucību negatīvi ietekmēja finansiālā krīze, turklāt lielākajai daļai nebija pieredzes ES fondu projektu īstenošanā, ko pavadīja ļoti liela piesardzība no uzņēmumu puses;
- atsaucību negatīvi ietekmēja fakts, ka uzņēmumiem faktiski jāiesaldē apgrozāmie līdzekļi uz nepilnu gadu, tas īpaši satrauca mazos un vidējos komersantus;
- atsaucību mazināja jebkādi negatīvi ārpolitiski notikumi (svarīgi eksportējošajiem uzņēmumiem), piemēram, 2014.gada notikumi Ukrainā un tiem sekojošās sankcijas.

Attiecībā uz horizontālās prioritātes kritēriju pielietošanu šādos apmācību projektos, asociācijas un federācijas norāda, ka virknei nozaru MK noteikumos iekļautie nosacījumi attiecībā uz (kā arī papildus nosacījumu attiecībā uz jauniešiem un Latgales reģionu, lai iegūtu papildus finansējumu no virssaistībām⁷⁵) tomēr izrādījās grūti īstenojami vairākās nozarēs, piemēram, IT sektorā, ķīmijas nozarē, u.c. Nosacījums par dzimumu proporcijas nodrošināšanu arī ir problemātisks, jo ir nozares, piemēram, mašīnbūves nozare, kur to panākt praktiski nav iespējams. Horizontālo principu pielietošana reģionālā griezumā vairāku finansējuma saņēmēju skatījumā atzīta par nepamatotu, jo nozaru asociācijas tomēr rūpējas par nozari kopumā. Reģionu uzņēmumi nav tikuši apzināti ignorēti. Šādā kontekstā horizontālās prioritātes nosacījumi faktiski tiek uztvertas kā papildus ierobežojumi sadarbības partneriem, kuri turklāt ir noteikti visām nozarēm

75

http://tap.mk.gov.lv/doc/2005/FMAnot_110512_virssaistibas.1062.doc,
http://tap.mk.gov.lv/doc/2005/EMAnot_250912_groz328.2278.docx Ministru kabineta noteikumu projekta „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 30.marta noteikumos Nr.328 „Noteikumi par darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.1.1.apakšaktivitātes „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” projektu iesniegumu atlases otro kārtu”” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

pilnīgi identiski. Gaidas attiecībā uz realitāti bija lielākas, daudzi uzņēmumi atteicās no dalības projektā pārāk ilgā pieteikšanās procesa dēļ.

4.2. Projekta administrēšana

Projektu starpziņojumi un nepieciešamie uzlabojumi

Pozitīvi

- iesniedzamo ziņojumu regularitāte 2.kārtā ir optimāla.

Negatīvi

- ļoti liels slogs apmācību materiālu atskaišu sagatavošanā;
- iesniedzamais mācību materiālu apjoms ir lieks un nevajadzīgs, tika apšaubīts to lietderīgums;
- atkārtotas nepieciešamās informācijas sniegšana vienas atskaites ietvaros;
- nebūtisku trūkumu dēļ jāpārtaisa viss ziņojums, tādā veidā kavējot atbalsta saņemšanu visiem iesaistītajiem partneriem;
- problēma ar mācību materiālu autortiesībām.

Finansējuma saņēmēji uzskata, ka ir nepieciešams:

1. Vienkāršot/mainīt atskaišu sistēmu.
2. Izskatīt iespēju sinhronizēt sistēmas datus ar VID datiem par nodokļu nomaksu.
3. Ieviest atskaišu elektronisko sistēmu, kā tas esot jau citu projektos, vai attiecināt to vismaz uz daļu no atskaitēm.
4. Mācību plānu iesniegt vienu nedēļu iepriekš, nevis divas kā esošajā regulējumā.
5. Samazināt projekta atskaišu uzglabāšanas laiku.

Projektu vadītāju domas dalījās par atskaišu elektronisko versiju, jo šie dokumenti tāpat būs jāparaksta, turklāt tas būtiski nesamazinās laiku atskaites sagatavošanai kā tādai, ja netiks mainīta atskaišu iesniegšanas sistēma kopumā.

Projekta administrēšanā iesaistītie resursi

1.kārtā vairumā gadījumu projekta administrēšanā bija iesaistīti divi vai trīs pilna laika darbinieki, papildus piesaistot projekta konsultantu un grāmatvedi. 2.kārtā administrēšanā iesaistīto darbinieku skaits bija lielāks. Tika uzsvērts, ka projekta administrēšanai ir neadekvāti zems budžets. 2.kārtas projektos asociācijas izmantoja ārpalpojumu, un tos izvēlējās balstoties uz iepriekšējo sadarbību vai pazīšanos.

Apmācību iepirkuma procedūras un ieteikumi

Pozitīvi

- 2.kārtā veiktie uzlabojumi attiecībā uz apmācību kursu iepirkumiem vērtēti pozitīvi.

Negatīvi

- iepirkuma procedūra ir pārāk sarežģīta un komplicēta, kas īpaši apgrūtina projekta īstenošanu situācijās, kad rodas neparedzētas izmaiņas mainoties pasniedzējiem, apmācību vietai un apmācāmo skaitam;
- zemākās cenas principa pielietojums iepirkumos ir neatbilstošs specifiskiem un ļoti šauriem apmācību kursiem;
- 1.kārtā veicamais apmācību kursu iepirkumu plāns ir bijis pārāk detalizētā līmenī, mainoties uzņēmumu vajadzībām, bija nepieciešams atkārtoti saskaņot plānu un tas attālina projekta uzsākšanas laiku;
- papildus grūtības radās tad, ja kāds no sadarbības partneriem bija valsts uzņēmums, atšķirīgo iepirkuma procedūru dēļ.

Asociācijas uzskata, ka būtiski ir jāsaīsina apmācību iepirkuma procedūras termiņi, piemēram, specifisko apmācību gadījumos ar pasniedzējiem ļoti grūti saskaņot apmācību norises laikus.. Atsevišķos gadījumos lielas problēmas radīja arī apmācību kursu ekonomiskā pamatojuma sagatavošana specifiskajiem kursiem. Tikai vienā intervijā tika atzīts, ka nav problēmu gan ar iepirkumu procedūru, gan ar apmācību laiku noteikšanu. Intervijās projektu vadītāji norāda, ka iepirkuma procesā ir problēmas ar ārzemju pasniedzēju augsto apmācību maksu. Atsevišķos gadījumos apmācību kursiem tirgus cenu noteikt nebija iespējams, jo tādi notiek vienu reizi gadā visā ES pie viena ražotāja (specifiskie kursi).

Sadarbība ar LIAA

Projektu vadītājiem bija svarīgi tas, ka pazīst cilvēkus, kuri strādā LIAA un pārbauda projektu atskaites. Tika atzīmēts, ka ļoti bieži bija jāveic finanšu korekcijas par santīmiem, turklāt ir radies priekšstats, ka pastāv problēmas komunikācijā starp LIAA departamentiem. Tāpat projektu īstenoņtāji ir pamanījuši, ka LIAA ļoti rūpīgi izsver pirms sniedz atbildi. Asociācijās atzīmēja, ka, lai gan saprot to darba apjomu, kas ir jāpaveic LIAA, tomēr vēlas ātrāku izvērtēšanas laiku atskaitēm, jo uzņēmumi zināmā mērā riskē iesaldējot savus finanšu līdzekļus.

Pozitīvi

- sadarbība tiek vērtēta labi;
- atskaišu izskatīšanas ātrums ir palielinājies;
- samazinājusies LIAA personāla mainība.

Negatīvi

- pārmērīgi pedantiskas pārbaudes;
- savstarpēji nesaskaņoti atzinumi no dažādiem departamentiem;
- ilgs atskaišu izvērtēšanas laiks.

Uzlabojamās lietas apakšaktivitātes administrēšanā

Intervijās lielākā daļa asociāciju pārstāvju norādīja, ka ir jāpalielina projektu administrēšanas izmaksas līdzšinējo 5% vietā līdz 7 – 10%, jo veicamais darba apjoms ir ļoti liels. Tāpat ir

nepieciešams palielināt finansējumu publicitātes pasākumiem. Projektu vadītāji vēlas komunicēt ar LIAA pārstāvjiem tiešsaistē dažādu ar projektu saistītu jautājumu risināšanā. Asociācijas uzskata, ka nepieciešams atcelt nosacījumu par vismaz trīs uzņēmumu darbinieku apmācību pie viena pasniedzēja, kā arī vēlētos nebūtisku kļūdu ignorēšanu projekta atskaitēs. Tas būtiski paātrinātu atbalsta izmaksāšanu. Asociācijas lūdz ievērot konsekvenci projekta atskaišu izvērtēšanā.

Ieteikumi attiecībā uz apmācību projektiem:

1. Neierobežot apmācību tēmu budžetus (iespēja pārcelt no vienas tēmas uz otru projekta ietvaros).
2. Apmācības pieejamas nepārtraukti visā periodā.
3. Palielināt publicitātes finansējumu.
4. Nesamazināt atbalstu zem 50 – 60%.
5. Būtiski nemainīt prasības projekta atskaitēm nākamajā plānošanas periodā.
6. Uzticēties *post factum* atskaitēm no komersantiem.

Lielākā daļa asociāciju uzsvēra, ka ir nepieciešams palielināt projektu administratīvās izmaksas līdz 10% un tās rēķināt pēc vienkāršoto izmaksu principa. Atsevišķos gadījumos asociācijām nācās izmantot jurista pakalpojumus, lai juridiski korekti pārtrauktu iepirkuma īstenošanu.

4.2. Apmācību ietekme un kvalitāte

Apmācību saturs un kritēriji, partneru iesaiste apmācību satura noteikšanā

Vairumā gadījumu asociācijas projektu apmācību kursu tēmas un saturu saskaņoja ar saviem biedriem. Atsevišķos gadījumos mācību centri izteica savu piedāvājumu, kuru izvērtēja paši uzņēmumi. 1.kārtā vienā projektā bija ļoti specifiski uzņēmumi - SIA *Groglass* vadīts projekts "Cietvielu tehnoloģiju apmācības Baltic Solar 2008", kurā galvenokārt bija apmācības par vakuumtehnoloģijām un to pielietošanu ražošanas procesos. Lai atbilstu projektu kritērijiem, nācās papildus piesaistīt citus uzņēmumus, kuriem šie kursi tik aktuāli nebija. Asociācijas uzskata, ka vairumā gadījumu uzņēmumi zināja savas aktuālās vajadzības un diezgan ātri spēja noteikt sev nepieciešamos kursus. Vairums intervējamo piezīmē, ka apmācību kritērijus būtiski ietekmēja tā brīža situācija Latvijas iekšējā tirgū (ražošanas dinamika, izmaiņas likumdošanā u.c.) un nepieciešamība nostiprināties ārējos tirgos (valodu un sertifikātu kursi). Projektu īstenošanas gaitā (2. kārtā) aktuālāko vajadzību apkopošana notika samērā regulāri.

Vairākas asociācijas izteica viedokli, ka uzņēmumiem ir nepieciešamas arī vispārējās vadības un biznesa prasmes, lai gan paši uzņēmumi iespējams tā nedomā. Uzņēmumu vadība nevēloties ieguldīt naudu nevajadzīgās, viņuprāt, apmācībās. Sākotnēji ļoti grūti veicās ar apmācību kursu saskaņošanu starp komersantiem asociācijas ietvaros, īpaši tad, ka viens komersants pieteica apmācības par ļoti specifisku tēmu. Vispārējā rakstura apmācības saskaņot bija ļoti viegli.

Apmācību sniedzēji un to raksturojums

Vairumā gadījumu apmācību sniedzēji bija privātie mācību centri vai dažādu jomu eksperti. Diezgan bieži bija pasniedzēji no Latvijas vai ārzemju augstākajām mācību iestādēm, kurus individuālā kārtā uzaicināja novadīt kursus. Tiešā veidā augstskolas netika piesaistītas vairāku iemeslu dēļ:

- 1) iepirkuma process kļūst sarežģītāks;
- 2) uzņēmumiem vairāmā gadījumā bija ļoti nepieciešami nozares profesionāļi, bieži vien no ārzemēm ar nozarei aktuālām lietām;
- 3) komersanti pieņēma, ka apmācību ilgums tad būs ievērojami ilgāks.

Atšķirības starp kārtām šeit netika novērotas. Kopumā ar pasniedzēju izvēli uzņēmumi bija apmierināti, izņemot retus gadījumus, kad no apmācībām nācās atteikties krāpšanās vai apmācību zemās kvalitātes dēļ.

Apmācību ietekme uz uzņēmumu

Pozitīvi

- veicina darbinieku lojalitāti uzņēmumam;
- stiprina vispārējo kompetenci gan nozares ietvaros kopumā, gan uzņēmumā;
- pozitīvi ietekmē uzņēmuma finansiālos rādītājus;
- būtiski atvieglo ieiešanu ārējos pakalpojuma un preču tirgus pateicoties starptautiskiem sertifikātiem, kuru iegūšanas izmaksas ir ļoti augstas;
- uzsver, ka pieaug uzņēmuma konkurētspējas potenciāls, tomēr ne pati konkurētspēja;
- 2.kārtā lielāka elastība attiecībā uz kursu tēmām.

Negatīvi

- uzskata, ka labākajā gadījumā tikai 40% apmācīto darbinieku dod efektu (piemēram, samazina brāķi ražošanā);
- pastāv liels risks, ka apmācītais darbinieks aizies uz citu uzņēmumu;
- 2.kārtā esošie ierobežojumi uz kursu tēmām, ņemot vērā asociāciju un konfederāciju nozares, ir lieks ierobežojums, jo tad vienam uzņēmumam nācās piedalīties vēl papildus citā projektā, kas ir lieks apgrūtinājums;
- konkurence atsevišķu nozaru ietvaros ietekmēja apmācību tēmu izvēli, spēcīgi savstarpēji konkurējoši vienas nozares uzņēmumi rada pretrunas sastādot apmācību kursus.

Visbiežāk gadījumu informācija par pieejamajām apmācībām tika izplatīta izmantojot personiskos kontaktus ar uzņēmumu vadītājiem, kā arī izmantojot elektronisko saziņu. Informācija bija pieejama gan projekta vadītāju mājaslapās, gan asociāciju kopsapulcēs un nozaru semināros.

Atsauksmes pēc mācībām un nepieciešamība papildināt tēmas

Kopumā uzņēmumi ir apmierināti ar apmācībām. Ļoti retos gadījumos tika veikta speciāla aptauja par darbinieku atsauksmēm. Vairumā gadījumu veiktas mutiskas pārrunas gan ar pasniedzējiem, gan ar tiem darbiniekiem, kuri apmeklēja apmācības. Tāpat informācijas apmaiņa notika gan starp pašiem uzņēmumiem, gan starp asociāciju un uzņēmumiem. Negatīvi tika vērtēts fakts, ka pastāvēja ierobežojumi vairākos projektos uz apmācību saturu, piemēram, būvniekiem nebija iespējams mācīties projektu vadību, jo tā jau esot IT projektos. Šos ierobežojumus komersanti nesaprata un apgalvoja, ka ir reizēm ir grūtības saplānot savlaicīgi iepirkto mācību laikus īpašu pasniedzēju gadījumos. Asociācijas konstatē, ka atsevišķām nozarēm ir nepieciešamas "eksporta valodu" apmācības (piem., LVRA, LAKIFA, Datortehnoloģiju asociācijai). Tā kā projektiem bija ierobežojumi uz tēmām, tad ne vienmēr dažādās vajadzības tika apmierinātas.

Apmācības pie darba devēja

Veikt apmācības pie darba devēja 1.kārtā nebija iespējams, bet 2.kārtā tās notika reti. Atsevišķi uzņēmumi pamēģināja un konstatēja, ka neadekvāti augsto izmaksu un birokrātijas dēļ nav vērts to darīt. Lielie uzņēmumi labprāt izmantotu iespēju veikt apmācības pie darba devēja, bet to neveicina spēkā esošais Darba likums, jo tad ar praktikantu jāveido darba attiecības, kuras visbiežāk ir īstermiņa. Tas savukārt var negatīvi ietekmēt jaunā darbinieka darba meklējumus pie

citiem komersantiem. Šo apmācību vietā asociācijas iesaka pamēģināt profesionālo skolu audzēkņu apmācību un praksi pie uzņēmumiem. Kopumā asociācijās tika atzīts, ka lielākajos uzņēmumos apmācības notiktu arī bez papildus atbalsta, tomēr ne tik lielā apjomā un intensitātē. Vidējie un lielie uzņēmumi spētu paši organizēt apmācības, kamēr mazo uzņēmumu gadījumā tas varētu būt finansiāli problemātiski.

Secinājumi

Ieviešanas ietvars un intervences loģika

1. Normatīvajos aktos definētais apakšaktivitātes mērķis “veicināt investīcijas cilvēkresursos un saimnieciskās darbības veicēju un biedrību tiešo dalību tām pieejamā darbaspēka kvalifikācijas celšanā, tādējādi sekmējot darba ražīgumu, veicinot darba tirgus un komercdarbības attīstību, ceļot ekonomikas konkurētspēju” ir definēts pārāk plaši, un būtu attiecināms uz makro līmeņa pasākumu īstenošanas rezultātiem, nevis dažādu nozaru komersantu darbinieku apmācību ietekmi uz attiecīgā komersanta konkurētspēju.
2. Aktivitātes ieviešanas mehānisms nav piemērots šauras tirgus nišas uzņēmumu vajadzībām, jo to specializācija bieži vien ir unikāla, un līdz ar to pastāv vajadzība pēc ļoti specializētām apmācībām. Rezultātā var rasties situācija, kad nav iespējams nodrošināt normatīvajos aktos minēto kritēriju par triju komersantu apmācību pie viena apmācītāja.
3. Ministru kabineta noteikumos definētais apakšaktivitātes ietvaros sasniedzamais uzraudzības rādītājs “apmācībās iesaistīto nodarbināto personu skaits” nav viennozīmīgi saistīts ar apakšaktivitātes mērķi. Balstoties uz datiem, kas pieejami par nodarbināto personu skaitu, nav iespējams identificēt apakšaktivitātes ietekmi uz mērķa sasniegšanu.

Ieviešana un administrēšana

4. Projektu ieviešanu un līdz ar to finansējuma apguvi 1.kārtā uzsākt būtiski kavēja 2008. – 2011.gada finanšu krīze, bet 2.kārtā – maksājuma pieprasījumu un apmācību kursu iepirkumu izskatīšanas ilgās procedūras. Finansējuma apguve uzsākusies ļoti lēni un smagnēji. Neraugoties uz to, 1.3.1.1.aktivitātes rādītāji tika sasniegti jau 2013.gada beigās. Par optimālāko variantu apmācības kursu organizēšanā intervijās ar finansējuma saņēmējiem tiek uzskatīts 2.kārtā piedāvātais modelis. Neraugoties uz to, šādā īstenošanas modelī ir grūtības panākt horizontālo prioritāšu ievērošanu, īpaši reģionālā un dzimumu līdztiesības aspektā, jo pastāv ievērojamas atšķirības dažādu nozaru komersantu ģeogrāfiskajā izvietojumā un darbinieku vecuma struktūrā. No intervijām ar nozaru finansējuma saņēmējiem var secināt, ka horizontālo prioritāšu iekļaušana projektu vērtēšanas kritērijos ir stimulējusi projektu iesniegumos norādīt augstus sasniedzamos mērķus par ko varēja iegūt papildus punktus vērtējumos. Taču praktiski izrādījās, ka dzimumu un reģionālais aspekts vairāku nozaru gadījumā ir problemātisks, jo vēsturiski atsevišķi ekonomikas sektori ir koncentrēti tikai dažos reģionos. Īpaši šī problēma skar nozares, kuras ir cieši saistītas ar ģeogrāfisko vietu (piemēram, ostas).
5. Izvērtējuma ietvaros horizontālās prioritātes ir analizētas tikai reģionālā griezumā, jo dati par jauniešu vai dzimumu sadalījumu netiek uzkrāti VIS. Salīdzinot abas kārtas reģionu griezumā, jāsecina, ka papildus finansējuma piešķiršana nav sniegusi vēlamu rezultātu atbilstoši noteiktajam Darbības programmas papildinājuma uzraudzības rādītāju (apmācībās iesaistīto nodarbināto personu skaits) teritoriālam sadalījumam, jo 2.kārtā Rīgas statistikas reģionālā atbalstu saņēmušo komersantu īpatsvars ir neatbilstošs no DPP rādītāju sadalījuma pa reģioniem viedokļa un ir lielāks attiecībā pret pārējiem reģioniem. Jāpiezīmē, ka dalību apmācībās ļoti būtiski nosaka komersanta finansiālais stāvoklis. Tas izskaidro to, kādēļ apmācībās ļoti aktīvu dalību ņēma tieši lielie uzņēmumi.
6. Izvērtējuma gaitā, veicot datu apkopošanu, konstatētas nepilnības uzkrātajos projektu datos, proti, nav iespējams identificēt realizēto apmācību kursu tēmas, tajos apmācīto skaitu un kopējo unikālo personu skaitu. VIS sistēmā sadarbības partneru uzskaitē ir nepilnīga un vietām pat kļūdaina. EM ziņojumos paustā informācija par apakšaktivitātes apmācībās piedalījušos skaitu ir nekonsekventa, kopējo apmācībās piedalījušos skaitu uzdodot par unikālo personu skaitu un otrādi. Uz minēto problēmu intervijās norāda arī asociāciju

pārstāvji, vērsot uzmanību, ka būtu nepieciešams izstrādāt vienotas atskaišu formas visā ES fondu sistēmā.

7. Projektu administrēšanu jau kopš apakšaktivitātes 1.kārtas apgrūtinā tas, ka reizēm ir sarežģīti izvērtēt specifisku apmācību kursu ekonomisko pamatojumu, kas ir jāveic saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. Nav noteikts skaidrs mehānisms tam, kā izvērtēt to vai piedāvāto apmācību kursu izmaksas ir atbilstošas tā brīža tirgus cenām. SI trūkst cilvēkresursu kapacitātes gan iepirkuma dokumentācijas, gan savlaicīgai atskaišu izvērtēšanai, jo iesniegtās atskaites bieži vien neatbilst prasībām un tā rezultātā kavējas gan finansējuma apguve, gan arī plānoto rādītāju sasniegšana.

Apmācību saturs un kvalitāte

8. Apakšaktivitātes 1. un 2.kārtā ir atbalstītas gan vispārējās, gan specifiskās apmācības. Vislielākais īpatsvars ir dažādiem ar IT saistītiem kursiem, otrajā vietā ar ražošanu un vadīšanu saistīti kursi, trešajā – inženierzinātnes un tehnoloģijas. Vajadzību pēc specifiskajām apmācībām uzsver visi 2.kārtas finansējuma saņēmēji, norādot, ka apakšaktivitātes ietvaros notikušās vispārējās apmācības ir īstenotas pietiekamā apjomā. Attiecīgi būtu izvērtējama iespēja lielākā apjomā īstenot tieši specifiskās apmācības.
9. Salīdzinot abu kārtu projektus nozaru griezumā, var secināt, ka vislielāko īpatsvaru veido tieši pakalpojumu sniedzēji (šādu uzņēmumu arī statistiski ir vairāk), otra biežāk pārstāvētā nozare bija rūpniecība. Tas cieši korelē ar apmācību tēmām, kuras pieprasījuši uzņēmumi savām asociācijām un konfederācijām abās kārtās.
10. Vienlaikus jānorāda, ka finansējumu saņēma arī tādi projekti un apmācības, kuras sākotnēji tika iekļauti neatbalstāmo nozaru sarakstā, tātad projektu atlasē un apmācību tēmu apstiprināšanā nav ievērota konsekvence.
11. Kopumā no projektu īstenotāju intervijām var secināt, ka galvenie ieguvumi no apmācībām ir komersantu darbinieku kvalifikācijas celšana ne tikai uzņēmuma, bet arī nozares ietvaros, darbinieku lojalitātes pret uzņēmumu veicināšana, kā arī konkurētspējas un eksportspēju palielināšanu, kas atvieglo uzņēmuma ieiešanu ārējos tirgus, īpaši būtiski IT nozarē.

Apmācību nepieciešamība un lietderība

12. Analizējot asociāciju sniegtās atbildes uz jautājumu vai uzņēmumi būtu gatavi iesaistīties līdzīgās apmācību aktivitātēs, ja tām netiktu piešķirts publiskais finansējums, asociācijas lielākajā daļā gadījumu atbildēja noliedzoshi. Vairākas asociācijas norādīja uz atšķirīgām apmācību tradīcijām un iespējām dažādu lieluma uzņēmumos. Proti, gan tieši, gan netieši tika norādīts, ka lielie un vidējie uzņēmumi savus darbiniekus apmācītu jebkurā gadījumā, tomēr iespējams, daudz mazākā apjomā un intensitātē. Šādu uzņēmumu dalība rada būtisku risku investīciju izspiešanas efektam (*crowding-out effect*), proti, pašu uzņēmumu investīcijas cilvēkresursos tiek daļēji aizstātas ar publisko finansējumu. Kā norādīts augstāk, tad lielo uzņēmumu darbinieku īpatsvars ir veidojis būtisku daļu no kopējā apmācāmo dalībnieku skaita. Vairāki no šiem uzņēmumiem ir savas nozares līderi ar ievērojamu pašu kapitālu, lai nodrošinātu cilvēkresursu kapacitātes celšanas pasākumus. Vienlaikus nepieciešams palielināt mazo uzņēmumu līdzdalību projektos, jo to finansiālās iespējas cilvēkresursu apmācībai ir mazākas, bet potenciāls ietekmēt kopējo uzņēmuma konkurētspēju lielāks, ņemot vērā, ka iespējams apmācīt lielāku proporciju no kopējā uzņēmuma darbinieku skaita.
13. Vienlaikus aplūkojot apmācību nepieciešamības aspektu, asociācijas norāda uz faktu, ka uzņēmumiem ir jāpiedalās ar savu finansējumu, kurš mēdz atšķirties no uzņēmuma izmēra. Kopumā var secināt, ka uzņēmumi nepiedalītos apmācībās, ja tās attiecīgajiem uzņēmumiem nebūtu nepieciešamas.
14. Analizējot apmācību lietderību pēc to pievienotās vērtības Latvijas ekonomikai, nepieciešams rūpīgāk izvērtēt tādu pakalpojumu sektoru iekļaušanu apmācībās, kuri tiešā

mērā nav saistīti ar eksportu, bet galvenokārt vērsti uz iekšējo patēriņu. Kā spilgtākais piemērs minams projekts "Latvijas Pilnvaroto auto tirgotāju asociācijas biedru darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana". Minētā nozares darbības pamatā ir importa preču realizācija Latvijas tirgū un nav skaidrs šīs nozares pienesums Latvijas ekonomikas konkurētspējas palielināšanai.

15. Kopējie 1. kārtas ietekmes novērtējuma, izmantojot DID – PSM metožu kombināciju, rezultāti neuzrāda, ka apakšaktivitātē sniegtās apmācības veicinājušas uzņēmumu tīrās peļņas vai neto apgrozījuma uz vienu darbinieku pieaugumu, tomēr veiktie aprēķini neļauj runāt par statistiski nozīmīgu ietekmi uz atbalstīto uzņēmumu darbības rādītājiem. Apkopojot iegūtos DID novērtējuma rezultātus par uzņēmumu darbības rādītājiem (produktivitāte, saražotās preces ražošanas izmaksas uz vienu darbinieku; neto apgrozījums uz vienu darbinieku un vidējā neto alga), 2. kārtai, jāsecina, ka vairumā gadījumu atbalstītajiem uzņēmumiem straujāk uzlabojušies darbības rādītāji salīdzinājumā ar kontroles grupu, taču vienlaikus jāņem vērā, ka atbalstīto uzņēmumu ražošanas izmaksas uz vienu darbinieku ir bijušas augstākas jau pirms ES fondu atbalsta saņemšanas un to pieaugums lielā mērā izskaidrojams ar to, ka 2. kārtā atbalstu pateicoties specifiskajiem atlases kritērijiem saņēmuši salīdzinoši lielāki uzņēmumi (nekā atbalstu nesaņēmušie uzņēmumi).

Ieteikumi

Tiesiskais ietvars un intervences loģika

1. Attiecībā uz aktivitātes intervences loģikas uzlabojumiem ir nepieciešams nodrošināt ciešāku saiti starp aktivitātes mērķi, rādītājiem un atbalstāmajām darbībām. Ja nākotnē tiek īstenota aktivitāte ar mērķi paaugstināt darba ražīgumu, tad kā rezultāta rādītājs būtu izvirzāms mērījums, kas atspoguļo produktivitātes līmeni nacionālā, reģionālā vai nozares griezumā. Papildus būtu apsverama tādu rādītāju izveide, kas mērītu produktivitātes izmaiņas atbalstītajos uzņēmumos konkrētā laika periodā pēc atbalsta saņemšanas. Nepieciešams novērst situāciju, ka tiešie programmas rezultāti (atbalstīto uzņēmumu skaits) tiek noteikti relatīvi kādam mainīgam lielumam (uzņēmumu skaitam valstī), tādējādi radot problēmas objektīvi saprast rādītāju nesasniegšanas iemeslus. Proti, pēc iespējas jānovērš ārējo faktoru ietekme uz izvirzītajiem sasniedzamajiem rādītājiem. Attiecīgi šādas aktivitātes gadījumā rezultāta rādītājs varētu būt uzņēmumu produktivitāte uz vienu nodarbināto. Savukārt, aktivitātes iznākuma rādītāji varētu būt: 1) *uzņēmumu skaits, kuri ir saņēmuši atbalstu* un 2) *uzņēmuma darbinieku skaits, kuri ir piedalījušies apmācībās*. Šādi rādītāju formulējumi daudz vieglāk ļautu identificēt mērķu sasniegšanas progresu un nodrošinātu ciešāku sasaisti ar aktivitātes mērķi un atbalstāmajām darbībām.
2. Attiecībā uz tiesiskā ietvara efektivitāti no intervijām ar nozaru asociācijām, kuru pārstāvji ir piedalījušies gan pirmās, gan otrās kārtas projektos, var secināt, ka kopumā otrajā kārtā īstenotais ieviešanas modelis un ar to saistītais normatīvais regulējums ir ļāvis nodrošināt lielāku efektivitāti un administratīvo kapacitāti finansējuma saņēmējiem. Vienlaikus, lai palielinātu iespēju, ka tiek adresētas specifiskāku nozaru uzņēmumu vajadzības, būtu nepieciešams pārskatīt kritēriju par nepieciešamību apmācībām piesaistīt vismaz trīs uzņēmumus. Lai nodrošinātu maksimālu līdzekļu izmantošanas efektivitāti, būtu ieteicams šo kritēriju sasaistīt ar uzņēmumu skaitu attiecīgajā nozarē vai apakšnozarē. Būtu pieļaujami izņēmumi tādos gadījumos, kad attiecīgajā nozarē kopumā darbojas mazāk kā 10 uzņēmumu, atbilstoši atļaujot samazināt uzņēmumu skaitu, kurš jānodrošina apmācību norisei. Vienlaikus, ieviešot šādu izņēmumu, būtu nepieciešams iestrādāt nosacījumus par maksimāli pieļaujamajām izmaksām uz vienu apmācāmo.

Ieviešana un administrēšana

3. Izstrādājot dalībnieku uzskaites formu būtu jāiekļauj minimālā raksturojošā informācija par dalībnieku (vārds uzvārds, dzimums, identifikators), uzņēmumu raksturojošā informācija (nosaukums, reģistrācijas numurs), kā arī apmācības raksturojošā informācija (nosaukums, tips un dalības laiks). Šī informācija daļēji ir identificējama no projektu atskaitēm, vienlaikus tā nav tikusi apkopota vienkopus (piemēram, vienā failā), kas būtiski ierobežo šīs informācijas izmantošanu analītiskiem mērķiem. Savukārt, lai uzlabotu iespējas izvērtēt līdzīgu pasākumu ietekmi, būtu ieteicams apkopot arī detalizētāku informāciju par dalībniekiem. Nodarbināto apmācību gadījumā būtiski ir identificēt amatu kategoriju un veicamā darba tipu, piemēram, manuāls darbs / administratīvs darbs utml. Par pamatu šādai klasifikācijai var izmantot tradicionālos amatu dalījumus, kuri tiek izmantoti socioloģiskajās aptaujās. Šādas informācijas uzkrāšana dotu iespējas izdarīt precīzākus secinājumus par to kādas nodarbināto apmācības ir efektīvākas, lai paaugstinātu uzņēmuma produktivitāti. Minētā informācija būtu iegūstama no apmācību dalībniekiem pirms apmācību uzsākšanas attiecīgajā projektā.
4. Lai novērstu lieku administratīvo slogu, būtu jānodrošina, ka vēsturiskā informācija par dalībniekiem nav jāiesniedz atkārtoti. Līdz šim apakšaktivitātes ietvaros katra nākamā ceturkšņa atskaitēs jāiesniedz informācija par iepriekšējo ceturkšņu dalībniekiem. Papildus

informācijas sistēmā ir nepieciešams nodrošināt, ka pēc dalībnieka identifikatora ir iespējams atlasīt visus mācību kursus, kuros attiecīgais dalībnieks ir piedalījies.

5. Lai novērstu situācijas, kad projektu iesniedzējs projekta pieteikumā tiek stimulēts noteikt neatbilstošas vērtības horizontālo prioritāšu mērķiem, būtu svarīgi neiekļaut vērtēšanas kritērijos nosacījumus un neparedzēt papildus punktus par apmācāmo vecuma struktūru, kā arī uzņēmumu ģeogrāfisko izvietojumu. Papildus plānošanas procesa sākumā nepieciešams rūpīgi izvērtēt, kuras horizontālās prioritātes būtu tiešā mērā saistāmas ar attiecīgo aktivitāti.

Apmācību saturs un kvalitāte

6. Jaunajā 2014.-2020.gada plānošanas periodā sniedzot atbalstu apmācībām lielāka uzmanību jāpievērš projektos pieteiktām apmācību tēmām un to atbilstībai faktiskajai uzņēmuma darbības jomai. Vienlaikus uzmanīgi jāizvērtē iespēju atbalstīt darba devēju izteikto vēlmi saņemt papildus atbalstu tieši nozares ietvaros (specifiskās) nepieciešamām apmācībām.
7. Projektu atlases laikā jāpievērš papildus uzmanība arī tam, lai netiktu atbalstītas tādas apmācību tēmas un nozares, kurām atbalsts nav paredzēts, un kuras kopumā nesekmē un neveicina nozares pievienotās vērtības pieaugumu.
8. Ņemot vērā to, ka gan vispārējās, gan arī specifiskās apmācības veicina ne tikai darbinieku kompetences un profesionalitātes pieaugumu, bet arī lojalitāti pret uzņēmumu un sekmē uzņēmuma konkurētspēju arī ilgtermiņā, nepieciešams turpināt atbalstu komersantiem darbinieku apmācību organizēšanā.

Apmācību lietderība un nepieciešamība

9. Lai mazinātu risku privāto investīciju izspiešanai, jāizvērtē atbalsta nepieciešamība lielajiem uzņēmumiem. *Potenciāli risinājumi ietver divas alternatīvas – 1) Atbalsta izbeigšana lielajiem uzņēmumiem vai 2) Būtiska publiskā atbalsta likmes samazināšana līdz 20-30%.* Vienlaikus, ja tiek izvēlēta otrā alternatīva un iestrādāta normatīvajā regulējumā, jāvērtē arī nosacījums, ka asociāciju biedru kopējais apgrozījums sasniedz 100 milj. latu. Tieši minētā prasība varētu būt veicinājusi lielo uzņēmumu darbinieku lielo proporciju kopējā apmācīto skaitā.
10. Lai nodrošinātu ka atlasītie projekti nodrošina sabiedrisko labumu, nepieciešams normatīvajā regulējumā skaidri definēt jomas, kuras nav atbalstāmas. Papildus būtu ieteicams noteikt jomas, kuras ir īpaši atbalstāmas. Nosakot šo jomu sadalījumu nepieciešams vadīties pēc prioritātēm, kuras noteiktas valsts plānošanas dokumentos un, ja attiecināms, darbības programmā.
11. Vienlaikus, izvērtējot esošo regulējumu, var secināt, ka arī skaidra apmācību jomu definēšana nav nodrošinājusi to, ka atlasot apmācību tēmas tiek nodrošināta atbilstība normatīvajam regulējumam, attiecīgi – nepieciešams stiprināt pārbaudi projektos pieteiktajām apmācību tēmām un uzņēmēju pārstāvētajām nozarēm. Šo jautājumu varētu risināt izstrādājot speciālas vadlīnijas vai metodiskus norādījumus un pārbaudes lapas pieteikto apmācību tēmu izvērtēšanai, iekļaujot šādus aspektus: apmācību tēmas atbilstība projekta mērķim, apmācību tēmas atbilstība atbalstāmajām nozarēm, potenciālo apmācāmo uzņēmumu darbinieku atbilstība atbalstāmajām nozarēm.

Pielikums Nr. 1. Apakšaktivitātes 1. un 2. kārtas projekti.

Projekta nosaukums	No	Līdz	Statuss	Kārta	Kopējais finansējums, Ls	Līdzfinansējums, Ls
<u>Transportbūvju inženieru kvalifikācijas celšana</u>	01.02.2009	15.06.2010	Pabeigts	1	327 964	158 608
<u>Latvijas IT klastera uzņēmumu speciālistu apmācība moderno informācijas sistēmu un tehnoloģiju pielietošanā konkurētspējas un produktivitātes uzlabošanai</u>	01.01.2009	30.10.2009	Pabeigts	1	392 278	146 940
<u>Cietvielu tehnoloģiju apmācības Baltic Solar 2008</u>	19.12.2008	19.12.2009	Pabeigts	1	416 364	222 208
<u>Biedrības "Latvijas Elektroenerģētiku un Energobūvnieku asociācija" biedru kvalifikācijas celšana, palielinot nozares konkurētspēju un eksportu</u>	01.01.2009	01.05.2009	Pabeigts	1	62 236	35 745
<u>IKT nozares uzņēmumu darbinieku apmācība jaunākajās tehnoloģijās</u>	01.01.2009	01.03.2010	Pabeigts	1	343 347	149 034
<u>IKT nozares uzņēmumu darbinieku apmācība efektīvai inovāciju pārvaldībai un konkurētspējas celšanai</u>	01.01.2009	01.03.2010	Pabeigts	1	140 105	47 070
<u>SIA "A.A. Mežmalas" un tās partneru darbinieku kvalifikācijas celšana un jaunu zināšanu apguve</u>	01.02.2009	01.04.2010	Pabeigts	1	160 137	86 712
<u>Partnerībā organizētās apmācības elektronikas, elektrotehnikas un telekomunikācijas nozares uzņēmumu darbaspēka kvalifikācijas celšanai un konkurētspējas veicināšanai</u>	01.02.2009	01.01.2010	Pabeigts	1	272 601	131 390
<u>Mūsdienīgu kvalitatīvu, precīzu un augstāzīgu metālapstrādes tehnoloģija ar datorvadības (CNC) darbmašīnām</u>	19.12.2008	19.08.2009	Pabeigts	1	243 708	136 868
<u>Latvijas Amatniecības kameras biedru kvalifikācijas celšana un jaunu zināšanu apguve</u>	01.02.2009	31.05.2010	Pabeigts	1	130 387	63 596
<u>Latvijas Ķīmijas un farmācijas nozarē nodarbināto apmācības kvalifikācijas celšanai, konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū un uzņēmēju konkurētspējas veicināšanai</u>	01.01.2009	08.12.2010	Pabeigts	1	2 669 742	1 509 992
<u>Televīzijas darbinieku kvalifikācijas celšana un jaunu zināšanu apguve</u>	01.01.2009	31.10.2009	Pabeigts	1	207 903	132 241
<u>WT Terminal partnerības apmācību projekts</u>	16.12.2008	29.05.2009	Pabeigts	1	152 534	62 863
<u>Kokrūpniecības un saistīto nozaru komersantu darbinieku apmācību projekts</u>	13.07.2010	13.05.2015	Līgums/Lēmums	2	2 846 604	1 511 312

Projekta nosaukums	No	Līdz	Statuss	Kārta	Kopējais finansējums, Ls	Līdzfinansējums, Ls
<u>LDTA un itSMF nozares komersantu apmācību partnerības projekts</u>	13.07.2010	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	3 561 983	1 510 966
<u>Vieglās rūpniecības un saistīto nozaru uzņēmumu partnerības apmācību projekts</u>	14.07.2010	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	3 562 586	1 509 956
<u>Būvmateriālu - būvkonstrukciju ražošanas un saistīto nozaru asociāciju partnerības projekts</u>	16.07.2010	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	3 902 302	1 763 103
<u>IKT nozares uzņēmumu un partneru apmācības inovatīvajās tehnoloģijās un biznesa attīstībā</u>	22.11.2010	22.05.2015	Līgums/Lēmums	2	2 754 896	1 403 448
<u>Metālapstrādes nozares speciālistu apmācības</u>	22.07.2010	22.05.2015	Līgums/Lēmums	2	2 605 432	1 511 740
<u>Viesnīcu, restorānu un saistīto nozaru komersantu darbinieku apmācību projekts</u>	22.07.2010	22.05.2015	Līgums/Lēmums	2	3 221 011	1 511 739
<u>Partnerībā organizētās apmācības elektronikas, elektrotehnikas un telekomunikācijas nozares uzņēmumos nodarbinātiem</u>	13.11.2010	13.05.2015	Līgums/Lēmums	2	1 149 037	613 399
<u>Latvijas ķīmijas un ar to saistītajās nozarēs nodarbināto apmācības kvalifikācijas celšanai, konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū un uzņēmēju konkurētspējas veicināšanai</u>	26.07.2010	26.05.2015	Līgums/Lēmums	2	369 118	216 097
<u>Pārtikas nozarē nodarbināto apmācības - konkurētspējas veicināšanai</u>	29.12.2010	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	2 224 782	1 266 745
<u>Latvijas Interneta asociācijas un Latvijas Telekomunikāciju asociācijas biedru darbaspēka kvalifikācijas celšana</u>	15.12.2010	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	2 242 827	1 214 188
<u>Latvijas Pilnvaroto autotirgotāju asociācijas biedru darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana</u>	13.12.2010	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	766 667	386 186
<u>Produktivitātes evolūcija</u>	09.11.2010	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	4 051 320	2 015 652
<u>Latvijas poligrāfijas un iepakojuma nozares darbaspēka kvalifikācijas celšana</u>	04.01.2011	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	663 948	378 615
<u>Latvijas Loģistikas asociācijas biedru darbaspēka kvalifikācijas celšana</u>	12.01.2011	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	2 371 951	1 119 118
<u>Partnerība biznesa konkurētspējai</u>	26.01.2011	01.06.2015	Līgums/Lēmums	2	677 559	405 268
<u>Informācijas Tehnoloģiju apmācības mazajiem un mikro uzņēmumiem konkurētspējas un produktivitātes veicināšanai</u>	23.04.2012	23.04.2015	Līgums/Lēmums	3	1 707 958	1 129 829

Pielikums Nr. 2. Apakšaktivitātes projektu iesniegumu atlases pirmās un otrās kārtas nosacījumu salīdzinājums.

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
Aktivitātes mērķis	Veicināt investīcijas cilvēkresursos, kā arī komersantu tiešo dalību darbaspēka kvalifikācijas celšanā, tādējādi sekmējot darba ražīgumu, veicinot darba tirgus un komercdarbības attīstību un ceļot ekonomikas konkurētspēju	Veicināt investīcijas cilvēkresursos un saimnieciskās darbības veicēju un biedrību (izņemot biedrību, kas ir Latvijas darba devēju organizāciju apvienība, kurai deleģētas tiesības darboties nacionālā līmenī) tiešo dalību tām pieejamā darbaspēka kvalifikācijas celšanā, tādējādi sekmējot darba ražīgumu, veicinot darba tirgus un komercdarbības attīstību, ceļot ekonomikas konkurētspēju
Mērķa grupa	Pie komersanta nodarbinātās personas un darba devēji – komersanti	<i>Nav definēta</i>
Pieejamais finansējums	1 858 475 lati	Kopējais attiecināmais finansējums ir 29 616 925 lats, tai skaitā ESF finansējums 18 865 058 lati, valsts budžeta finansējums 654 002 lati un finansējuma saņēmēju finansējums 10 097 865 lati. Virssaistību finansējums ir 481 949 lats, tai skaitā ESF līdzfinansējums – 469 883 lati un valsts budžeta līdzfinansējums – 12 065 lati. Finansējuma saņēmēji nodrošina finansējumu 238 494 lati apmērā proporcionāli projekta īstenošanai piešķirtajam virssaistību finansējumam.
Projekta iesniedzējs	1. Biedrības, kuras reģistrētas biedrību un nodibinājumu reģistrā un kurās apvienojušies vismaz pieci vienas nozares komersanti vai pašnodarbināti speciālisti; 2. Darba devēju apvienības, kas apvieno vismaz piecus komersantus. Projekta iesniedzējs ir galvenais partneris, kurš atbild par projekta īstenošanu un kuru, savstarpēji vienojoties, nosaka partneri.	1. Latvijas darba devēju organizāciju apvienība, kurai deleģētas tiesības darboties nacionālā līmenī, biedrība, kas ir Eiropas Tirdzniecības kameru apvienības biedrs, vai biedrība, kura pārstāv apstrādes rūpniecības, informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju, zinātniskās pētniecības, radošās industrijas, transporta un sakaru, izmitināšanas vai automobiļu tirdzniecības un remonta nozares saimnieciskās darbības veicējus; 2. Tās Latvijā reģistrēto biedru (saimnieciskās darbības veicēju) kopējais apgrozījums pēdējā noslēgtā pārskata gadā ir pārsniedzis 100 milj. latu (tiek ņemts vērā arī to saimnieciskās darbības veicēju apgrozījums, kas nav projekta iesniedzēja biedri, bet ir biedri kādā no organizācijām, kas ir projekta iesniedzēja biedri); 3. Tā ir reģistrēta Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā ne vēlāk kā trīs gadus pirms projekta iesnieguma iesniegšanas sadarbības iestādē; 4. Ja projekta iesniedzējs ir biedrība, kura pārstāv apstrādes rūpniecības, informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju, zinātniskās

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
		<p>pētniecības, radošās industrijas, transporta un sakaru, izmitināšanas vai automobiļu tirdzniecības un remonta nozares saimnieciskās darbības veicējus, vairāk kā 50 % no projekta iesniedzēja biedriem pārstāv minētās nozares un minēto nozaru biedru apgrozījums veido ne mazāk kā 100 milj. latu no biedrības Latvijā reģistrēto biedru (saimnieciskās darbības veicēju) kopējā apgrozījuma pēdējā noslēgtā pārskata gadā (tiek ņemts vērā arī to saimnieciskās darbības veicēju apgrozījums, kas nav projekta iesniedzēja biedri, bet ir biedri kādā no organizācijām, kas ir projekta iesniedzēja biedri).</p>
<p>Atbalstāmās un neatbalstāmās nozares</p>	<p>Neatbalstāmās nozares ir azartspēles un derības, tabakas izstrādājumu ražošana, alkoholisko dzērienu ražošana un darījumi ar nekustamo īpašumu.</p> <p>Tomēr, ja projekta iesniedzējs, kas darbojas kādā no nozarēm, kurām nav paredzēts atbalsts, pretendē uz projekta īstenošanu atbalstāmajā nozarē, tas nodrošina, lai projekta īstenošanas laikā un piecus gadus pēc projekta pabeigšanas atbalstāmās nozares projekta finanšu plūsma tiktu skaidri nodalīta no citu projekta iesniedzēja darbības nozaru finanšu plūsmām</p>	<p>Atbalstāmās nozares:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Apstrādes rūpniecība (ierobežojumus nosaka saskaņā ar NACE 2.red. C sadaļu "Apstrādes rūpniecība"); 2. Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju nozare (ierobežojumus nosaka saskaņā ar NACE 2.red. J sadaļas "Informācijas un komunikācijas pakalpojumi" 61.nodaļu "Telekomunikācija", 62.nodaļu "Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības" un 63.nodaļu "Informācijas pakalpojumi"); 3. Zinātniskās pētniecības nozare (ierobežojumus nosaka saskaņā ar NACE 2.red. M sadaļas "Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi" 72.nodaļu "Zinātniskās pētniecības darbs"); 4. Radošās industrijas nozare (ierobežojumus nosaka saskaņā ar NACE 2.red. M sadaļas "Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi" 74.10 klasi "Specializētie projektēšanas darbi" (izņemot saimnieciskās darbības veicējus, kas darbojas iekšējai dekoratoru darbības jomā) un 71.12 klasi "Inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas" (finansējums tiek sniegts tikai saimnieciskās darbības veicējiem, kas darbojas inženiertehniskās projektēšanas jomā)); 5. Transporta un sakaru nozare (ierobežojumus nosaka saskaņā ar NACE 2.red. H sadaļu "Transports un uzglabāšana"); 6. Izmitināšanas nozare (ierobežojumus nosaka saskaņā ar NACE 2.red. I sadaļas "Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi" 55.nodaļu "Izmitināšana"); 7. Automobiļu tirdzniecības un remonta nozare (ierobežojumus nosaka saskaņā ar NACE 2.red. G sadaļas "Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts" 45.2 grupu "Automobiļu apkope un remonts").

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
		Neatbalstāmās nozares ir: 1. Ieroču, tabakas ražošana un tirdzniecība; 2. Azartspēles un derības; 3. Operācijas ar nekustamo īpašumu; 4. Tirdzniecība; 5. Apdrošināšana, finanšu starpniecība un banku pakalpojumi; 6. Transportlīdzekļu, mašīnu un iekārtu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu iznomāšana.
Finansējuma piešķiršanas nosacījumi	1. Vispārējām apmācībām – teorētiskām un praktiskām apmācībām, kurās iegūtās zināšanas un iemaņas izmantojamas arī citu komersantu darbībā vai citās darbības jomās; 2. Speciālām apmācībām – teorētiskām un praktiskām apmācībām, kurās iegūtās zināšanas turpmāk izmantojamas konkrētā komersanta labā, bet nav izmantojamas citu komersantu labā vai citās darbības jomās	1. Saimnieciskās darbības veicēju partnerībā organizētām vispārējām apmācībām. Vispārējās apmācības ir mācības, kas atbilst Komisijas regulas Nr. 800/2008 38.pantā noteiktajai definīcijai. Projekta ietvaros var apmācīt gan projekta iesniedzēja (izņemot biedrību, kas ir Latvijas darba devēju organizāciju apvienība, kurai deleģētas tiesības darboties nacionālā līmenī) nodarbinātās personas, gan partneru nodarbinātās personas; 2. Apmācībām pie darba devēja (apmācību ilgums nepārsniedz trīs mēnešus).
Atbalstāmās un neatbalstāmās darbības	Atbalsts tiek piešķirts individuāli vai partnerībā organizētām vispārējām un speciālām apmācībām, ja apmācību sniedzējs ir juridiska vai fiziska persona un apmācību sniedzēja (pasniedzēja) kvalifikācija atbilst vismaz vienai no šādām prasībām: 1. Pasniedzējam ir vismaz divu gadu pieredze nozarē, kurā tiks apmācīti nodarbinātie; 2. Pasniedzēja izglītība apmācību nozarē nav zemāka par kvalifikāciju, ko iegūs nodarbinātie, apgūstot apmācību programmu. Finansējums netiek piešķirts: 1. Darbībām, kuras projekta iesniedzējs ir uzsācis pirms projekta īstenošanas līguma noslēgšanas ar sadarbības iestādi; 2. Apmācībām augstākās izglītības programmās; 3. Transportlīdzekļu vadītāja kursiem A1, A, B1, B, M kategorijas iegūšanai.	Apmācību sniedzējs ir juridiska vai fiziska persona. Apmācību sniedzēja (pasniedzēja) kvalifikācija atbilst vismaz vienai no šādām prasībām: 1. Pasniedzējam ir vismaz triju gadu darba pieredze nozarē, kurā tiks apmācīti nodarbinātie, vai vismaz triju gadu pieredze apmācību sniegšanā nozarē, kurā tiks apmācīti nodarbinātie; 2. Pasniedzēja izglītība apmācību nozarē nav zemāka par kvalifikāciju, ko iegūs nodarbinātie, apgūstot apmācību programmu. Valodu apmācības ir atbalstāmas, ja to izmaksas nepārsniedz 20% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Apmācības projektu vadībā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par Latvijas izglītības klasifikāciju ir atbalstāmas, ja to izmaksas nepārsniedz 20% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Apmācības kvalitātes nodrošināšanā un vadībā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par Latvijas izglītības klasifikāciju ir atbalstāmas, ja to izmaksas nepārsniedz 20% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Biedrībās (izņemot biedrību, kas ir Latvijas darba devēju organizāciju apvienība, kurai deleģētas tiesības darboties nacionālā līmenī)

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
		<p>nodarbināto personu apmācības ir atbalstāmas, ja to izmaksas nepārsniedz 5% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām.</p> <p>Finansējuma saņēmējam projekta ietvaros jānodrošina vismaz 100 nodarbināto apmācība.</p> <p>Viens saimnieciskās darbības veicējs vai biedrība aktivitātes ietvaros var būt partneris vienā vai vairākos projektos. Ja nodarbinātais piedalās apmācībās vairākos projektos aktivitātes ietvaros, tas nedrīkst vairākos projektos apgūt vienus un tos pašus apmācību kursus vai vienu apmācību kursu dažādiem sagatavošanas līmeņiem.</p> <p>Finansējumu nepiešķir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Apmācībām augstākās izglītības programmās; 2. Transportlīdzekļu vadītāja kursiem A1, A, B1, B un M kategorijas iegūšanai.
Attiecināmās un neattiecināmās izmaksas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Administrēšanas izmaksas (uz uzņēmuma vai pakalpojumu līguma pamata) – projektu vadības izmaksas ne vairāk kā 5% no projekta attiecināmo tiešo izmaksu kopsummas; 2. Apmācību izmaksas: <ol style="list-style-type: none"> a. Pasniedzēju darba samaksa par darba stundām (tai skaitā darba devēja Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas), nepārsniedzot likmi – 55 latu stundā; b. Apmācībām izmantojamo mācību materiālu izmaksas par drukātiem vai audiovizuāli sagatavotiem materiāliem, kuri pēc apmācību beigām paliek projekta iesniedzēja darbinieku īpašumā (atbilstoši apmācīto darbinieku skaitam, kā arī viens papildu eksemplārs projekta iesniedzējam), nepārsniedzot likmi - 200 latu vienam darbiniekam; c. Tulku un tulkotāju pakalpojumu izmaksas, nepārsniedzot 10% no apmācību kopējām attiecināmajām izmaksām; d. Apmācībām izmantojamo instrumentu un aprīkojuma nolietojums par mācību laiku saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām normām; e. Apmācībām izmantojamo telpu nomas maksa, nepārsniedzot 10% no apmācību kopējām attiecināmajām izmaksām; f. Viesnīcas izmaksas pasniedzējiem un darbiniekiem, dienas nauda darbiniekiem apmācību norises vietā saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām normām; g. Apmācībām izmantojamo iekārtu nomas izmaksas; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Apmācību kursu izmaksas: <ol style="list-style-type: none"> a. Kopējā pasniedzēju darba samaksa par darba stundām, nepārsniedzot apmācību kursu ilgumu (tai skaitā darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas); <ol style="list-style-type: none"> b. Izmaksas par materiāliem un pakalpojumiem, kas tieši saistīti ar apmācību kursiem: <ol style="list-style-type: none"> i. Apmācībām izmantojamo mācību materiālu izmaksas par drukātiem vai audiovizuāli sagatavotiem materiāliem, kuri pēc apmācību beigām paliek projektā apmācīto nodarbināto īpašumā (atbilstoši apmācīto nodarbināto skaitam); ii. Apmācībām izmantojamo telpu nomas un iekārtu nomas izmaksas par mācību laiku; iii. Tulku un tulkotāju pakalpojumu izmaksas; iv. Izmaksas, kas saistītas ar nodarbināto apmācību vajadzību noteikšanu, karjeras konsultācijām un zināšanu līmeņa testēšanu; v. Sertifikācijas un eksaminācijas izmaksas; c. Izmaksas par apmācībām pie darba devēja. Minētās izmaksas veido atlīdzības izmaksas (piemaksa vai ikmēneša darba alga, ja ar partneri ir noslēgts darba līgums par darba vadītāja pienākumu izpildi) darba vadītājam – 50% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas (tai skaitā darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) neatkarīgi no apmācāmo darbinieku skaita līdz triju mēnešu periodam (apmācības paredzētas darbiniekiem iegūto darba iemaņu, profesionālo prasmju un zināšanu nostiprināšanai, ja attiecīgais

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
	<p>i. nepārsniedzot 40 % no apmācību kopējām attiecināmajām izmaksām, ja apmācības tiek īstenotas dabaszinātnēs, matemātikā un informācijas tehnoloģijās, inženierzinātnēs, ražošanā un būvniecībā (atbilstoši normatīvajiem aktiem par Latvijas izglītības klasifikāciju);</p> <p>ii. nepārsniedzot 10% no apmācību kopējām attiecināmajām izmaksām, ja apmācības tiek īstenotas citās izglītības tematiskajās grupās (atbilstoši normatīvajiem aktiem par Latvijas izglītības klasifikāciju);</p> <p>3. Izmaksas, kas saistītas ar nodarbināto apmācību vajadzību noteikšanu, karjeras konsultācijām un zināšanu līmeņa testēšanu, nepārsniedzot 300 latu vienam darbiniekam;</p> <p>4. Nodarbināto un pasniedzēju transporta izmaksas:</p> <p>a. Sabiedriskā transporta (ekonomiskā klase) izmaksas;</p> <p>b. Transporta noma;</p> <p>c. Degvielas izmaksas, ja tiek izmantots personiskais vai dienesta autotransports vai arī ja transportlīdzeklis tiek nomāts;</p> <p>5. Vīzu un darba atļauju saņemšanas izmaksas;</p> <p>6. To profesiju pārstāvjiem, kam pēc apmācību beigām profesionālās darbības veikšanai ir nepieciešams sertifikāts, – eksaminācijas un sertifikācijas izmaksas, nepārsniedzot 1000 latu vienam darbiniekam;</p> <p>7. Nodarbināto darba samaksa (tai skaitā darba devēja Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) par darba stundām mācību apgūšanai, nepārsniedzot visu pārējo atbalstāmo izmaksu kopējo summu.</p> <p>Aktivitātes ietvaros tiek finansētas tikai tādas attiecināmās izmaksas, kuras tieši saistītas ar projekta ietvaros veiktajām darbībām, atbilst šajos noteikumos noteiktajiem izmaksu ierobežojumiem, ir samērīgas un pamatotas, un atbilst finanšu vadības principiem.</p>	<p>darbinieks ir stājies darba tiesiskajās attiecībās ar darba devēju ne agrāk kā trīs mēnešus pirms dalības apmācībās);</p> <p>2. Pasniedzēju komandējumu un darba braucienu izmaksas (dienas nauda, izdevumi par viesnīcu (naktsmītņi), ceļa (transporta) izdevumi), vīzu un darba atļauju saņemšanas izmaksas, neizmantojot starpnieku pakalpojumus;</p> <p>3. Nodarbināto komandējumu un darba braucienu izmaksas (dienas nauda, izdevumi par viesnīcu (naktsmītņi), ceļa (transporta) izdevumi), vīzu saņemšanas izmaksas, neizmantojot starpnieku pakalpojumus;</p> <p>4. Neparedzētie izdevumi, nepārsniedzot 5% no projekta attiecināmajām tiešajām izmaksām. Neparedzētos izdevumus finansējuma saņēmējs var izmantot, ja tos iepriekš saskaņo ar sadarbības iestādi, pamatojoties uz līguma par projekta īstenošanu nosacījumiem;</p> <p>5. Projekta administratīvās izmaksas (netiešās izmaksas – projekta vadības personāla izmaksas, darba vietas aprīkojuma izmaksas (pieļaujama tikai aprīkojuma noma), transporta izmaksas (izmaksas par degvielu, par transportlīdzekļa nomu, par transporta pakalpojumu pirkšanu, par sabiedriskā transporta izmantošanu), telpu īres un nomas izmaksas, telpu apsaimniekošanas izmaksas (apkure, elektrība, apsaimniekošanas pakalpojumi, ūdensapgāde), kancelejas preču izmaksas, interneta un telekomunikāciju izmaksas, komandējumu vai darba braucienu izmaksas, audita veikšanas izmaksas), nepārsniedzot 5% no projekta attiecināmajām tiešajām izmaksām;</p> <p>6. Projekta attiecināmo izmaksu pievienotās vērtības nodoklis, ja projekta iesniedzējs to nevar atgūt atbilstoši normatīvajiem aktiem nodokļu politikas jomā;</p> <p>7. Nodarbināto darba samaksa (tai skaitā darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) par darba stundām mācību apgūšanai pasniedzēja vadībā.</p>
Pieļaujamā atbalsta intensitāte	<p>Maksimāli pieļaujamā atbalsta intensitāte ir:</p> <p>1. Vispārējām apmācībām:</p> <p>a. 80% – maziem un vidējiem komersantiem;</p> <p>b. 60% – lieliem komersantiem;</p> <p>2. Speciālajām apmācībām:</p> <p>a. 45% – maziem un vidējiem komersantiem;</p>	<p>Maksimāli pieļaujamā finansējuma intensitāte no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām ir:</p> <p>1. Pašnodarbinātām personām, sīkajiem un mazajiem komersantiem – 80%;</p> <p>2. Vidējiem komersantiem – 70%;</p> <p>3. Lielajiem komersantiem – 60%;</p>

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
	b. 35% – lieliem komersantiem; 3. Valodu apmācībām – 50%.	4. Biedrībām – 60%. 5. Finansējuma intensitāte izmaksām par apmācībām pie darba devēja – 100%. Finansējuma intensitāti palielina par 10%, ja visas apmācībās iesaistītās personas ir strādājošas personas ar invaliditāti vai nelabvēlīgākā situācijā esoši darba ņēmēji saskaņā ar Komisijas regulas Nr. 800/2008 2.pantu. Saskaņā ar Komisijas regulas Nr. 800/2008 39.pantu atbalsta intensitāti var paaugstināt ne vairāk kā līdz 80%. Ja partneris ir saņēmis finansējumu riska kapitāla ieguldījumu veidā un pirmo triju gadu laikā pēc pirmā riska kapitāla ieguldījuma projekta iesniegums ir iesniegts šīs aktivitātes ietvaros, projekta iesniegumā pieprasīto finansējuma apjomu minētajam partnerim samazina par 20%. Finansējuma apjoma samazinājums nedrīkst pārsniegt saņemtā riska kapitāla kopsummu.
Finansējuma apmērs	Viena projekta ietvaros maksimāli pieļaujamais finansējuma apmērs partnerībā iesniegtam projektam ir 250 000 latu un maksimālais finansējums apmācībām vienam nodarbinātajam gadā nedrīkst pārsniegt 6000 latu.	Vienam projekta iesniegumam maksimāli pieļaujamais finansējuma apmērs ir 2 845 744 <i>euro</i> .
Projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji	1. Kvalitātes kritēriji: a. Projekta vadības kapacitāte; b. Projekta izmaksu pamatotība; c. Projekta iesniedzēja nozares eksporta potenciāls; d. Projekta saistība ar jaunas ražotnes atvēršanu vai esošo ražotņu paplašināšanu, komersanta pamatkapitāla palielināšanu vai ieguldījumiem pamatlīdzekļos; e. Horizontālā prioritāte “makroekonomiskā stabilitāte” – pieprasītā atbalsta intensitāte; f. Horizontālā prioritāte “ilgtspējīga attīstība” – projektā paredzētas vides vai energoefektivitātes apmācības; g. Horizontālā prioritāte “vienādas iespējas” – nediskriminācijas principu ievērošana; h. Horizontālā prioritāte “informācijas sabiedrība” – projektā paredzētas apmācības darbam ar informācijas un komunikācijas tehnoloģijām; 2. Atbilstības kritēriji: a. Projekta iesniedzējs atbilst noteiktajām prasībām;	1. Projekta vadības kapacitāte: a. Projekta vadītāju iepriekš īstenoto projektu kopējo izmaksu kopsumma attiecībā pret projekta iesniegumā plānoto attiecināmo izmaksu apjomu; b. Saimnieciskās darbības veicēju skaits, kuru darbinieki tiek apmācīti projekta īstenošanas laikā; c. Projektā apmācīto skaits; d. Projektā plānotas apmācības šādās tematiskajās jomās un programmu kopās saskaņā ar normatīvajiem aktiem par Latvijas izglītības klasifikāciju: i. 214 Dizains; ii. 217 Radošās industrijas; iii. 345 02 Eiropas ekonomika un biznes*; iv. 345 04 Kvalitātes nodrošināšana un vadība**.*.*.*; v. 345 05 Mazā un vidējā biznesa vadība*; vi. 345 06 Ostu vadība; vii. 345 07 Telemātika un loģistika; viii. 345 12 Telemehānika un loģistika;

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
	<p>b. Projekta nozare atbilst noteiktajām prasībām un saimnieciskās darbības statistiskajai klasifikācijai;</p> <p>c. Projekta izmaksu atbilstības kritēriji:</p> <p>i. Projekta izmaksas atbilst noteiktajām prasībām;</p> <p>ii. Projekta izmaksas ir aprēķinātas aritmētiski pareizi;</p> <p>iii. Projekta aktivitātes ir skaidri definētas un atbilst projekta mērķim;</p> <p>3. Projekta ieviešanas termiņš atbilst prasībām;</p> <p>4. Administratīvie kritēriji (noformēšanas un iesniegšanas atbilstības kritēriji):</p> <p>a. Projekta iesniegums ir sagatavots atbilstoši prasībām;</p> <p>b. Projekta iesnieguma veidlapa ir pilnībā aizpildīta;</p> <p>c. Projekta iesnieguma oriģināls ir ar sanumurētām lapām;</p> <p>d. Projekta iesniegumā nav neatrunātu labojumu - dzēsumu, aizkrāsojumu, svītrojumu un papildinājumu;</p> <p>e. Projekta iesnieguma oriģinālam ir dokumenta juridiskais spēks, un tas atbilst noteiktajām prasībām;</p> <p>f. Projekta iesniegumā ir skaidri formulētas apmācību vajadzības nozarē;</p> <p>g. Projekta iesniegumā finanšu aprēķins ir veikts latos;</p> <p>h. Projekta iesniegums iesniegts projektu iesniegumu iesniegšanas termiņā;</p> <p>i. Projekta iesniegums ir aizpildīts latviešu valodā un datorrakstā;</p> <p>j. Projekta iesniegums ir iesniegts divos eksemplāros.</p>	<p>ix. 345 16 Viesnīcu vadība;</p> <p>x. 345 20 Projektu vadība;</p> <p>xi. 345 21 Iestāžu un organizāciju ārējie sakari*;</p> <p>xii. 345 24 Ražošanas inženierzinības un vadība;</p> <p>xiii. 44 Fizikālās zinātnes;</p> <p>xiv. 46 Matemātika un statistika;</p> <p>xv. 48 Datorika;</p> <p>xvi. 52 Inženierzinātnes un tehnoloģijas;</p> <p>xvii. 54 Ražošana un pārstrāde;</p> <p>xviii. 811 03 Viesnīcu pakalpojumi;</p> <p>xix. 84 Transporta pakalpojumi.</p> <p>*Tikai projekta iesniegumā, ko iesniegusi Latvijas darba devēju organizāciju apvienība, kurai deleģētas tiesības darboties nacionālajā līmenī, vai biedrība, kas ir Eiropas Tirdzniecības kameru apvienības biedrs;</p> <p>**Tikai apmācības informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju nozaru saimnieciskās darbības veicēju darbiniekiem;</p> <p>***Tikai apmācības par <i>Lean</i> pieeju visu nozaru saimnieciskās darbības veicēju darbiniekiem</p> <p>2. Kvalitātes kritēriji par horizontālajām prioritātēm:</p> <p>a. Horizontālā prioritāte "Ilgtspējīga attīstība" – projekts ietver apmācības vides aizsardzības vai energoefektivitātes jomā</p> <p>b. Horizontālā prioritāte "Vienlīdzīgas iespējas" – projektā tiks nodrošināts nediskriminācijas princips, paredzot darbības, kas sekmē dzimumu līdztiesību un aktīvo novecošanos, kā arī personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu;</p> <p>c. Horizontālā prioritāte "Makroekonomiskā stabilitāte" – projekta iesniedzēja pieprasītā ESF finansējuma intensitāte;</p> <p>d. Horizontālā prioritāte "Informācijas sabiedrība" – projekts ietver apmācības darbam ar informācijas un komunikāciju tehnoloģijām;</p> <p>3. Projekta iesniedzēja atbilstības kritēriji:</p> <p>a. Projekta iesniedzējs ir biedrība;</p> <p>b. Projekta iesniedzējs ir Latvijas darba devēju organizāciju apvienība, kurai deleģētas tiesības darboties nacionālā līmenī, biedrība, kas ir Eiropas Tirdzniecības kameru apvienības biedrs, vai biedrība, kura pārstāv apstrādes rūpniecības, informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju, zinātniskās pētniecības, radošās industrijas,</p>

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
		<p>transporta un sakaru, izmitināšanas vai automobiļu tirdzniecības un remonta nozares saimnieciskās darbības veicējus;</p> <p>c. Projekta iesniedzēja Latvijā reģistrēto biedru (saimnieciskās darbības veicēju) kopējais apgrozījums pēdējā noslēgtajā pārskata gadā ir pārsniedzis 100 milj. latu (tiek ņemts vērā arī to saimnieciskās darbības veicēju apgrozījums, kas nav projekta iesniedzēja biedri, bet ir biedri kādā no organizācijām, kas ir projekta iesniedzēja biedri);</p> <p>d. Projekta iesniedzējs ir reģistrēts Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā ne vēlāk kā trīs gadus pirms projekta iesnieguma iesniegšanas sadarbības iestādē;</p> <p>e. Projekta iesniedzējam un projektā iesaistītajiem partneriem nav VID administrēto nodokļu un citu valsts vai pašvaldību noteikto obligāto maksājumu parādu;</p> <p>f. Projekta iesniedzējs un projektā iesaistītie partneri nav atzīti par maksātnespējīgiem, tai skaitā neatrodas sanācijas procesā vai tiesiskās aizsardzības procesā, to saimnieciskā darbība nav izbeigta vai saskaņā ar komercreģistrā pieejamo informāciju tie neatrodas likvidācijas procesā;</p> <p>g. Projekta iesniedzējs atbilst normatīvajos aktos par apakšaktivitātes īstenošanu noteiktajām prasībām;</p> <p>h. Projekta iesniegumā ir identificētas un pamatotas projekta iesnieguma nozares apmācību vajadzības, un projektā ir paredzēti atbilstoši apmācību kursi;</p> <p>i. Projekta ietvaros no katra apmācību pakalpojumu sniedzēja tiks iepirkta apmācības vismaz triju saimnieciskās darbības veicēju darbiniekiem;</p> <p>j. Projekta nozare:</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Nozare, kurā tiks īstenots projekts, ir noteikta saskaņā ar NACE 2.red.; ii. Saimnieciskās darbības veicēji, kuru darbinieki tiks apmācīti projekta ietvaros, darbojas atbalstāmajā nozarē. <p>k. Projektā paredzētās darbības atbilst normatīvajos aktos par apakšaktivitātes īstenošanu noteiktajām atbalstāmajām darbībām;</p> <ol style="list-style-type: none"> l. Projekta izmaksas: <ol style="list-style-type: none"> i. Projekta attiecināmās izmaksas atbilst normatīvajos aktos par apakšaktivitātes īstenošanu noteiktajām attiecināmajām izmaksām;

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
		<p>ii. Projekta izmaksas (kopējās projekta attiecināmās izmaksas, kopējās projekta neattiecināmās izmaksas un kopējās projekta izmaksas) projekta izmaksu tāmē ir aprēķinātas aritmētiski pareizi, un ir ievēroti normatīvajos aktos par apakšaktivitātes īstenošanu noteiktie attiecināmo izmaksu ierobežojumi;</p> <p>iii. Pieprasītais finansējuma apmērs ir aprēķināts aritmētiski pareizi un atbilstoši normatīvajiem aktiem par apakšaktivitātes īstenošanu;</p> <p>iv. Pieprasītais finansējuma apmērs nepārsniedz normatīvajos aktos par apakšaktivitātes īstenošanu noteikto maksimālo finansējuma apmēru;</p> <p>v. Plānotie izdevumi ir samērīgi, ekonomiski pamatoti, nepieciešami projekta īstenošanai, atbilstoši projekta mērķim un uzdevumiem un nodrošina fiziski izmērāmu rezultātu rašanos.</p> <p>m. Projekta īstenošanas termiņš nepārsniedz normatīvajos aktos par apakšaktivitātes īstenošanu noteikto termiņu.</p> <p>4. Administratīvie vērtēšanas kritēriji</p> <p>a. Projekta iesniegums ir sagatavots atbilstoši projekta iesnieguma veidlapai, ir pievienoti visi papildus iesniedzamie dokumenti, un tie ir noformēti atbilstoši Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām par dokumentu izstrādāšanu un noformēšanu, kā arī projekta iesniegums atbilst normatīvajos aktos par apakšaktivitātes īstenošanu noteiktajām prasībām;</p> <p>b. Projekta iesnieguma veidlapa ir pilnībā aizpildīta;</p> <p>c. Projekta iesnieguma oriģināls ir ar sanumurētām lapām;</p> <p>d. Projekta iesniegumā nav neatrunātu labojumu – dzēsumu, aizkrāsojumu, svītrojumu un papildinājumu;</p> <p>e. Projekta iesnieguma oriģinālam vai normatīvajos aktos par dokumentu izstrādāšanu un noformēšanu noteiktā kārtībā apliecinātai tā kopijai ir dokumenta juridiskais spēks;</p> <p>f. Projekta iesniegumā ir skaidri formulētas apmācību vajadzības projekta īstenošanas nozarē;</p> <p>g. Projekta iesniegumā lietotā naudas vienība ir <i>euro</i>;</p> <p>h. Projekta iesniegums iesniegts projektu iesniegumu pieņemšanas termiņā;</p> <p>i. Projekta iesniedzējs projektu iesniegumu atlasē kārtas ietvaros ir iesniedzis vienu projekta iesniegumu;</p> <p>j. Projekta iesniegums ir aizpildīts datorrakstā ;</p>

Nosacījums	1.kārta	2.kārta
Projekta īstenošana un finansējuma saņemšana	Finansējuma saņēmējs nodrošina aktuālās informācijas ievietošanu finansējuma saņēmēja mājaslapā internetā (ja tāda ir) par projekta īstenošanas gaitu ne retāk kā reizi trijos mēnešos.	<p>k. Projekta iesniegums ir iesniegts vienā eksemplārā, un projekta iesnieguma veidlapa iesniegta elektroniskā veidā (ja iesniegts papīra veidā).</p> <p>Sadarbības iestāde apmācību kursu izmaksu ekonomisko pamatotību un atbilstību tirgus cenām vērtē, pirms projekta iesniedzējs ir uzsācis iepirkuma procedūru. Projekta iesniedzējs pirms iepirkuma procedūras uzsākšanas iesniedz sadarbības iestādē iepirkuma tehnisko specifikāciju par attiecīgajiem apmācību kursiem. Sadarbības iestāde 15 darbdienu laikā pēc minēto dokumentu saņemšanas izvērtē tehnisko specifikāciju un informē projekta iesniedzēju par plānoto izmaksu atbilstību vai neatbilstību tirgus cenām. Ja apmācību kursu plānotās izmaksas nepārsniedz tirgus cenas, projekta iesniedzējs var uzsākt iepirkuma procedūru.</p> <p>Ja tiek palielināts projekta finansējums, finansējuma saņēmējs ievēro šādus nosacījumus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vismaz 20% no finansējuma izmanto, lai apmācītu darbiniekus vecumā līdz 30 gadiem (ieskaitot), tai skaitā jauniešus vecumā līdz 24 gadiem (ieskaitot); 2. Vismaz 15% no finansējuma izmanto, lai apmācītu partnerus, kuru juridiskā adrese vai to struktūrvienību atrašanās vieta ir Kurzemes, Vidzemes vai Zemgales plānošanas reģionā; 3. Vismaz 5% no finansējuma izmanto, lai apmācītu partnerus, kuru juridiskā adrese vai to struktūrvienību atrašanās vieta ir Latgales plānošanas reģionā.

Pielikums Nr. 3. Intervijas struktūra.

Programmas ieviešanas modelis

Kā Jūs kopumā vērtējat apakšaktivitātes īstenošanas veidu/modeli? Lūdzu miniet pozitīvos un negatīvos aspektus.

Vai, Jūsaprāt, partnerībā organizētas apmācības spēja nodrošināt uzņēmumu specifiskās vajadzības, kas rezultējas produktivitātes izmaiņās un konkurētspējas paaugstināšanā uzņēmumos? Lūdzu miniet konkrētus piemērus.

Kā vērtējat uzņēmumu atsaucību apmācībām? Vai projekta īstenošanas laikā ir bijušas problēmas piesaistīt uzņēmumus un to darbiniekus apmācībām (reģionālā griezumā, nozaru griezumā, demogrāfisko īpašību griezumā)? Lūdzu miniet konkrētus piemērus!

Apmācību saturs un kvalitāte

Kas ir bijuši apmācību pasniedzēji pēc tipa (darba devēji, izglītības iestādes, citi komersanti)? Kāds ir bijis to proporcionālais sadalījums Jūsu projektā?

Kā tika definēts apmācību kursu saturs? Vai tika izveidoti kritēriji pieteikto apmācību tēmu nepieciešamības izvērtēšanai? Ja tika, tad kādi? Ja nē, tad kāpēc?

Cik liela ir bijusi partneru (uzņēmumu) iesaiste mācību satura definēšanā un kā tika salāgotas dažādu uzņēmumu vajadzības Jūsu projektā?

Vai pēc projekta apmācībām tika veikta (darbinieku vai sadarbības partneru) aptaujāšana? Ja jā, tad kā anketēšanā iegūtie rezultāti tika ņemti vērā uzlabojot vai mainot apmācību saturu/apmācību pakalpojumu sniedzējus? Lūgums minēt konkrētus piemērus!

Kāds ir bijis apmācīto komersantu novērtējums par saņemtajām apmācībām? Lūdzu miniet pozitīvos un negatīvos piemērus.

Kādas apmācību tēmas būtu papildināmas/ierobežojamas? Lūdzu pamatojiet savu viedokli!

Kāds ir bijis vispārējo apmācību proporcionālais iedalījums attiecībā uz apmācībām pie darba devēja? Kā Jūs vērtējat šī iedalījuma efektivitāti un vai ir bijušas kādas problēmas saistībā ar šādu apmācību iedalījumu?

Vai nepieciešamas kādas papildus programmas atbalstāmās aktivitātes? Kādas?

Kādā veidā uzņēmumi tika informēti par iespējām iesaistīties apmācībās? Kurus no zemāk minētajiem veidiem Jūs izmantojāt un kurš no tiem Jums šķiet visefektīvākais, lai nodrošinātu uzņēmumu informētību.

- a) apmaksāts paziņojums drukātajā presē
- b) apmaksāts paziņojums interneta portālos
- c) paziņojums projekta īstenošana vai biedrības mājaslapā
- d) paziņojums radio
- e) personiska uzņēmumu vadītāju uzrunāšana (tikšanās klātienē vai telefoniski)
- f) informācijas izplatīšana, izmantojot pasta vai e-pasta pakalpojumus
- g) cits variants

Programmas administrēšana

Kā Jūs vērtējat projektu atskaišu iesniegšanas formas? Kas, Jūsaprāt, būtu uzlabojams un no kā vajadzētu atteikties? (atskaides veidlapa, atskaišu iesniegšanas biežums, prasītās informācijas apjoms, iesniegšanas formāts (papīrs/elektroniski))

Cik daudz cilvēki vidēji ir bijuši iesaistīti projekta administrēšanā (pilna skaita ekvivalents)? Pienākumu sadale? Kā notika projektu vadītāja izvēle?

Vai ir bijušas kādas problēmas ar iepirkuma procedūrām projektā? Ja jā, tad lūgums minēt kādas!

Lūgums novērtēt kopumā Jūsu līdzšinējo sadarbību ar LIAA Pamatojiet savu viedokli.

Lūdzu, miniet tās lietas, kuras būtu uzlabojamas apakšaktivitātes administrēšanā. Lūdzu pamatojiet savu izvēli.

Vai redzat iespēju īstenot līdzīgus apmācību projektus turpmāk, ja tam netiktu piešķirts publiskais finansējums? Lūdzu pamatojiet savu atbildi.

Vai uzskatāt, ka projektu vērtēšanas kritēriji ir bijuši saprotami un projektu atlase pārskatāma un atklāta? Ja nē, lūdzu pamatojiet, kas tieši nav bijis saprotams.

Kā tiek noteiktas/aprēķinātas apmācību kursu izmaksas? Vai tiek ņemtas vērā vidējās tirgus cenas?

Citi ieteikumi programmas uzlabojumiem?

Pielikums Nr. 4. Aptaujas anketa.

Zemāk ir izteikti vairāki apgalvojumi “Cilvēkresursi un nodarbinātība” apakšaktivitātes 1.3.1.1.1. administrēšanu. Jūs šiem apgalvojumiem- 1) pilnībā nepiekrītat, 2) daļēji nepiekrītat, 3) ne piekrītat, ne nepiekrītat, 4) daļēji piekrītat, 5) pilnībā piekrītat

	1 (pilnībā nepiekrītu)	2 (daļēji nepiekrītu)	3 (ne piekrītu, ne nepiekrītu)	4 (daļēji piekrītu)	5 (pilnībā piekrītu)
Apakšaktivitātes administratori no LIAA spēja sniegt skaidras atbildes un palīdzēja efektīvi risināt problēmsituācijas.					
Projektu atlases kritēriji bija godīgi un skaidri saprotami.					
Projektu atskaitēs prasītā informācija bija skaidri saprotama.					
Projektu atskaišu aizpildīšanai nepieciešamais laiks bija samērīgs.					
Apakšaktivitātes mērķi bijuši skaidri formulēti (uzņēmumu darba ražīguma un konkurētspējas celšana) un ir sasniedzami ar īstenotajiem projektiem.					
Šādas apmācības būtu iespējams īstenot arī bez publiskā finansējuma.					
Administrēšanai paredzētais finansējums ir pietiekams, lai nodrošinātu pilnvērtīgu projekta ieviešanu.					
Partnerībās organizētas apmācības spēj efektīvi apmierināt visu iesaistīto uzņēmumu vajadzības.					

Pielikums Nr. 5. DID novērtējumā iekļauto uzņēmumu skaita sadalījums pa nozarēm.

NACE 2.0		1. grupa	2. grupa
0220	Mežizstrāde	19	278
1414	Apakšveļas ražošana	14	44
1610	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	13	300
1812	Cita veida izdevumu iespiešana	11	104
2511	Metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana	13	130
4120	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	15	648
4211	Ceļu un maģistrāļu būvniecība	11	98
4511	Automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu pārdošana	13	159
4941	Kravu pārvadājumi pa autoceļiem	17	1254
5210	Uzglabāšana un noliktavu saimniecība	10	76
5510	Izmitināšana viesnīcās un līdzīgās apmešanās vietās	13	123
5610	Restorānu un mobilo ēdināšanas vietu pakalpojumi	10	416
6201	Datorprogrammēšana	31	183
6202	Konsultēšana datoru pielietojumu jautājumos	11	62
6209	Citi informācijas tehnoloģiju un datoru pakalpojumi	15	108
6311	Datu apstrāde, uzturēšana un ar to saistītās darbības	12	81
6920	Uzskaites, grāmatvedības, audita un revīzijas pakalpojumi; konsultēšana nodokļu jautājumos	58	604
7022	Konsultēšana komercdarbībā un vadībinībās	22	279
7111	Arhitektūras pakalpojumi	11	209
7112	Inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas	16	204
7120	Tehniskā pārbaude un analīze	10	75
7311	Reklāmas aģentūru darbība	14	329
8559	Citur neklasificēta izglītība	11	124
Kopā		370	5888

Avots: autoru aprēķins.

Pielikums Nr. 6. Evaluation of an ESF funded training program to firms: The Latvia case⁷⁶

L. Elia, A. Morescalchi and G. Santangelo

Centre for Research on Impact Evaluation (CRIE)

Econometrics and Applied Statistics Unit

Joint Research Centre, European Commission

crie@jrc.ec.europa.eu

Executive Summary

The present study aims to evaluate the impact of a European Social Fund (ESF) funded intervention introduced in Latvia in 2009. The intervention consisted of training to employees of firms applying successfully for the ESF grant. Counterfactual Impact Evaluation (CIE) methods are used to assess the impact of this intervention on firm's performance. Specifically, a combination of Difference-in-Differences (DiD) and Propensity Score Matching (PSM) is employed to estimate the treatment effect on two firm's outcome measures: the profit per employee and the turnover per employee. Results from this analysis do not show any evidence for a statistically significant treatment effect, but are not conclusive in a number of respects.

The present analysis is based on data made available from the Evaluation Unit of the Latvian

Ministry of Finance. This set of data combines firm-level data collected from the State Revenue Service with information on the training collected by the Investment and Development Agency of Latvia (IDAL). The latter contains the share of employees who received training, which is used as the treatment variable. Yearly observations are available for the period 2008-2013.

The analysis makes use of two separate potential comparison groups. The first group is made of all firms that did not receive any treatment over the period 2008-2013. By using this group, both short-term and long-term impacts can be investigated. The second group comprises firms treated under the 2nd call of the intervention, which started in January 2011. While firms participating in the 2nd call are found to be more similar to the treated enterprises under the 1st call, these firms can be used as comparison group only until the start of the 2nd call. As a result, in this case only the short-term impact can be investigated, being the analysis limited to the period 2008-2010.

PSM is used to select a control group of firms that show similar observable characteristics to treated firms before the intervention. This guarantees that the evaluation is done on a sample of similar enterprises in terms of observable characteristics. Every treated firm is matched to its analog(s) from the control group on the basis of the estimated

⁷⁶ We thank members of the Evaluation Unit of the Latvian Ministry of Finance for preparing the data and for providing description of the intervention. We thank also Beatrice D'Hombres, Paolo Paruolo and Sylke Schnepf for comments. The current version is a preliminary draft and should not be circulated or cited.

propensity score by using a set of different algorithms. The DiD is then applied to remove the effect of firm's characteristics (observed and unobserved) that are constant over time. Under the assumption that no unobserved time-varying firm's characteristics influencing outcomes are related to the (intensity of) treatment, this procedure is capable to identify the treatment effect.

Overall, the findings from this analysis suggest that the intervention did not succeed in fostering firms' performance either in terms of (per-employee) profit or in terms of (per-employee) turnover. However, given some important limitations in the available data that affect the present analysis, these results are to be taken with extreme caution. Lack of crucial information in the data limits dramatically the robustness of the results. Furthermore, more detailed data would also have allowed adopting more robust techniques.

At the current stage, these limitations make it difficult to discuss the replicability and the scaling up of the intervention under scrutiny. Future availability of more detailed data and information will be critical to produce more reliable and robust impact evaluations.

1. Description of the intervention

The intervention under scrutiny consisted of training to employees of firms applying successfully for the ESF grant. The motivation of this intervention was to improve the performance and competitiveness of firms by enhancing the qualification and the productivity of their employees.

Participation to the call was open to associations formed by at least 5 firms. Specifically, either a society bringing together at least 5 enterprises or self-employed, or an employers' association combining at least 5 enterprises, could apply for this call. Each project has a general partner, or project leader, who is responsible for the implementation of the project and for establishing a mutual agreement between partners. Partner firms belong to the same industrial sector.

The project leader is in charge of organizing training courses for partners' employees. It is only in charge of managing the project while the real beneficiaries of the training are employees of partners. The training courses are detailed in a plan that was approved by an Intermediate body, the Investment and Development Agency of Latvia (IDAL). Each firm could participate in the project in various courses.

The treatment was administered between March 2009 and April 2010. A total of 14 projects were selected for funding, including a total of 111 firms.

After this call, a second call related to the ESF was opened in 2010. This call is similar to the previous one except for few points. First, the total turnover of project members should exceed 142.29 million Euro in the last year. Second, the project leader should have been at least 3 years in operation. The treatment started in February 2011 and can potentially last up to July 2015. In particular cases, firms (projects) were allowed to start the treatment before the official start date and before signature of the legal agreement for ESF funding.

2. Related literature

Within the theoretical framework of human capital theory, the returns to on-the-job training have been widely investigated in the economic literature. The returns are generally measured both by individual productivity measures and by overall firm level outcomes.

In the analysis of individual returns to training, wages are generally used as a proxy for individual productivity. This choice is based on the theoretical notion that firms pay according to the workers' marginal productivity, and that an increase in pay after the training reflects an increase in the underlying productivity.

The effectiveness of on-the-job training in terms of enhancing individuals' skills and competencies has been evaluated also with respect to employment prospects of workers. For instance Kluve (2010), in his review of 137 program evaluations from 19 countries,

finds that the employment effect of training courses for unemployed workers is often limited.

A case study for Latvia is provided by Dmitrijeva and Hazans (2007), who evaluate the impact of active labor market policy programs on outflows from unemployment through the matching process in a high unemployment – low labor demand environment. They find positive and significant effect of training programs on outflows from unemployment to employment.

While a wide range of studies have evaluated the impact of training on individual outcomes, only relatively few studies have focused on impacts at the firm level. In these studies, outcomes under scrutiny used to measure the firm performance are often value added or sales, expressed as absolute value or as per-capita value, i.e. divided by the number of firm workers.

While evaluations based on individual data make use of recent developments in counterfactual methods, the studies at firm level are based on non-counterfactual methods. Specifically, the empirical approach is typically derived from the theoretical framework based on the standard Cobb-Douglas production function. Models are generally estimated using ordinary least square (OLS) methods or general method of moments (GMM) with instrumental variables. The set of explanatory variables typically included in regressions can be summarized in three main blocks: variables related to the training intervention, firm level variables and individual level variables.

As concerns the characteristics and implementation of the training program the following variables are generally included: intensity, type, hours, duration and costs. The intensity can be defined as proportion of workers in a firm who received training. A distinction can be made between the stock and the flow of training by considering the past and current investment flows carried out by the firm for training programs. Regarding the type of training, an important distinction should be done among general, transferable, and firm-specific training, as discussed by De Grip and Sauermann (2013).

General training, as languages, computer courses, or courses to improve general computer skills, affects general human capital and thus enhances a worker's productivity in all kinds of jobs. Vocational or professional skills are generally referred as transferable to jobs in similar firms, as competing firms in the same sector of industry, or to similar jobs in the same craft or profession. Instead, firm-specific training can only be transferred to the workplace in the current firm since it refers for instance to the acquisition of knowledge about machines or procedures, products and clients which are specific of the firm where a worker is employed. Consequently, firms have an incentive to invest in firm-specific human capital, and lower incentives to invest in general human capital.

A prominent role is played by the cost of training, either as direct investment cost or as opportunity cost in terms of hours subtracted to work. In the context of training funded by external sources, only the latter should be taken into account. Moreover, externalities generated by human capital acquisition, as spillovers to training within a firm or an industry, are often taken into account (Dearden, Reed and Van Reenen, 2006), both among workers and among firms.

As concerns the firm level, the following variables are factored in: standard production factors such as labor and capital, and firm characteristics such as R&D expenditure, sector of activity, size and location. Different measures can be used as a proxy for the capital intensity, as the book value of capital depreciation, or the fuel and power consumption per worker. Innovation levels of a firm can be proxied by the lagged values of R&D expenditures.

Regarding the employee level, the usual set of variables includes education, occupation, experience, age, and gender and worker turnover, generally measured by shares

or categories. Occupation shares (skilled vs unskilled, blue collar vs white collar etc...) can proxy for the general skill level of firm. Worker turnover can be used as a measure of the firm's employment practices.

Reviews of the existing evidence on workplace training are provided by Bartel (2000), Brunello et al. (2005), De Grip and Sauermann (2013). In the first two, the resulting differences in training incidence are explained on the basis of differences between countries, labor market institutions, differences to the private costs and benefits of training, data generation and underlying estimation techniques.

Among the most recent studies, Dearden, Reed and Van Reenen (2006) examine the effects of work-related training on direct measures of productivity using a new panel of British industries and a variety of estimation techniques. They find that work-related training is associated with significantly higher productivity as measured by the real value added per worker.

Zwick (2006) shows that an increase in the training intensity has a positive effect on establishment productivity in Germany. Almeida and Carneiro (2009) use a panel of large firms with detailed information on the duration of training, the direct costs of training, and several firm characteristics to estimate the rate of return to firm investments in human capital in the form of formal job training. They find that formal job training is a good investment for these firms possibly yielding comparable returns to either investments in physical capital or investments in schooling.

Sala and Silva (2013) construct a multi-country, multi-sectorial dataset for a country-sector analysis, and show that vocational training has contributed to increase the growth rate of labor productivity in Europe between 1999 and 2005. To extend the analysis on training effect to common technology-training combinations, Boothby, Dufour, and Tang (2010) identify the combinations of technologies and types of training that are commonly undertaken by firms, and show that they are associated with higher productivity.

3. Data

Firm level data are obtained from the project database in IDAL, which contains information for each firm on the number of employees receiving training. These data are complemented with business data collected from the State Revenue Service. Yearly data for firms are available for the period 2008-2013. Data on firms treated in the 1st call are also available for 2007. 4 main groups of firms can be defined:

1. 111 firms receiving treatment under the 1st call.
2. 1,118 firms receiving treatment under the 2nd call.
3. 30,557 firms not receiving treatment in either call. Data on these firms were made available considering only sectors represented by at least 10 firms treated under the 2nd call. Firms that did not make any tax declaration within 2008 – 2013 were not part of the sample. This group amounts to nearly 40% of the total population of firms currently in Latvia.
4. 38 firms receiving treatment in both calls. These firms are not used in the analysis.

The following variables were made available: age of firms, average number of employees, number of employees receiving training, location code, NACE industrial sector, (after-tax) turnover, production costs, profit, salaries, assets, capital investments, fixed assets, long-term intangible investments.

Firms with missing data for relevant variables are removed from the analysis. A small number of treated firms exhibiting a sharp decline in performance before dropping off the sample are removed too. This implies that treated firms available for the analysis amount to only 66. Concerning the 2nd call, a relevant number of firms that started the treatment

before December 2010 is removed. These firms amount to 721 (64.5%), leaving 391 firms in the sample.

Summary statistics on the variables used in estimation are reported in Table 1. As can be easily understood from this table, the 3 groups differ substantially in terms of these observable characteristics. The second group (treated in 2nd call) is represented by the largest firms in terms of number of employees, while the third group by the smallest. Firms treated in the 1st call are substantially larger than firms never treated also in terms of turnover, while the difference with respect to firms treated in the 2nd call is much smaller. The two groups of treated firms are also more similar in terms of age.

Figure 1 and Figure 2 report the time evolution of respectively the profit and turnover normalized by the number of employees. As can be noticed from these figures, the group of firms treated in the 1st call is more similar to firms never treated in terms of normalized performances. Preliminary evidence drawn from these figure seems to suggest that performances of firms treated in the 1st call evolve after the introduction of the intervention even worse than the other two groups. However, a more rigorous methodological approach will allow ascertaining to what extent these trends are confounded by firms' characteristics.

4. Methodology

The methodology used to estimate the treatment effect combines a Difference-in-differences (DiD) technique and a Propensity Score Matching (PSM). In particular, PSM is used to select a control group of firms similar to treated firms in terms of observed characteristics. This guarantees that the evaluation is done on a sample of similar enterprises in terms of observable characteristics. Then the DiD is applied on the sample of treated and untreated peers.

The propensity score is estimated by using a probability model (probit) for taking up the treatment in the pre-intervention period, namely 2008. The variables used in the probit model are the following: a measure of capital investment, long-term intangible investments, production costs (all divided by the number of employees), age of firm, number of employees, NACE sector of activity and geographical location of firm. Pre-program profit per employee and turnover per employee are also included. All variables except age and dummies are expressed in logarithms.

Every treated firm is matched to its analog(s) from the comparison group on the basis of the estimated propensity score. Four different algorithms are used: (1) one-nearest neighbor, with and (2) without replacement, (3) three-nearest neighbors and (4) kernel matching. Remark that the analysis makes use of two separate comparison groups from which control units are selected. The first 'donor' pool is made of all firms that did not receive any treatment over the period 2008-2013. This group allows exploiting the full time series for both treated and untreated firms.

The second donor pool comprises firms treated under the 2nd call of the intervention. The advantage of using this control group is that firms participating in the 2nd call are more likely to be similar to treated enterprises under the 1st call in terms of observable characteristics (see Table 1) and unobservable characteristics. However, these firms can be used as control group only until the start of the 2nd call, i.e. January 2011; hence, the analysis will be limited to the period 2008-2010.

Once the two samples of untreated firms are selected, the following DiD regression model is estimated, one for each control group:

$$y_{it} = \alpha_i + \lambda_t \sum_{t=1}^T year_t + \rho(treatment_i \cdot d_t) + \beta' x_{it} + u_{it} \quad (1)$$

Model (1) follows the approach of Card (1992) as reported in Angrist and Pischke (2009). $treatment_i$ is the share of employees receiving any form of training – it is a measure of the intensity of treatment – and d_t is an indicator for observations in 2009 onwards (i.e.

$d_t = 1$ if $t \geq 2008$ and 0 otherwise), when the program started. $\sum year_t$ is a set of indicators for the post-intervention periods (year dummies) and they are meant to capture cyclical effects common to all firms. The vector x_{it} includes observed firms' characteristics that influence the outcome variable y_{it} , while α_i captures time-invariant unobserved firms' attributes that also impact on the outcome variable (the so-called "fixed effects"). Model (1) is estimated by subtracting from each variable its firm-level average so as to remove the firm fixed effect (the "within" transformation). The coefficient of interest is represented by ρ ; this will inform on the impact of the intervention. The outcome variables chosen for this evaluation \mathcal{Y}_{it} , are profit per employee and (log) turnover per employee.

Recent analyses recommend the correction of standard errors in DiD models to take into account intra-group correlation (Bertrand et al. 2004, and Donald and Lang, 2007). In the present analysis standard errors are clustered at the firm level.

5. Results

Results of the impact evaluation are reported in Table 2 and Table 3, which focus respectively on profit per employee and (log) turnover per employee. Models reported in the tables differ by the algorithm used for matching, the control group and the time window considered.

Models (1)-(8) show estimates when matched controls are selected from the group of firms that had never been treated. Specifically, models (1)-(4) use the largest period available, i.e. 2008-2013, while models (5)-(8) concentrate on a shorter time interval to investigate short-term impacts, i.e. 2008-2010. Models (9)-(12) present results obtained when the control group is made of firms treated under the 2nd call (period 2008-2010). Regarding the algorithm employed for matching, models (1), (5), (9) use one-nearest neighbor with replacement;⁷⁷ columns (2), (6), (10) uses one-nearest neighbor without replacement; models (3), (7), (11) use three-nearest neighbors as control units and models (4), (8), (12) employ kernel matching.

Before discussing our main explanatory variable, a brief description of the results with regard to the control variables is presented. Overall, the effect of the variables is consistent with standard economic interpretation on the determinants of firms' profit and turnover, although the combination of firms fixed effects and year effects makes some of the control variable insignificant at conventional levels in the profit equation, such as intangible investment per employee and age of firm. The same occurs to intangible investment per employee and number of employees in the turnover model.

The first row of Table 2 and Table 3 shows the estimates for the average treatment effect of the intervention. Coefficients for the profit models in Table 2 reveal a mixed pattern: on the one hand, when the control group is made of firms that had never been treated, the effect of training on profit per employee is negative irrespective of the time window considered (models (1)-(3) and (5)-(7)), but positive for kernel matching (models (4) and (8)). On the other hand, it appears that effects are positive (except for kernel matching) when firms treated under the 2nd call are used as control units. Note that the discrepancy between kernel matching and nearest neighbors' estimates probably reflects differences in covariates balancing and lack thereof when the kernel procedure is adopted. However, results never show statistical significance at conventional levels. Therefore, it is not possible to reject the null hypothesis that the intervention effect is absent. This is not a surprising result considering the small sample size of treated firms.

⁷⁷ The difference between nearest-neighbor methods with replacement and without replacement is that in the former control units can be matched to more than one treated unit.

Table 3 presents the estimates for the average treatment effect of training on (log) turnover per employee. The impact of the intervention is in all cases positive except in model (12). Both longrun (models (1)-(4)) and short-run estimates (models (5)-(11)) show a positive impact of training on log turnover per employee, irrespective of the control group used. However these effects are never statistically significant. Therefore, also in this case it is not possible to conclude that the intervention had any impact.

Overall, it appears that the intervention did not succeed in fostering firms' performance in terms of per capita profit and turnover. However, these results are to be taken with extreme caution, given some important limitations that affect the present analysis (see the next section).

6. Limitations

In this section we list and discuss some issues that have to be considered carefully when interpreting the results of the present impact evaluation.

Concerning the availability of data, lack of important information on the treatment and on explanatory variables hinders the reliability of the findings. First, information on the kind, duration and number of training courses taken by employees is not available. Hence, it may be well the case that similar shares in the number of treated employees come with large differences in the actual intensity and efficacy of treatment.

Second, information on exact starting and ending date of treatment is not available. Considering that the treatment starts on March 2009 and ends on April 2010, and that only yearly data are available, we have to set the treatment variable to a positive value for all years since 2009. Supposedly, some firms may enter the training program at the end of 2009, in which case no difference in outcomes (*ceteris paribus*) would be expected relative to the previous year.

Considering that information at the projects level is not available, and conjecturing that firms within the project share similar characteristics, delay in entry into treatment may not be considered as random.

Third, there is strong selection into treatment based on size and age of firms. This selection effect is present for firms treated either in the 1st or in the 2nd call. Although the estimation bias can be less strong if we use firms treated in 2nd call as control group for firms treated in the 1st call, some important differences remain.

Fourth, the association identifier is not provided in the data, therefore likely similarities among firms within the association, both in the 1st and 2nd calls, cannot be accounted for.

Fifth, information is not available at the individual level. Variables such as type of occupation, education and experience can be important determinant of firm's performance as well as of selection into the treatment.

Furthermore, the size of the treatment group is very small. Excluding firms receiving treatment in both calls, outliers and treated firms for which data are missing, we end up with a sample of 66 firms. With such a small number, it is extremely difficult to detect statistically any intervention impact in case it is actually present. Also, impact estimates are somewhat unstable and therefore not very reliable.

What follows from the aforementioned limitations, is that the methodology employed cannot go very far in dispelling the usual concerns in impact evaluation analysis. In general, when the program implementation design does not allow random assignment to treatment, one can resort to quasi-experimental methods that can sometimes be appropriate. Unfortunately, in the present context, quasi-experimental methods capable to correct for selection in unobservables, such as Regression Discontinuity Design (RDD) and Instrumental Variables (IV), cannot be used. Specifically, the implementation design does

not allow identifying random assignment around a cutoff point, potentially leading to apply RDD, nor available data offer valid instruments for using IV methods.

In light of the constraints in applying quasi-experimental methods capable to correct for selection in unobservables, our best alternative was to apply a combination of DiD and PSM. The major strength of this methodology consists in removing potential sources of bias due to time-invariant characteristics, either observable or unobservable (technically this is ensured by the DiD). Furthermore, the use of explanatory variables and the matching procedure allows also removing the bias due to observed time-varying characteristics.

Unfortunately the method implemented can work poorly when the selection into treatment is likely based on time-varying unobserved characteristics that influence the outcome. In addition to that, the reliability of this method is further weakened in our context by the lack of relevant observable control variables. Therefore it is likely that among those many characteristics relevant to firms' performances that cannot be accounted for in the analysis, at least some play a role in driving participation to the intervention.

Moreover, because only one year before the intervention is available, it is difficult to carry out a number of checks that require additional years in the pre-intervention period, such as whether the parallel trend assumption holds, placebo regressions, inclusion of pre-treatment as well as posttreatment indicators, and plots of average outcome for treated and control firms in the period before intervention. This also undermines the reliability of the estimated impacts, given that it cannot be excluded the possibility that the effect is simply the result of an increasing or decreasing trend in the outcome of treated firms. Given these limitations, it is also difficult to check if a drop in the outcome prior to intervention drives participation.

Concluding remarks

In conclusion, the present evaluation offers a number of insights and recommendations that are to be considered for successful implementation and evaluation of ESF funded intervention.

First, whenever the implementation design of an intervention does not allow identifying random variation in the assignment to treatment (as in RCT or RDD), it is extremely important to collect rich sets of data in order to make the most out of available methods. This amounts to collect as many variables as possible and to identify potentially valid instruments (IV).

Second, coordination in efforts to match different sources of data, such as national surveys, employees' surveys or firms' balance sheets should be considered in order to exploit the potential of such interventions. Furthermore, when available data suffer of many limitations, they should be supplemented by ad-hoc intervention registers or surveys.

At the current stage, the limitations and problems encountered in the present evaluation make it difficult to discuss the replicability and the scaling up of the intervention under scrutiny. Future availability of more detailed data and information will be critical to produce more reliable and robust impact evaluations.

References

Almeida, Rita, and Pedro Carneiro (2009). "The return to firm investments in human capital." *Labour Economics* 16.1: 97-106.

Angrist, J. D., and Pischke, J. S. (2009). *Mostly harmless econometrics: An empiricist's companion*. Princeton University Press.

Bartel, Ann P. (2000). "Measuring the employer's return on investments in training: Evidence from the literature." *Industrial relations: a journal of economy and society* 39.3: 502-524.

Bertrand, Marianne, Esther Duflo and Sendhil Mullainathan (2004). How much should we trust differences-in-differences estimates? *The Quarterly Journal of Economics*, 119, 249-75.

Boothby, Daniel, Anik Dufour, and Jianmin Tang (2010). "Technology adoption, training and productivity performance." *Research Policy* 39.5: 650-661.

Brunello, Giorgio, et al (2005). "Workplace training in Europe." IZA DP 1640

Card, D. (1992). Using regional variation in wages to measure the effects of the federal minimum wage. *Industrial & Labor Relations Review*, 46(1), 22-37.

Dearden, Lorraine, Howard Reed, and John Van Reenen (2006). "The impact of training on productivity and wages: Evidence from British panel data." *Oxford bulletin of economics and statistics* 68.4: 397-421.

De Grip, Andries, and Jan Sauermann (2013). "The effect of training on productivity: The transfer of on-the-job training from the perspective of economics." *Educational Research Review* 8: 28-36.

Dmitrijeva, Jekaterina, and Mihails Hazans (2007). "A Stock-Flow Matching Approach to Evaluation of Public Training Programme in a High Unemployment Environment." *Labour* 21.3: 503-540.

Donald, S. G., & Lang, K. (2007). Inference with difference-in-differences and other panel data. *The review of Economics and Statistics*, 89(2), 221-233.

Kluve, Jochen (2010). "The effectiveness of European active labor market programs." *Labour Economics* 17.6: 904-918.

Sala, Hector, and José I. Silva (2013). "Labor productivity and vocational training: evidence from Europe." *Journal of Productivity Analysis* 40.1: 31-41.

Zwick, Thomas (2006). "The impact of training intensity on establishment productivity." *Industrial relations: a journal of economy and society* 45.1: 26-46.

Figure 1 Average profit per employee by groups

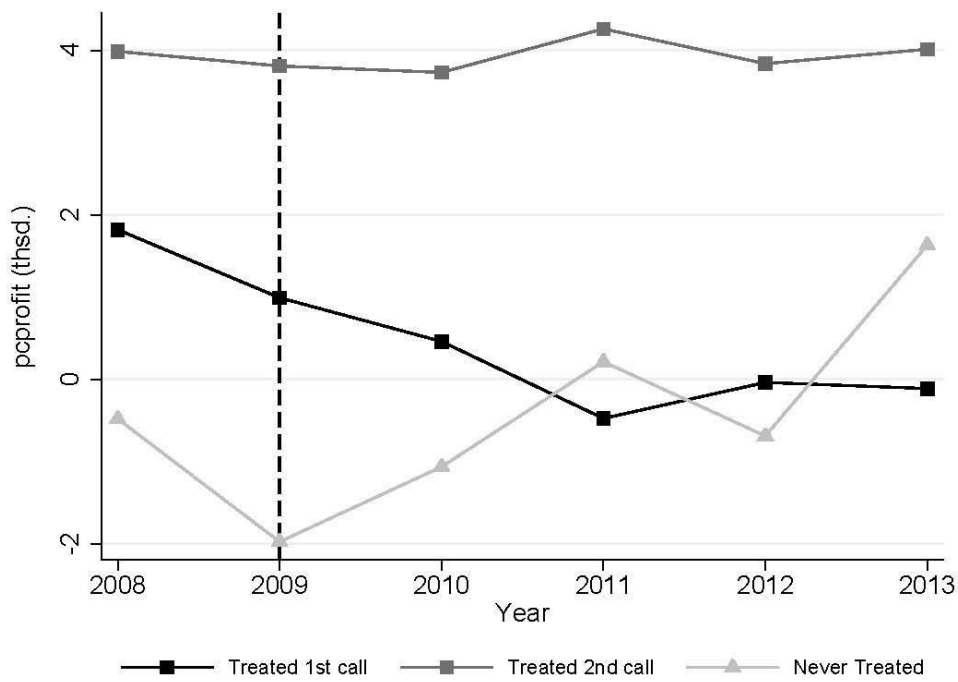

Figure 2 Average turnover per employee by groups

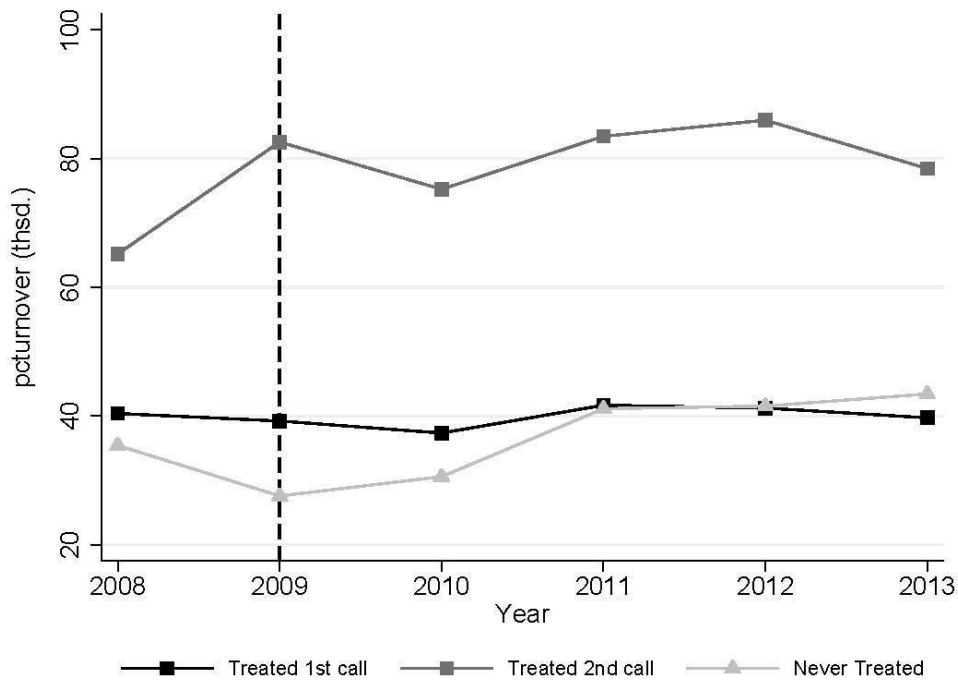

Table 1

Sample summary statistics (p.e. = per employee)

Group	Variable	Year					
		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Treated 1st call	<i>profit</i>	124.1	-2.5	37.8	-16.9	26.5	62.1
Treated 2nd call	<i>profit</i>	208.7	71.8	-38.8	92.5	309	345.4
Never treated	<i>profit</i>	-3.9	-11.2	-0.7	9.6	10.3	15
Treated 1st call	<i>profit p.e.</i>	1.8	1	0.5	-0.5	0	-0.1
Treated 2nd call	<i>profit p.e.</i>	4	3.8	3.7	4.3	3.8	4
Never treated	<i>profit p.e.</i>	-0.5	-2	-1.1	0.2	-0.7	1.6
Treated 1st call	<i>turnover</i>	2487.8	1762.3	1300.4	1417.8	1573.6	1284.6
Treated 2nd call	<i>turnover</i>	10135.3	7710.3	7665.8	8227.4	8763.6	9479.1
Never treated	<i>turnover</i>	444.9	295.6	323.1	429.1	454.7	465.9
Treated 1st call	<i>turnover p.e.</i>	40.4	39.2	37.4	41.7	41.2	39.7
Treated 2nd call	<i>turnover p.e.</i>	65.2	82.6	75.2	83.5	86	78.4
Never treated	<i>turnover p.e.</i>	35.5	27.6	30.6	41.1	41.6	43.4
Treated 1st call	<i>nr. employees</i>	53.7	43.5	30.1	27.9	30.2	29.2
Treated 2nd call	<i>nr. employees</i>	250	199.9	180.2	187.5	181.4	196.9
Never treated	<i>nr. employees</i>	13.2	11	11	12.3	12.7	13.3
Treated 1st call	<i>% treated</i>	0	40	40	40	40	40
Treated 2nd call	<i>% treated</i>	0	0	0	0	0	0
Never treated	<i>% treated</i>	0	0	0	0	0	0
Treated 1st call	<i>age</i>	7.7	8.9	9.6	10.8	11.7	12.8
Treated 2nd call	<i>age</i>	7.6	8.2	8.9	9.3	10	11.1
Never treated	<i>age</i>	5.7	6.4	6.9	7.2	7.5	7.7
Treated 1st call	<i>int. invest.</i>	7.2	4.8	3.9	3.5	3.4	4.4
Treated 2nd call	<i>int. invest.</i>	207.2	181.8	172.2	152.2	146.4	121
Never treated	<i>int. invest.</i>	2.2	2.2	2.5	2.4	2.4	2.7
Treated 1st call	<i>int. invest. p.e.</i>	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Treated 2nd call	<i>int. invest. p.e.</i>	0.6	0.7	0.7	0.8	0.8	0.7

Table 2

Never treated	<i>int. invest. p.e.</i>	0.2	0.1	1	1	0.6	0.7
Treated 1st call	<i>investment</i>	375.9	315.8	266	260.4	315.1	405.4
Treated 2nd call	<i>investment</i>	6499	6407.1	6345.8	5939.9	5872.2	6333.5
Never treated	<i>investment</i>	200.8	176.9	164.4	174.7	180.1	184.9
Treated 1st call	<i>investment p.e.</i>	7.4	8.1	8.7	8.6	8.1	11
Treated 2nd call	<i>investment p.e.</i>	28	44.6	38.3	33.9	32.4	32.5
Never treated	<i>investment p.e.</i>	27.4	21	24.5	26.3	31.8	31
Treated 1st call	<i>prod. costs</i>	1918.1	1231.2	1111.3	1264	1350.9	1419.5
Treated 2nd call	<i>prod. costs</i>	8250.6	6307.7	6639.6	7105.5	7672.7	8270.1
Never treated	<i>prod. costs</i>	376.6	253.6	273.7	370.8	387.1	397.8
Treated 1st call	<i>prod. costs p.e.</i>	31.9	31.4	31.7	35.8	34.6	36.6
Treated 2nd call	<i>prod. costs p.e.</i>	51.6	70.6	63.2	68	73.1	64.1
Never treated	<i>prod. costs p.e.</i>	28.9	23.1	25	34.8	34.2	36

Table 3

DiD-PSM models for profit per employee

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
	1nn	1nn_nr	3nn	kern	1nn	1nn_nr	3nn	kern	1nn	1nn_nr	3nn	kern
<i>Treatment</i>	-2.343 (3.003)	-2.343 (3.002)	-1.571 (1.930)	1.566 (1.080)	-2.574 (3.269)	-2.574 (3.269)	-1.254 (2.071)	2.180 (1.386)	1.295 (0.995)	1.428 (1.130)	1.412 (1.098)	-0.149 (1.101)
<i>log (investment p.e.)</i>	1.249*** (0.450)	1.256*** (0.446)	1.161*** (0.412)	0.363 (1.258)	1.691 (1.539)	1.691 (1.539)	1.107 (1.443)	0.002 (3.757)	1.654** (0.660)	2.153** (1.013)	2.103** (0.945)	0.411 (0.578)
<i>log (int. invest. p.e.)</i>	0.863 (0.996)	0.861 (0.995)	1.048 (0.868)	1.434 (1.613)	2.311 (2.557)	2.311 (2.557)	2.038 (1.951)	5.784 (4.767)	0.324 (0.921)	0.127 (0.722)	0.122 (0.600)	0.628 (0.932)
<i>age</i>	0.448 (0.658)	0.454 (0.657)	0.353 (0.402)	0.077 (0.176)	3.524 (3.818)	3.524 (3.818)	2.099 (2.521)	0.744 (0.658)	-0.439 (0.517)	-1.154 (0.851)	-1.096 (0.741)	0.093 (0.401)
<i>log (employees)</i>	3.929** (1.596)	3.925** (1.592)	3.403** (1.388)	7.915*** (3.011)	6.889 (4.787)	6.889 (4.787)	5.217 (3.668)	17.490** (7.719)	3.976** (1.713)	0.502 (3.314)	0.625 (2.892)	2.006* (1.063)
Observations	444	449	669	40,476	232	232	342	24,136	278	322	369	753
Number of firms	95	98	156	9,228	84	84	124	9,228	96	111	127	254
Control group	no treat	no treat	no treat	no treat	no treat	no treat	no treat	no treat	2nd call	2nd call	2nd call	2nd call
Years	2008-2013	2008-2013	2008-2013	2008-2013	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010
Year dummies	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes
R-squared within	0.023	0.023	0.018	0.010	0.016	0.016	0.011	0.025	0.082	0.058	0.059	0.035
R-squared between	0.004	0.004	0.001	0.000	0.004	0.004	0.000	0.000	0.002	0.070	0.038	0.004
R-squared overall	0.000	0.000	0.001	0.000	0.001	0.001	0.000	0.000	0.005	0.056	0.036	0.002

Robust standard errors in parentheses *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Table 4

DiD-PSM models for turnover per employee (log)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
	1nn	1nn_nr	3nn	kern	1nn	1nn_nr	3nn	kern	1nn	1nn_nr	3nn	kern
<i>Treatment</i>	0.021 (0.087)	0.021 (0.087)	0.097 (0.098)	0.076 (0.079)	0.033 (0.093)	0.033 (0.093)	0.179 (0.111)	0.137 (0.087)	0.116 (0.095)	0.088 (0.093)	0.110 (0.094)	-0.088 (0.098)
<i>log (investment p.e.)</i>	0.075 (0.058)	0.076 (0.058)	0.152*** (0.058)	0.139*** (0.035)	0.089 (0.107)	0.089 (0.107)	0.136 (0.088)	0.196*** (0.045)	0.390*** (0.075)	0.393*** (0.074)	0.380*** (0.074)	0.303*** (0.081)
<i>log (int. invest. p.e.)</i>	0.139* (0.078)	0.139* (0.078)	0.117 (0.078)	0.054 (0.046)	0.249 (0.235)	0.249 (0.235)	0.195 (0.210)	0.035 (0.113)	0.079 (0.154)	0.077 (0.122)	0.068 (0.097)	0.167 (0.213)
<i>age</i>	-0.014 (0.029)	-0.013 (0.029)	0.007 (0.025)	-0.025 (0.019)	-0.057 (0.060)	-0.057 (0.060)	-0.143*** (0.050)	-0.104*** (0.030)	-0.056 (0.047)	-0.047 (0.042)	-0.062 (0.038)	0.085 (0.062)
<i>log (employees)</i>	0.200 (0.171)	0.200 (0.171)	0.186 (0.143)	0.121 (0.084)	0.044 (0.231)	0.044 (0.231)	0.092 (0.219)	0.084 (0.130)	0.256 (0.214)	0.164 (0.197)	0.146 (0.174)	0.111 (0.264)
Observations	444	449	669	40,476	232	232	342	24,136	278	322	369	753
Number of firms	95	98	156	9,228	84	84	124	9,228	96	111	127	254
Control group	no treat	no treat	no treat	no treat	no treat	no treat	no treat	no treat	2nd call	2nd call	2nd call	2nd call
Years	2008-2013	2008-2013	2008-2013	2008-2013	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010	2008-2010
Year dummies	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes
R-squared within	0.048	0.048	0.074	0.062	0.106	0.106	0.129	0.097	0.249	0.248	0.245	0.145
R-squared between	0.232	0.237	0.215	0.076	0.006	0.006	0.009	0.013	0.170	0.154	0.150	0.081
R-squared overall	0.187	0.190	0.247	0.092	0.006	0.006	0.011	0.021	0.175	0.165	0.161	0.082

Clustered standard errors in parentheses *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1